

SUPER

1/2018

MALLIESIMERKKI
HÄMEESTÄ:

Yhteistyö moninkertaistaa ammattiosastojen voimat

THL:N TUTKIMUS

VALTAOSA VANHUSTEN
HOITAJISTA KOKEE
VÄKIVALTA

HOITAJAN AMMATTI

EI SUOJAA MIELEN-
TERVEYSHÄIRIÖILTÄ

70 VUOTTA
SUPER

JOKAISELLA TYÖPAIKALLA
KAIKKEEN HÄIRINTÄÄN
ON PUUTUTTAVA HETI

OTA
TALTEEN
JÄSEN-
ETULIITE

**AUNE AHOPALO,
LIITON PERUSTAJA-
JA KUNNIAJÄSEN**

SUPER

24

Työnantajat siirtävät vastuutaan Valviralle.

40

EuroSkills-karsinnoissa lähihoitajaopiskelijat näyttivät taitonsa kotikäynnillä avannepotilaan luona.

34

Sirkka-Liisa Kivelä kirjoittaa kolumnissaan osallistuvan vanhuksen ihanteesta.

UUTISET

- 6 Uusimmat uutiset
- 8 SuPer vaatii parempaa palkkaa
- 9 Muutoksia sosiaalihuollon ammattihenkilölakiin
- 10 VALINNANVAPAAUS TOIMII VAIN TEORIASSA**
Mitä on sote-uudistuksen valinnanvapaus, jos kaikilla ei ole vara valita?
- 12 Lähihoitajat kuuluvat päiväkotiin
- 40 EuroSkills-karsinnat
- 46 Esperit ei arvosta hoitajiaan

4

Tammikuussa moni tuoppi jää juomatta, kun suomalaiset viettävät terveellistä tipatonta.

NÄKÖKULMAT

- 7 Puheenjohtajalta
- 34 Sirkka-Liisa Kivelän kolumni
- 57 Hanna Jokisen pakina

AMMATTI

- 18 Aila Peltotuvan työpäivä
- 24 Kuka valvoo ja vastaa?
- 29 Vahva itsetunto luodaan lapsuudessa
- 30 Mielen terveys ei ole muuttumaton tila
- **LIITESIVUT 1-16, SUPER 70 VUOTTA**
Suomen lähi- ja perushoitajaliiton toiminta 70 vuoden ajalta on tiivistetty 16 sivuun.
- 36 Väkivalta yleistä vanhuspalveluissa
- 37 Perushoidon tietoisuus 1/3
- 38 Ikäihmisten suunhoito
- 45 Voittoa ja avauksia
- 47 Loma-ajat kouluissa ja päivähoidossa
- 48 Häirintään on puututtava heti
- 73 Liiton historiaa 1/12

73

Apuhoitajat erottuivat hyvin muusta henkilökunnasta keltaisissa työpuvuissaan.

18

Lastenhoitaja Aila Peltotupa tekee töitä Seinäjoen vauvamyönteisessä sairaalassa. Tyttövauva Östergård on 16 tuntia vanha.

SuPerin virallinen 70-vuotispäivä on 27. tammikuuta 2018.

KANNESSA

Liiton perustaja- ja kunniajäsen Aune Ahopalo
KANSIKUVA Marjo Koivumäki

VAKIOT

- 4 Ajankohtaista
- 5 Pääkirjoitus
- 14 Tammikuun lyhyet
- 15 Näin vastattiin, Lehtikatsaus
- 42 Hyvä hoitaja vastaa suoraan
- 43 Palasia sieltä täältä
- 50 Superristikko
- 51 Paras juttu
- 56 Jäsenyksikön palvelukortti
- 58 Työttömyyskassa tiedottaa
- 70 Kuulumisia

69 SUPER-LEHTI SOMESSA

Katso miten SuPer-lehden aiheet ovat olleet esillä sähköisillä alustoilla.

- 75 P.S. Toijalasta

ILMIÖT

- 16 Lähi- ja perusruokaa:
Gluteeniton Quiche lorraine
- 52 **HÄMEESSÄ HANSKATAAN AMMATTIOSASTOJEN YHTEISTYÖ!**
Hyvistä ideoista ei olla mustasukkaisia vaan jaetaan toimivia käytäntöjä.
- 74 Luonnossa

30

Mielenterveyttä voi vahvistaa huolehtimalla omasta hyvinvoinnista.

Kalenteri

TAMMIKUU

- 6.1. Lux Helsinki 2018
- 18.–21.1. Matka 2018, Helsinki
- 20.–21.1. Vire 2018, Tampere
- 27.1. SuPer 70 vuotta & Kansallinen lähihoitajapäivä

HELMIKUU

- 4.2. Maailman syöpäpäivä
- 6.2. Saamelaisten kansallispäivä

KOULUTUKSET

- 25.–26.1. SuPer-Opojen peruskurssi, Helsinki
- 27.1. Menestyvä yrittäjä, Helsinki
- 7.–8.2. Aktiivinen ammattiosasto I, Vantaa
- 13.–14.2. Opintopäivät, Tampere

TERVE, TIPATON TAMMIKUU

TEKSTI ELINA KUJALA

Joka viides suomalainen kieltäytyy alkoholista tammikuussa. Tipatonta tammikuuta voi sanoa jo kansanliikkeeksi. Se on kasvatannut suosiotaan vuosi vuodelta, eikä raitista sydäntälveä enää mielletä ongelmakäytön rajamailla rimpuilevien ryhtiilikkeeksi, vaan ennemminkin kohtuukäyttäjien terveysteoksi.

Suomalaiset ryyppäävät nykyään vähemmän ja miedommin kuin kymmenen vuotta sitten. Kokonaiskulutus on ollut useita vuosia laskussa. Oluen ja viinin kulutus juodusta alkoholista on kasvanut, kun taas väkevien vähentyneet. Nuoret juovat vähemmän kuin heitä edeltäneet sukupolvet saman ikäisinä.

Hyvistä uutisista huolimatta suuri osa suomalaisista käyttää alkoholia niin paljon, että vähentämisestä olisi todennäköisesti hyötyä. Kuukauden mittainen tipaton vaikuttaa positiivisesti maksa-arvoihin, kolesteroliarvoihin ja verenpaineeseen. Unenlaatu paranee ja mieliala kohoaa. Alkoholissa on paljon kaloreita, joten tipattoman tammikuun aikana paino usein laskee. Ennen kaikkea neljän viikon mittainen nenänvalkaisu antaa mahdollisuus-

den keskustella alkoholinkäytöstä ja miettiä omia ja muiden juomatapoja. Kohtuukäyttäjän saattaa tipattomalla havahtua siihen, kuinka paljon alkoholi määrittää omaa tai lähipiirin elämää.

Terveydenhoitoalan ammattilaisilta kysytään usein, kuinka paljon voi juoda turvallisesti. Alkoholien vaikutukset ja haitat ovat yksilöllisiä. Painavampi kestää alkoholia enemmän kuin pienikokoinen. Vanhetessa alkoholin sietokyky heikkenee ja jos juo usein, sietokyky on parempi kuin kerran vuodes-

sa juovalla. Naiset humaltuvat samasta määrästä alkoholia miehiä helpommin. Kun humala ylittää yh-

den promillen, suurenevat riskit haittoihin ja tapaturmiin.

Ehyt ry ja Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto toteuttavat tänäkin vuonna Tipaton tammikuu-kampanjan, joka teemana on ”*vähästä tulee paljon*”. Kampanja haluaa nostaa esiin, että pienikin tissuttelu rasittaa terveyttä ja jo yhdestä iltaoluesta kertyy vuoden mittaan yllättävän paljon alkoholia ja kaloreita. SuPer on mukana kampanjassa. Tipaton tammikuu näkyy tässä kuussa liiton verkkosivuilla ja somessa. ■

PIENIKIN TISSUTTELU RASITTA TERVEYTTÄ.

SUPER

65. vuosikerta
Tilaushinta 56 €/vuosi
Aikakauslehtien Liiton jäsen

JULKAISIJA

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto
Ratamestarinkatu 12
00520 Helsinki
Fax 09 2727 9120

PÄÄTOIMITTAJA

Leena Lindroos 09 2727 9174

TAITAVA TOIMITTAJA

Jukka Järvelä 09 2727 9178

TOIMITTAJAT

Henriikka Hakkala 09 2727 9193
Sonja Kähkönen 09 2727 9175
Minna Lyhty 09 2727 9176
Marjo Sajantola 09 2727 9173

VIERAILEVAT KIRJOITTAJAT

Antti Vanas

KANNEN KUVA

Aune Ahopalon kuvasi
Marjo Koivumäki

ULKOASU

Eyekraft Oy,
Sonja Kähkönen

PAINOS

93200

ILMOITUKSET

Mona Mikkola 09 2727 9191

OSOITTEENMUUTOKSET

Jäsenet: jäsenrekisteri 09 2727 9140
Tilatut: toimitus 09 2727 9191

KIRJAPAINO

 PunaMusta
ISSN 0784-6975

SuPer ei vastaa tilaamatta lähetettyjen juttujen eikä kuvien säilyttämisestä tai palauttamisesta.

PÄÄKIRJOITUS

REKISTERÖINNISTÄ RATKAISU

Sosiaalihuollon ammattihenkilölaki on muuttunut vuoden alusta. Nyt voimaan tulleen lain myötä Valvira vie kaikki maaliskuun alussa vuonna 2016 Terhikissä eli terveydenhuollon ammattihenkilörekisterissä olleet lähihoitajat suoraan sosiaalihuollon ammattirekisteriin Suosikkiin. Se myös palauttaa toisen rekisteröintimaksun niille tähän ryhmään kuuluville, jotka ovat jo ehtineet rekisteröityä molempiin rekistereihin. Mutta huomiotava on, että niiden lähihoitajien, jotka ovat valmistuneet 1.3.2016 jälkeen, tulee hoitaa rekisteröityminen itse sekä Terhikkiin että Suosikkiin. Helpointa on hoitaa asia oman oppilaitoksen kautta jo opiskeluaikana. Lisää aiheesta uutisessa sivulla 9.

SuPerin juhlavuosi on alkanut. Suomen Apuhoitajayhdistyksen perustava kokous pidettiin 27. tammikuuta vuonna 1948 Naistenlinikalla Helsingissä. Yhdistystä oli perustamassa 22 apuhoitajaa ja pian siihen oli liittynyt jo 280 jäsentä. Vuonna 2009 SuPer nimesi tammikuun 27. päivän Kansalliseksi lähihoitajapäiväksi. 70 vuodessa pieni yhdistys on kasvanut 90 000 jäsenen ammattijärjestöksi ja valtakunnalliseksi vaikuttajaksi. Kaikesta toiminnasta ja linjauksista tässä lähi- ja perushoitajien liitossa päätävät jäsenistön valitsevat lähi- ja perushoitajat. Liitto on kasvanut ja vakiinnuttanut paikkansa pitämällä huolta omistaan ja vaikuttamalla niihin asioihin, jotka se tarkasti tuntee.

Olemme tehneet SuPer-lehteen ulkoasun kohotusta ja käynnistämme uusia sarjoja. Lehti toki on edelleen tuttu ja tunnistettava, mutta päätimme antaa lisää tilaa sisällön esittelylle ja ajankohtaisille ilmiöille. Uusissa sarjoissa pyrimme kertomaan entistä paremmin muun muassa liiton saavuttamista voitoista ja avauksista sekä huomioista, joita lehden aiheet synnyttävät sähköisessä mediassa. Myös uusia ammatillisuutta tukevia juttusarjoja on luvassa, tässä numerossa alkavat perushoidon tietoisuuskurssit.

Hyvää juhlavuotta 2018! ■

leena.lindroos@superliitto.fi

NYT ON AIKA

- Tarkistaa, ovatko jäsenmaksut kunnossa.
- Ilmoittautua kevään 2018 kursseille ja ammatillisille opintopäiville.
- Hakea lomatuokea vuodelle 2018. Tarkemmat ohjeet löytyvät sivulta 68.
- Ilmoittaa jäsenyksikölle, jos olet jäämässä äitiys- tai hoitovapaalle, jatkamassa opiskelujasi tai jätät eläkkeelle.
- Tutustua vuoden 2018 jäsenetuihin lehden välissä olevasta liitteestä.
- Tarkistaa tietosi Terhikistä/Suosikista osoitteesta <https://julkiterhikki.valvira.fi>

Edustajisto pohti palkkausta ja ammatillista osaamista

TEKSTI LEENA LINDROOS

SuPerin edustajisto kokoontui marraskuun lopussa Helsingissä. Kokouksen yhteydessä se antoi kaksi tiedotetta. Toinen käsitteli lähi- ja perushoitajien palkkausta ja toinen ammatillisen osaamisen laadun turvaamista.

Kokous käytiin juuri ennen työmarkkinaneuvottelujen alkamista. Edustajisto vaati selkeitä palkankorotuksia niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla työskenteleville koulutetuille hoitajille. Edelleen neuvottelutavoitteiksi asetettiin lomarahaleikkausten kompen-

sointi ja alan työehtojen kehittäminen.

Edustajisto kantoi huolta koulutusreformin vaikutuksista lähihoitajakoulutukseen. Lähiopetustunteja vähennettäessä opiskelijoiden teoriaosaamisen taso kärsii. Toisaalta työssäoppimisen osuutta lisättäessä työpaikkaohjaajien työmäärä ja vastuu kasvavat. Tiedotteen mukaan koulutusreformissa on aukkoja, jotka heikentävät koulutettujen lähihoitajien osaamista ja estävät uudistuksen tavoitteiden toteutumista.

Kaksipäiväisen kokouksen aikana käsiteltiin liiton alkaneen vuoden toimintasuunnitelma, talousarvio, hen-

kilöstösuunnitelma, liittomaksut sekä palkkiot ja kustannusten korvaukset. Edustajisto sai selvityksen sote- ja maakuntauudistuksen etenemisestä, pääsopimustilanteesta, kunta- ja yksityissektorin neuvottelutilanteesta sekä liiton kansainvälisestä toiminnasta. Super työttömyyskassan ajankohtaiset asiat olivat esillä samoin kuin toukokuussa voimaan astuva EU:n tietosuoja-asetus.

Edustajiston päätöksen voi lukea jäsenivuilla jäsentunnuksella kirjautumalla. ■

JÄSENSIVUILLE PÄÄSET TÄSTÄ

Ammatillinen opetus uudistui

TEKSTI ELINA KUJALA

Koulutusreformi on astunut voimaan tämän vuoden alussa. Paljon keskustelua herättäneessä koulutusreformissa uudistetaan koko ammatillinen koulutus. Työpaikoilla tapahtuva oppiminen lisääntyy, lähiopetustunnit vähenevät ja koulutus on entistä yksilöllisempää. Uudistuksen toivotaan säästävän ammatillisessa koulutuksessa 260 miljoonaa euroa vuodessa.

Lähihoitajien kannalta katsottuna koulutusuudistuksessa on useita ongelmia, joita SuPer on nostanut esiin. Kun oppiminen siirtyy työpaikoille, on opiskelijoiden ohjaamiseen osoitettava riittävästi aikaa ja heidän ohjaajilleen on tarjottava koulutusta. Tulevien lähihoitajien ohjaaminen on vastuullinen tehtävä työntekijälle, eikä se nykyisellä henkilöstö- ja työmäärällä tule onnistumaan.

Kun lähiopetustunteja vähennetään, on vaarana, että osaa-

misen taso heikkenee. Sosiaali-, terveys- ja kasvatusalan työpaikoille ei voi lähettää opiskelijaa ilman kunnollisia pohjavalmiuksia, jos halutaan varmistaa sekä asiakasturvallisuus että hoitajan oma työturvallisuus.

Reformi on myös asettanut ammattikorkeakouluopiskelijat ja lähihoitajaopiskelijat eriarvoiseen asemaan. Uudistuksen myötä osa sairaanhoitopiireistä ei halua ottaa lähihoitajaopiskelijoita ohjattavaksi, koska heidän kouluttamisestaan työnantajalle ei makseta toisin kuin AMK-tutkintoa suorittavista opiskelijoista. SuPer on huomauttanut, että lähihoitajaopiskelijoiden ohjaamisesta kieltäytyminen ei ole mahdollista, sillä julkisen sektorin sosiaali- ja terveysalan työpaikoilla on opetusvelvollisuus.

Ammatillisen opetuksen uudistuksen myötä myös lähihoitajatutkinto uudistuu. Tutkinnon rakenne sekä osaamisalojen nimet, määrä ja sisällöt muuttuvat. Tutkintouudistus tulee voimaan elokuussa 2018. ■

HYVÄÄ UUTTA VUOTTA KAIKILLE SUPERILAISILLE

Uusi vuosi on Suomelle alku toiselle sadalle vuodelle ja hieno jatko 70-vuotiaalle SuPerille. Siinä siis jatkoa ja tulevaisuutta! Ja mikä on jatkaessa, kun olemme melkein maailman huippuja monessa asiassa. Jos tätä Suomen osaamista ja toimintaa tarkastelee superilaisten työn kautta, se on koko elinkaaren kattavaa. Superilaiset työskentelevät laajasti sosiaali- ja terveysalalla sekä kasvatusalalla. Työ on ihmisen kasvun ja kehityksen tukemista, sairauksien hoitamista, terveyden edistämistä, huolenpitoa ja hoivaa. Tiedetään myös, että työ edellyttää oman ammattitaidon ylläpitämistä ja uudistamista.

Ajatellaanpa vaikka varhaiskasvatusta. Se on monessa tutkimuksessa ja seurannassa havaittu hyväksi ja toimivaksi, ja siitä vanhemmat ovat olleet tyytyväisiä. Työtä, jossa jokainen saa toimia lapsen parhaaksi, on arvostettu. Ei nyt pilata sitä, mikä on hienoa ja hyvää. Tehkäämme edelleen hyvää, mutta kehitetään työtä ajassa. Työtä tehdään lasten hoidon, kehityksen ja kasvatuksen tarpeista niin, että lapselle suodaan mahdollisuus uuden oppimiselle ja jatkuvalle uteliaisuudelle. Luodaan hoitosuhde, joka mahdollistaa lapsen yksilöllisen kohtelun ja josta vanhemmat tietävät, että lapsi voi hyvin.

Tästä on hyvä lähteä kouluun, jota maailmaltakin tullaan ihastelemaan. Suomen paras investointi tulevaisuuteen on ollut koulutus. Opettajat opettavat ja oppivat uusia opetusmenetelmiä, jotta koululaiset oppisivat. Toki ajoittain on lapsia, jotka tarvitsevat enemmän apua oppimiseen. Onneksi silloin on mukana koulunkäynninohjaaja, joka omalla ammattitaidollaan ohjaa ja opettaa koululaista, niin koulussa kuin iltapäiväkerhossa. Koulunkäynninohjaajien tarve ei lopu peruskouluun, vaan myös ammatillisissa koulutuksissa on opiskelijoita, jotka tarvitsevat erityistukea.

Kaikkeä voi tapahtua elämän aikana. Ihminen sairastuu akuutisti, vakavasti, voi saada pitkäaikaissairauden, mieli voi järkkäyä tai jokin tapaturma voi muuttaa elämää hetkellisesti tai lopullisesti. Onneksi sekä lääketiede että hoitaminen ovat kehittyneet ja muuttuneet niin paljon, että monen elämä jatkuu hoidoista huolimatta aika tavallisena. Sairaalamailmaan kuuluu myös kuolema, niin äkillinen kuin odotettu. Näissä kaikissa tapahtumissa superilainen on mukana hoitamassa, tukemassa, opastamassa, antamassa ihan konkreettisia ohjeita, auttamassa selviytymään siitä tilanteesta tai jatkamaan elämää. Superilaiset tietävät, että elämä on arvokas aina ainutkertaiseen kuolemaan saakka. Siksi siis hoidamme sydämellä ja ammattitaidolla.

Ikääntyminen on toivottavaa ja suomalaisten eliniän odote onkin saatu hyvin nousuun. Kiitos siitä kuuluu lisääntyneelle hyvinvoinnille, koulutukselle ja lääketieteelle. Yhteiskunta on satsannut hyvinvointiin, siihen, että ihmiset olisivat tietoisia, miten pitää elää ja huolehtia itsestään. Kaikki ei ole mennyt ihan niin kuin olisi haluttu, mutta kokonaiskuva on kohtuullinen. Tietoa on paljon, mutta aina sen mukaan ei jakseta toimia ja siksi meillä on myös paljon kansantauteja. Nyt kuitenkin Suomessa eletään aikakautta, jolloin meillä on paljon vanhuksia, jotka tarvitsevat apua sairautensa hoidossa ja päivittäisissä toiminnoissaan. Tässäkin on superilainen hoitamassa, auttamassa, kuntouttamassa, pitämässä huolta kokonaisvaltaisesti. Ihan kuten vanhuspalvelulaki säätää. Pitkäaikaista hoitoa ja huolenpitoa turvaavat sosiaali- ja terveyspalvelut on toteutettava niin, että iäkäs henkilö voi kokea elämänsä turvalliseksi, merkitykselliseksi ja arvokkaaksi.

Superilaisia on muuallakin, ei siis unohdeta heitä. Kehitysvammaiset tarvitsevat erilaista apua, tukea ja hoitoa koko elämän ajan, täälläkin superilaiset hoitavat eettisesti tukien. Myös hammashoitoa tarvitaan, ja sielläkin meitä ohjaa ja hoitaa superilainen. Olemme tehneet ja teemme työtä lähellä ihmistä. Meitä ohjaavat lait ja asetukset sekä eettiset ohjeet, joiden perustana on ihmisarvon kunnioittaminen. Siitä on hyvä jatkaa. ■

Silja

SuPerin puheenjohtaja Silja Paavola ja Tehyn puheenjohtaja Millariikka Rytkönen vaativat yhdessä, että hoitajien palkat on nyt saatava kuntoon.

Työehtosopimuksista neuvotellaan

TEKSTI ELINA KUJALA KUVA HANNA-MARI KUIVALAINEN

SuPer vaatii parempaa palkkaa sekä kunta- että yksityissektorin hoitajille.

Palkankorotus kaikille hoitajille ja julkisella puolella työskentelevien hoitajien lomarahen leikkauksen korvaaminen. Nämä ovat SuPerin tärkeimmät tavoitteet työehtosopimusneuvotteluissa, jotka ovat juuri nyt käynnissä.

– Vaatimus palkankorotuksesta koskee ihan kaikkia SuPerin jäseniä, työskentelijä sitten yksityisellä tai julkisella puolella, varhaiskasvatuksen parissa tai vankilassa. Lomarahaleikkauksen kompensatio taas koskee niitä kuntatyöntekijöitä, joilta leikattiin 30 prosenttia lomarahasta kilpailukykysovimuksen yhteydessä, sanoo Silja Paavola.

Paavola huomauttaa, että ei ole reilua vaatia pienipalkkaisia talkoisiin huonoina aikoina, mutta jättää tilanteen ennalleen, kun ajat paranevat. Suomen

talous on kääntynyt kasvuun ja sen täytyy näkyä myös hoitajan rahapussissa. Paremmasta ostovoimasta hyötyy koko maan talous.

SuPerin kolmas neuvottelutavoite koskee paikallista neuvottelemista. Työnantajat toivovat, että sopimuksista voisi neuvotella useammin paikallisesti: työpaikalla työnantajan ja työntekijän välillä.

– On olemassa asioita, joista voidaan sopia paikallisesti, mutta jotta paikallinen sopiminen toimisi, on tiedonsaannin ja ajankäytön oltava kunnossa. Eihän se ole mitään neuvottelemista, jos työpaikan pääluottamusmiehellä tai työsuojeluvaltuutetulla ei ole mahdollisuutta perehtyä asiaan kunnolla. Heidän työhönsä on varattava riittävästi aikaa. Se on kolmas tärkeä tavoitteemme neuvotteluissa. Muitakin on, mutta katsotaan, miten näissä asioissa edistytään.

Kaikki SuPerin keskeiset neuvotte-

lutavoitteet nousevat jäsenistön arjesta. Nämä ovat niitä asioita, jotka hoitajia puhuttavat työpaikkojen kahvihuoneissa ja ammattiosastojen kokouksissa. Hoitajat ovat työstään ylpeitä ja kokevat, että se on tärkeää ja arvokasta. Työn kuormittavuus on viime vuosina kuitenkin kasvanut, eikä lähihoitajien palkka ole koulutukseen ja työn vaatavuuteen nähden oikea. Julkisen sektorin pienipalkkaiset ovat joutuneet taantumien maksajiksi.

Sosiaali- ja terveystalvueluita tarvitsevat kaikki. Ilman koulutettua, osaavaa hoitohenkilökuntaa näitä palveluita ei ole olemassa. Sen takia palkat on saatava kuntoon nyt.

Silja Paavola sanoo, että neuvottelukierroksesta on tulossa haastava.

– Minulla on kuitenkin aina tapana sanoa, että ihmiset tekevät ongelmat, mutta ihmiset ne myös osaavat ratkaista. ■

Sosiaalihuollon ammattihenkilölaki muuttuu

TEKSTI ELINA KUJALA

Sosiaalihuollon ammattihenkilölaki on muuttunut vuoden alussa. Lain tarkoituksena on varmistaa asiakasturvallisuus ja palvelun laatu.

Lähihoitajien rekisteröintiin sosiaalihuollon ammattihenkilöiden rekisteriin Suosikkiin tehtiin SuPerin toivomia tarkennuksia. SuPerissa lakimuu- tokseen ollaan tyytyväisiä, sillä liitossa on tehty paljon työtä asian eteen.

– Ammattihenkilön status on lähihoitajalle tärkeä ammatti-identiteetin takia. Lähihoitajat ovat ainoa ryhmä, jotka ovat sekä terveydenhuollon että sosiaalihuollon ammattihenkilöitä, sanoo asiantuntija Leena Kaasinen.

Ammattihenkilölaki tuli voimaan 1. maaliskuuta 2016. Sen jälkeen osa lähihoitajista joutui hakemaan nimikesuojausta sekä Terhikistä että Suosikista, ja vaatimus kaksoisrekisteröinnistä asetti lähihoitajat eriarvoiseen asemaan muiden alan ammattihenkilöiden kanssa.

Uuden lain myötä käytäntö muuttuu. Valvira vie terveydenhuollon ammattihenkilörekisterissä Terhikissä maaliskuun alussa 2016 olleet lähihoitajat myös sosiaalihuollon ammattihenkilörekisteriin Suosikkiin. Siirtoon ei tarvita erillistä hakemusta ja se on ilmainen. Valvira myös passivoi vireillä olevat turhat hakemukset ilman erillistä pyyntöä.

Valvira palauttaa 40 euron suuruisen rekisteröintimaksun niille kaksoisrekisteröityneille lähihoitajille, jotka on rekisteröity Terhikkiin 1.3.2016 tai sitä ennen ja jotka ehtivät jo rekisteröityä myös Suosikkiin. Valvira on yhteydessä lähihoitajiin, joille maksu palautetaan.

Lähihoitajat, jotka ovat valmistuneet 1.3.2016 jälkeen, rekisteröityvät erikseen Terhikkiin ja Suosikkiin. Molemmista peritään maksuasetuksen mukainen maksu.

– Valmistuvien lähihoitajien kannattaa rekisteröityä sekä Terhikkiin että Suosikkiin työmarkkina-aseman varmistamiseksi. Rekisteröityminen kannattaa aina tehdä oman oppilaitoksen kautta. Silloin liittyminen on edullisempaa ja nopeampaa, sanoo Leena Kaasinen.

Sosiaalihuollon ammattihenkilöille varattu siirtymäaika jatkuu kesäkuun loppuun asti. Valvira toivoo, etteivät yksittäiset hakijat olisi turhaan yhteydessä. Hakijaan otetaan yhteyttä Valvirasta, jos hakemuksessa on esimerkiksi puutteita.

Tiedot siirtyvät vähitellen rekistereihin. Omat tiedot voi tarkistaa Terhikistä ja Suosikista. Se käy helposti keskusrekisterien yhteisessä osoitteessa <https://julkiterhikki.valvira.fi/> ■

TARKISTA OMAT TIETOSI TÄÄLTÄ

Tarkista ammattipätevyys

Valvira on käsitellyt vuosittain noin 20 000 terveydenhuollon ammattihenkilöiden laillistus- ja nimikesuojaushakemusta. Kuka tahansa voi tarkistaa sosiaali- ja terveydenhoitoalalla työskentelevän ammattipätevyyden rekistereiden julkisesta tietopalvelusta Julki-Terhikistä tai JulkiSuosikista. Nimellä tehdyn haun tuloksena ihmisestä saa tiedon ammattipätevyydestä ja synty-

mävuo-desta. Tuloksena voi olla myös tieto, että hän toimii määräaika- sella luvalla tai että toimia ammattihenkilönä on rajoitettu. Tiedot päivittyvät rekisteriin kerran vuorokaudessa.

Valvira ylläpitää Suosikkia ja Terhikkiä valvontatehtävien hoitamiseksi. Tietopalvelu perustuu sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettuihin lakeihin ja asetuksiin. ■

Valintoja STTK:ssa

Antti Palola jatkaa STTK:n puheenjohtajana. Hänen kautensa kestää joulukuuhun 2021 asti. STTK:n uuden edustajiston puheenjohtajaksi on valittu Kirsi-Maarit Lehtimäki, joka edustaa Tehyä. SuPerin puheenjohtaja Silja Paavola valittiin yhdeksi STTK:n hallituksen varapuheenjohtajista. STTK:n uudessa hallituksessa ovat SuPerista Paavolan ohella Jaana Dalén ja Merja Ohvo. STTK:n edustajiston ja hallituksen toimintakausi jatkuu vuoteen 2021. SuPerin edustajina STTK:n uudessa edustajistossa ovat Heikki Isoaari, Mervi Lesonen, Piiju Leppänen, Marjut Hakala, Satu Landström, Marja Kiljunen, Jaana Rönnholm, Sanna Puhakainen, Maj-Britt Skogberg ja Satu Kervinen.

Selvitys viestii karusta tilanteesta Attendossa

Palkansaajajärjestöt ERTO, SuPer ja Tehy ovat tehneet kyselyn Kotkassa toimivien Attendon vanhuspalveluiden toimipisteiden työntekijöille. Järjestöihin tulee paljon yhteydenottoja, joissa ollaan huolissaan potilasturvallisuudesta Attendon toimipisteissä. Kyselyn mukaan henkilöstömitoitus ei ole riittävä ja kiireen johdosta potilasturvallisuus heikentyy. Vastauksista käy ilmi, että työvuoroissa käytetään paljon sijaisia, jolloin lääkehoito vaarantuu, koska sijaiset eivät tunne asukkaita. Vanhuksia ei ehditä hoitamaan tarpeeksi hyvin, koska hoitohenkilöstölle on siirrynyt paljon avustavia tehtäviä kuten pyykin huolto ja ruoanlaitto. Ilmi tulleet epäkohdat koskevat yhtä lailla myös muita yksityisellä sosiaalipalvelualalla toimivia yrityksiä.

Mitä on sote-uudistuksen valinnanvapaus, jos Kaikilla ei ole varaa valita

TEKSTI JA KUVA SONJA KÄHKÖNEN

Hallituksen esittämä valinnanvapauslaki nostaisi toteutuessaan asiakkaiden maksamia osuuksia palveluista ja heikentäisi hoitajien työsuhteen ehtoja. SuPer esitti oman kantansa lausuntokierroksella olevaan lakiehdotukseen joulukuun puolivälissä.

Sote-sektorin kaavailluille säästöille voidaan sanoa hyvästit, mikäli valinnanvapauslaki astuu voimaan, sanoo SuPerin kehittämisjohtaja Jussi Salo.

Hänen mukaansa kustannukset tulevat pikemminkin kasvamaan ja terveydenhuoltoon tarvitaan nykyistä enemmän rahaa. Erikoissairaanhoidon imee suuren osan käytettävissä olevista varoista ja vie mahdollisuuden tarjota sosiaalihuollon ennaltaehkäiseviä ja matalan kynnyksen palveluja.

– Esimerkiksi kotiin annettavat palvelut tulevat heikkenevän merkittävästi. Se puolestaan käynnistää kierteen, jossa

kiireellisen hoidon tarve kasvaa ja terveydenhuollon kustannukset paisuvat entisestään.

VALINNANVAPAAUS TOIMII VAIN TEORIASSA

Jussi Salo toteaa, että valinnanvapauslain toteutuessa myös asiakkaiden maksamat asiakasmaksut sekä heille välttämättömien lisäpalvelujen hinnat tulevat nousemaan. Lakiesityksen mukaan asiakas maksaa asiakassetelillä annettavasta palvelusta vain sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksun. Laissa on kuitenkin maininta, että asiakas voi halutessaan käyttää omaa rahaa ja maksaa tarvitsemansa lisäpalvelut itse.

Salo ennakoii, että maakuntien tulevan rahapulan vuoksi asiakassetelit ja henkilökohtaiset budjetit alimitoitetaan. Näin asiakkaiden on käytettävä omia varojaan riittävien ja välttämättömien palveluiden hankkimiseksi.

– On täysin epäselvää, missä menee raja asiakkaalle tarjottavan peruspalvelun ja hänen itse maksamansa lisäpalvelun välillä. Saako esimerkiksi korvahuuhtelun asiakassetelillä vai joutuuko siitä maksamaan itse, Jussi Salo kysyy.

Valinnanvapaus toimii Salon mukaan vain teoriassa. Käytännössä asiakkaan vaikutusmahdollisuudet omiin palveluihinsa heikkenevät nykyisestä, mikäli omaa rahaa lisäpalveluiden ostamiseen ei ole. Vain osalla kansalaisista on varaa maksaa lisäpalveluista.

– Omalla rahalla hankittavat lisäpalvelut niin asiakas- etelien kuin henkilökohtaisen budjetinkin osalta asettavat kansalaiset varallisuutensa perusteella eriarvoiseen asemaan. Siten nämä linjaukset ovat jyrkästi ristiriidassa perustuslain kanssa.

Salo huomauttaa, että kansalaiset ovat eriarvoisessa asemassa myös silloin, jos sote-keskuksiin kulkemisesta aiheutuvat matkakustannukset nousevat syrjäseuduilla merkittäviksi. Silloin vähävarainen asiakas voi todellisuudessa valita vain lähimmän palvelupisteen.

LÄÄKÄRIPULA JA ALIHOITO UHKAAVAT

Maakuntien vastuulle jääviin sairaaloihin syntyy vakava lääkäripula, mikäli valinnanvapaus koskee myös erikoissairaanhoidon palveluita, Jussi Salo sanoo.

Yhteiskunta tarjoaa näkkärin, mutta makkarat asiakas maksaa itse, sillä kaikille ei pystytä tarjoamaan riittäviä sote-palveluja. Näin käy, mikäli valinnanvapauslaki menee nykyisellään läpi, Jussi Salo sanoo.

– Syynä on se, että yksityiset sote-keskukset ostavat huippuosaajat palvelukseensa. Koska alan osajia ei jää julkiselle puolelle, on näillä sairaaloilla suuria vaikeuksia selvittää lakisääteistä tehtävistään.

Salon mukaan jo nyt monissa sairaaloissa on pulaa tietyistä erikoislääkäreistä. Valinnanvapauslain toteutuessa tilanne tulisi pahenemaan.

– Yksityiset toimijat voivat toki vuokrata lääkäreitä julkisille palveluntarjoajille kalliiseen hintaan. Tämä taas kasvattaa terveydenhuollon kustannuksia entisestään.

Valinnanvapauslain toteutuessa vaarana on myös asiakkaiden alihoito. Salon mukaan yksityisille sote-keskuksille on kustannustehokasta lähettää asiakas eteenpäin erikoissairaanhoidon.

– Lääkäreiden ei kannata käyttää aikaa asiakkaan tutkimiseen, jos yritys saa rahoituksesta valtaosan sillä perusteella, että potilas listautuu sen asiakkaaksi. Silloin on kannattavampaa lähettää potilas eteenpäin erikoissairaanhoidon.

Salo toteaa asiakkaan kokevan toki myönteisenä sen, että hän saa lähteen erikoissairaanhoidon helposti. Kuitenkin yhteiskunnan kokonaisedun näkökulmasta lähete voi olla täysin turha ja vie resursseja muulta sote-sektorin toiminnalta.

– Voi olla, että jopa hyvin vaativien erikoissairaanhoidon toimenpitei-

den, esimerkiksi syöpähoitojen, toteutus vaarantuu rahapulan vuoksi.

EPÄTYYPILLISTEN TYÖSUHTEIDEN OSUUS KASVAA

Jos valinnanvapauslaki astuu voimaan nykyisellään, tulee noin 200 000 sosiaali- ja terveysalan työntekijän työnantaja vaihtumaan. Salon mukaan osa henkilöstöstä siirtyy maakuntien liikelaitosten ja niiden perustamien yhtiöiden palvelukseen. Kuitenkin suuri osa siirtyy valinnanvapauspäättökseen laajuudesta riippuen yksityisten työnantajien palvelukseen.

Tämän muutoksen seurauksena lähi- ja perushoitajien työehtosopimukseen tulee selkeitä heikennyksiä nykyisestä, kun palkat ja muut työsuhteen ehdot huononevat. Jussi Salon mukaan alan työnantajat joutuvat pitämään jatkuvasti työvoimaa reservissä eräänlaisena puskuri- tai säättötyövoimana.

– Työntekijöiden epätyypilliset työsuhteet lisääntyvät voimakkaasti ja ovat jatkossa jopa hoitajien pääasiallisia työsuhteita.

Jo nyt monet lähi- ja perushoitajat ovat saaneet esimakua hoitoalalla yleistyneistä epätyypillisistä työsuhteista ja jopa nollatuntisopimuksista, joissa työaika ei ole tarkemmin sovittu, vaan työntekijä kutsutaan töihin tarvittaessa. ■

Asukkaat tyytyväisiä kuntien palveluihin

Tyytyväisyys kunnallisiin palveluihin on kasvanut, ilmenee Kuntaliiton kyselytutkimuksesta. Kyselyyn vastanneista 90 prosenttia arvioi olevansa tyytyväisiä kunnallisiin palveluihin. Tyytyväisyys on suurinta niiden kuntalaisten keskuudessa, jotka ovat itse käyttäneet tiettyä kunnallista palvelua. Kuntalaiset ovat tyytyväisimpiä kirjastopalveluihin, jätehuoltoon, äitiys- ja lastenneuvolaan, kansalais- ja työväenopistopalveluihin sekä liikuntapalveluihin. Myös kierrätystoimintaan ja esiopetukseen ollaan hyvin tyytyväisiä. Vähiten tyytyväisiä vastanneet olivat toimeentulotukeen, lapsiperheiden kotipalveluun, teiden ja katujen hoitoon sekä vanhusten laitoshoidon.

Kelan etuuksista suurin osa entisellään

Kelan maksamien, kansaneläkkeeseen sidottujen etuuksien euromäärät säilyvät samoina kuin vuonna 2017. Muutamat muutokset kuitenkin vaikuttavat tiettyjen kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien euromääriin. Toimeentulotuen perusosa suurenee 491,21 euroon. Takuueläke ja samalla eläketuki suurenevat 15,01 euroa. Vuonna 2018 niiden täysi määrä on 775,27 euroa. Eläkettä saavan hoitotuen perustuki suurenee 70,52 euroon 61,71 eurosta. Sairausvakuutuksen minimipäiväraha suurenee 24,64 euroon 23,73 eurosta. Nuoren kuntoutusraha ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusraha suurenevat 31,02 euroon.

Sote-uudistus tulisi toteuttaa kuntayhtymien avulla

SuPer kannattaa maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelun jatkamista, mutta esittää uudistuksen toteutukselle nyt kaavailtuja pidempiä siirtymäaikoja. SuPerin mukaan sote-uudistus tulisi järjestää samaan tapaan kuin nykyinen erikoissairaanhoidon.

– Toimiva ja oikeudenmukainen sote-uudistus saataisiin rakentamalla järjestelmä suurten kuntayhtymien varaan. Lisäksi näille toimijoille tulisi antaa verotusoikeus. Taloudellisesti heikompi alueita pitäisi tukea valti-
onosuusjärjestelmän kautta, niin kuin

nytkin tehdään, Jussi Salo sanoo.

Salon mukaan suomalainen hyvinvointivaltio on onnistunut tähän asti turvaamaan jokaiselle riittävät sote-palvelut. Jatkossa hyvistä palveluista saavat nauttia näillä näkymin vain he, joilla on varaa ostaa lisäpalveluja.

– Valinnanvapausmallissa otamme hypyn täysin tuntemattomaan, ja se ei todennäköisesti tule toimimaan. ■

KATSO SUPERIN LAUSUNTO
LAKIEHDOTUKSESTA

Lähihoitajien määrää varhaiskasvatuksessa ei pidä vähentää

TEKSTI MINNA LYHTY

Tarvitsevatko pienet lapset hoitoa vai pedagogiikkaa? SuPerin asiantuntija Johanna Pérezin mukaan molempia. Lähihoitajat ovat hoidon, huolenpidon ja kasvatuksen ammattilaisia.

Lähihoitajien määrää varhaiskasvatuksessa on esitetty vähennettävän jopa 50 prosenttia nykyisestä. Ehdotus henkilöstörakenteen muuttamisesta on julkaistu Opetus- ja kulttuuriministeriön tilaamassa selvityksessä, joka on nimeltään *Varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekartta vuosille 2017–2030*.

Ehdotuksen mukaan varhaiskasvatuksen henkilöstöstä yliopistokoulutettuja lastentarhanopettajia olisi 40 prosenttia, sosionomeja 20–25 prosenttia ja lähi- tai lastenhoitajia 35–40 prosenttia.

SuPer pelkää, että ehdotus vie kohti eteläeurooppalaista mallia, jossa yksi korkeasti koulutettu kasvattaja ohjaa suurta lapsiryhmää. Suomalaisen varhaiskasvatuksen vahvuus on ollut educare-malli, jossa varhaiskasvatus on hoidon, kasvatuk-

sen ja opetuksen onnistunut yhdistelmä.

Nykyään varhaiskasvatuksen henkilöstöstä lähi- ja lastenhoitajia on kaksi kolmasosaa. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että kolmen kasvattajan ryhmässä on kaksi lastenhoitajaa ja yksi pedagogisesti vastuussa oleva lastentarhaopettaja tai sosionomi. SuPerin varhaiskasvatuksen asiantuntija Johanna Pérezin mukaan tämä toimii hyvin.

– Varhaiskasvatus on arvostettua ja laadukasta. Nykyisestä henkilöstörakenteesta ei ole ollut mitään haittaa, vaan päinvastoin, laatu syntyy vahvasta moniammatillisesta yhteistyöstä. Miksi korjata jo valmiiksi hyvää? Toki varhaiskasvatusta täytyy kehittää jatkuvasti, mutta emme tarvitse tällaista muutosta. Selvityksestä ei käy ilmi, mihin ehdotettu henkilöstörakenne perustuu.

KAIKILLA ON OIKEUS VARHAISKASVATUKSEEN

Johanna Pérez ihmettelee sitä, mistä saataisiin tiekartan mukainen määrä lastentarhanopettajia. Jo tällä hetkellä päteivistä

lastentarhanopettajista on pulaa.

– Lähihoitajakoulutuksessa lasten ja nuorten osaamisala on suosittu, joten varhaiskasvatukseen erikoistuneita lähihoitajia valmistuu riittävästi. Kun tukinnan perusteet uudistuvat ensi elokuussa, varhaiskasvatuksen osaamisvaatimukset vahvistuvat entisestään. Esimerkiksi varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin kirjattu lapsen osallisuuden vahvistaminen näkyy opinnoissa.

SuPerin näkemyksen mukaan lähi- ja lastenhoitajien suuri osuus varhaiskasvatuksen henkilöstössä on perusteltua. Pienet lapset tarvitsevat ammattitaitoista ja empaattista hoivaa, turvallisuuden tunnetta ja läheisyyttä. Mitä pienempi lapsi on, sitä suurempi osuus päivästä kuluu perustarpeista huolehtimiseen.

Nämä tehtävät ovat sellaisia, joihin lähihoitajakoulutus tarjoaa erinomaisen osaamisen. Viimeisen vuoden erikoistumisopinnot painottuvat kasvatustieteen opintoihin, jotka antavat valmiudet työskennellä pedagogisesti ja ohjata lapsiryhmiä. Toki kasvatustieteen opintoja on jo perusopinnoissa.

– Kaikilla lapsilla pitää olla tasavertainen oikeus varhaiskasvatukseen. Koska lähihoitajat ovat myös terveydenhuoltoalan ammattilaisia, heidän osaamisensa vuoksi moni pitkäaikais- ja vammaisuuslapsesta voi osallistua varhaiskasvatukseen. Lähihoitaja voi olla vastuussa lapsen lääkityksestä päiväkotipäivän aikana.

Pérezin mukaan varhaiskasvatuksen laatua ei paranna henkilöstörakenteen uudistaminen vaan oikea henkilöstömitoitus, riittävän pienet lapsiryhmät

ja kaikkien henkilöstöryhmien täydennyskoulutus.

VAIHTOEHTO TIEKARTALLE

SuPer ei ole ainoa liitto, joka on kritisoinut varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekarttaa. SuPer on yhdessä neljän muun järjestön kanssa valmistellut vaihtoehtoista tiekarttaa varhaiskasvatuksen kehittämiseksi. Mukana kehittämistyössä ovat olleet Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL, Sosiaali- ja terveysalan ammattijärjestö Tehy, Suomen Lastenhoitoalan Liitto SLaL ja Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia.

– Olemme etsineet realistisempaa vaihtoehtoa tiekartalle. Olemme tehneet muun muassa tarkistuslaskelmia. Opetus- ja kulttuuriministeriön laskelmassa ei ole otettu huomioon lainkaan esikouluryhmiä, joissa on paljon lastentarhanopettajia. Tällaisella laskutavalla on saatu näyttämään siltä, että varhaiskasvatuksessa on todella vähän opettajia, Johanna Pérez sanoo.

SuPer on tehnyt yksin ja yhdessä muiden järjestöjen kanssa vaikuttamistyötä koko syksyn ja alkutalven ajan. Kun varhaiskasvatuslain täydennysehdotus tulee lausuntokierrokselle, SuPer ei tule hyväksymään kaikkia varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekartassa esitettyjä asioita sellaisenaan.

– SuPeriin kuuluu yli 6000 varhaiskasvatuksessa työskentelevää lähi- ja lastenhoitajaa. Teemme kaikkemme, että he saavat edelleen työskennellä varhaiskasvatuksessa. ■

Pelissäännöt nollatuntisopimukseen

Nollatuntisopimukseen saadaan selkeät pelissäännöt hallituksen esityksen myötä. Hallitus antoi esityksen vaihtelevan työajan sopimuksista eduskunnalle 14.12.2017. Niin sanotuissa nollatuntisopimuksissa työaikaehto on sovittu kiinteän työtuntimäärän sijasta liukuvana. Hallituksen esityksessä vaihtelevan työajan sopimiselle määritellään käyttöala. Vaihtelevasta työajasta ei saisi sopia, jos työnantajalla olisi kiinteä työvoimatarve. Jos työvoimatarve on kiinteä, työaikaehdonkin on oltava kiinteä. Jos työvoimatarve vaihtelee, työaikaehtokin saa perustua vaihtelevaan työaikaan. Vaihtelevan työaikaehdon alarajaa ei saisi sopia pienemmäksi kuin todellinen työvoimatarve edellyttää. Jos työvoimatarve esimerkiksi vaihtelee 20 ja 30 tunnin välillä, ei olisi sallittua sopia 0–30-tunnin sopimuksesta.

Keskustelua maahanmuuttajien työllistymisestä

Maahanmuuttajien työllistyminen Suomeen on edelleen monen mutkan takana. Haasteina ovat muun muassa raskas työlupaprosessi, pitkät käsittelyajat ja kieli. Tällä hetkellä ehdot esimerkiksi työperäisen oleskeluluvan saamiselle ovat tiukat. Työperäisen oleskeluluvan saaminen edellyttää jatkuvaa työntekoa kokopäiväisessä työssä ja lisäksi työntekijän on ansaittava 2600 euroa kuukaudessa nettona. Siirtolaiset voivat olla hyvin haavoittuvaisessa asemassa ja ovat herkemmin hyväksikäytettävissä, koska he eivät tiedä oikeuksiaan esimerkiksi äitiyslomaan. Aiheesta keskusteltiin 18. joulukuuta tilaisuudessa, jonka järjestivät Suomen julkisen alan ammattiliittojen EU-yhdistys FIP-SU ry sekä eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta.

Faktaa varhaiskasvatuksen tiekartasta

Varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekartta vuosille 2017–2030 on opetus- ja kulttuuriministeriön tilaama selvitys, jonka ovat laatineet Tampereen yliopiston kasvatustieteiden professori Kirsti Karila, Palkansaajien tutkimuslaitoksen tutkimusjohtaja Tuomas Kosonen ja Helsingin varhaiskasvatusjohtaja Satu Järvenkallas. Selvityksessä käsitellään varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostamista, työssä tarvittavaa osaamista, koulutuksen kehittämistarpeita ja päiväkodin henkilöstörakennetta.

TUTUSTU VARHAISKASVATUKSEN KEHITTÄMISEN TIEKARTTAAN 2017–2030

Pelkohoito tehoaa hammashoidossa

Oulussa tehdyssä tutkimuksessa selvitettiin, millaiset hammashoitopelon hoitomenetelmät ovat tehokkaimpia. Potilaita hoidettiin psykologisilla menetelmillä, joihin kuuluvat esimerkiksi rentoutus, ajatusten suuntaaminen pois hoidosta ja haitallisten ajatusmallien muokkaaminen kognitiivisin menetelmin. Tarvittaessa potilasta rentoutettiin ilokäusun tai lääkeyksen avulla ja vaikeimmissa tapauksissa hammashoito tehtiin yleisanestesiassa. Pelon hoito onnistui lähes 70 prosentilla tutkituista. Kuitenkaan rauhoittavien sekä yleisanestesian käyttö eivät auttaneet pelon hoidossa.

HAMMASLÄÄKÄRIPÄIVÄT

TIESITKÖ:

Noin 400 000 suomalaisella on osteoporoosi, mutta vain neljäsosa tietää sairaudestaan.

Viisi kysymystä kertoo sydäntautiriskin

Sydän- ja verisuonitautien riskiarvioinnissa ei välttämättä tarvitse aina käyttää verikokeita. Tutkimuksen mukaan samaan tulokseen pääsisi usein kartoittamalla potilaalta viisi elintapa-tekijää. Näitä ovat verenpaine, fyysinen aktiivisuus, ylipaino, ravitsemus ja tupakointi.

DUODECIM

TIESITKÖ:

Suomessa 1,9 miljoonalla työkäisellä on pitkäaikaissairaus tai vamma.

Yökukkujen sosiaaliset verkostot ovat laajempia

Ihmisten luontaisella vuorokausirytmillä on yhteys heidän sosiaalisten verkostojensa laajuuteen, paljastaa tuore tutkimus. Sen mukaan yökukkujilla on selvästi laajemmat sosiaaliset verkostot kuin aamuvirkuilla. Iltavirkut ovat myös aamuihmisiä keskeisempiä omissa verkostoissaan. Tulokset saatiin tutkimalla ihmisten käyttäytymismalleja anonymin puhelindatan avulla.

AALTO-YLIOPISTO

INGIMAGE

MITÄ MIELTÄ

Vastaus kuukauden kysymykseen.

JOULUKUUN KYSYMYS OLI:

Koetko työssäsi seksuaalista häirintää?

KYLLÄ
54%

- Varsinkin miesasiakkaat heittävät härskiä vitsiä sekä taputtelevat takapuolelle.
- Miespuolinen työntekijä on sanallisesti häirinnyt minua ja muita työntekijöitä.
- Kotihoidossa iäkkäät miespuoliset asiakkaat ovat ehdottaneet esimerkiksi yhdessä suihkuun menemistä.
- Kehitysvammaisilla ei aina ole käsitystä siitä, mikä on oikein ja mikä väärin.
- Kotihoidossa on tullut vastaan ehdottelevia rouvia, jotkut jopa käyneet käsiksi.
- Pomon mies kähmi aina tilaisuuden tullen.

EI
46%

- Olen kuullut tapauksia, mutta omalle kohdalleni ei ole osunut.
- Naisvaltainen ala. Harvemmin naiset syyllistyvät tähän.
- En, jos ei lasketa, jos vanhus läpyttää tai koskettaa.
- En ole hoitajana joutunut, muissa ammateissa kylläkin.
- Ei ole koskaan 34-vuotisen työurani aikana ollut seksuaalista häirintää.
- En ole kokenut työssäni seksuaalista häirintää, vapaaajalla kylläkin.

TAMMIKUUN KYSYMYS LÖYTYY OSOITTEESTA WWW.SUPERLEHTI.FI KOHDASTA, KISAT JA KYSELYT. KAIKKIEN TAMMIKUUN 18. PÄIVÄÄN MENNESSÄ VASTANNEIDEN KESKEN ARVOTAAN SUPER-LEHDEN KÄTEVÄ AAMIAISTARJOTIN. JOULUKUUSSA SEN VOITTI TARU HÄSÄ NURMIJÄRVELTÄ.

MUUT LEHDET

“ On vain se halu. Jos sitä ei ole, on turha yrittää. Kun saa sen halun, sitä pitää ylläpitää esimerkiksi niin, ettei ihannoï päihdemaailmaa ja alkaa muuttaa omia arvojaan. Säästää vain ne huonot muistot siitä maailmasta.”

SUOJATIE RY:N TOIMINNANJOHTAJA
KARI MÄNTYNEN,
TIIMI 5/2017

“ Näyttää olevan megatrendi, että raha läpäisee kaiken ajattelun.”

PROFESSORI PENTTI ARAJÄRVI,
MIELI 3/2017

30 VUOTTA SITTEN

Lehden nimi muuttui Perushoitajasta SuPeriksi. Asia ratkesi liittovaltuustossa äänin 21-17. SuPer-nimi voitti, koska katsot-

tiin, että muutkin jäsenet kuin perushoitajat voivat kokea sen omakseen. Lyhyen nimen sanottiin kuvastavan rohkeutta ja voimaa, vetoavan nuoriin sekä tukevan liiton tavoittelemaa järjestökuvaa.

“Juhani Palomäki ei ollut vakuuttunut nimenmuutoksen tarpeellisuudesta, vaikka pitikin SuPer-nimeä iskevänä.”

SUPER 1/1988

Gluteeniton vaihtoehto kinkkujuustopiiraalle

Quiche lorraine

TEKSTI JA KUVAT JUKKA JÄRVELÄ

Teinijalta peräisin oleva vanha kinkkupiirasresepti muuttuu kätevästi gluteenittomaksi versioksi Sari Turusen keittiössä.

Järvenpäälainen lastenhoitaja Sari Turunen näyttää repaleista ja hieman jo keittiön roiskeista tahraantunutta reseptiä, joka on siististi kirjoitettu ruutupaperille.

– Tämä on se alkuperäinen quiche lorraine -kinkkujuustopiirasreseptini teinivuosilta. Sain reseptin ystävältäni. Tuonkin ohjeen mukaan olen joskus piirasta leiponut, mutta nykyään teen saman gluteenittomana.

– Olen soveltanut reseptiä hyvin paljon. Kinkku on jäänyt meidän perheestä pois, kun siirryin kasvisruokavalioon. En ole vegaani. Töissä minulla on gluteeniton kasvisruokavalio ja siinä on huomioitu kaikki muutkin ruoka-aineet, jotka ärsyttävät vatsaani.

Quiche lorraine venyy moneen. Täytteenä voi laittaa fetaa, parsakaalia, purjoo, kinkkua, tonnikalaa tai mitä muuta kaapista löytyy. Tomaattia Turunen ei laittaisi, silloin piiraasta tulisi liian pizzamainen.

– Kyllä tätä reseptiä on saanut jakaa.

MUUTTUNUT RUOKAVALIO

Sari Turusen ruokavalio muuttui viitisen vuotta sitten, kun vatsa ja suolisto alkoivat ärtyä.

– Vessasta tuli kaveri. Lääkäri ehdotti, että ottaisin ruokavaliosta heti pois maidon ja viljat.

Ärtyneen suolen oireyhtymää epäiltiin.

– Laktoosi-intoleranssia minulla ei ole. Nykyään noudatan fodmap-ruokavaliota. En syö esimerkiksi kotimaisia viljoja, herneitä, omenaa, raakoja kaaleja ja sipulia. Kyllä sen heti huomaa, kun on syönyt jotain vatsalle sopimatonta.

Kotona on syntynyt monenlaista ruokaa sovellettuna.

– Kun teen pastaa, muu perhe saa vehnäpastaa ja itselle tulee maissipastaa. Ei se ole kovin vaikeata keittää eri kattiloissa. Myös kalaa tulee tehtyä paljon. Onneksi kauppoissa on esimerkiksi valmiita porkkanapihvejä pakkasessa ja erilaisia kalavalmisteita gluteenittomana.

– Tyttärelläni oli aikoinaan monta vuotta maidoton ruokavalio, maitoproteiiniallergia. Se toi paljon haasteita elämään, kuten matkoihin tai kun kutsuttiin esimerkiksi lasten syntymäpäiväjuhliin. Vein usein oman täytekakun juhliin, asia oli ennalta sovittu. Kakku kelpasi aina vieraille.

Ulkomaan matkoille Turuset varautuivat omilla eväillä, koska maitoproteiinia on varsin monissa ruuissa.

– Kreikkassa ollessamme kauppaan tuli mukaan veljeni kreikkalainen anoppi lukemaan tuoteselostuksia.

SELVÄ TIE HOITOALALLE

Lastenhoitajana työskentelevä Turunen on töissä Järvenpään Anttilan pihakoulun eskariryhmässä. Silmut-nimisessä ryhmässä on 21 lasta.

– Olen toista vuotta tässä ryhmässä. Aiemmin olin 3–5-vuotiaiden kanssa ja olen ollut myös pienten lasten ryhmässä. Yksityissektorilla ollessani tein töitä allergia- ja astmalasten päiväkodissa.

Turunen valmistui lähihoitajaksi reilu 10 vuotta sitten Tuusulasta.

– Lähihoitajan ammatti alkoi kiinnostaa sen jälkeen, kun perheeseen syntyi erityislapsi. Lapseni omaishoitajana olen ollut yli kymmenen vuotta. Saatuja taitoja voi hyödyntää työssäni.

Lähihoitajan ammattia ennen Turunen ehti työskennellä kampaamossa ja kirkkoherranvirastossa. ■

Gluteeniton Quiche lorraine

POHJA

50 g sulatettua voita
1 dl kiehuvaa vettä
½ dl perunamuusijauhoja
1 ½ dl gluteenittomia jauhoja

TÄYTE

100 g hienoksi silputtua punaista
ja keltaista paprikaa
100 g vihreitä oliiveja viipaleina

TÄYTTEEN PÄÄLLE

raastettua juustoa
2 munaa
2 dl kermaa
suolaa
valkopippuria

Tee pohja. Aseta pohjan päälle paprikat ja oliivit. Lisää juustoraaste. Lopuksi lisää astiassa sekoitetut munat, kerma ja mausteet. Paista 30 minuuttia uunissa 200–225 asteessa.

HK 95H P125 VU

VAUVAN TAHTIIN

TEKSTI ELINA KUJALA KUVAT JUHA HARJU

Lastenhoitaja Aila Peltotupa kuuntelee, hoitaa ja kannustaa perheitä Seinäjoen vauvamyönteisessä sairaalassa.

Johanna Ikola istuu hämärässä huoneessa poikansa kanssa. Ikkunan takana pimenee talvinen iltapäivä. Sylissä tuhiseva vauva on puolitoista vuorokautta vanha. Kädet ovat tiukasti nyrkissä, kun vauva hamaa rintaa suuhunsa. Johanna näyttää samalta kuin juuri synnyttäneet äidit usein näyttävät, sairaalapyjämässään uupuneelta ja hämmentyneeltä, rauhalliselta ja hirveän onnelliselta. Ulkona vihmoon räntää.

– Mikä sun oma vointi on ollut? Kysyy lastenhoitaja Aila Peltotupa Johannalta samalla, kun varmistaa että kainalossa makaavan vauvan imuote on oikeanlainen.

Johanna kertoo, että tämä synnytys sujui luomusti ja helposti, mutta hurjan nopeasti. Ambulanssi toi äidin Lapualta Seinäjoelle ja sitten poika jo kohta olikin maailmassa. Kotona pientä odottavat 8-vuotias sisko ja 2-vuotias veli.

– Siinä on nyt niin hyvä olla, Aila lepertelee rinnalla olevalle vauvalle. Poika Ikola imee harvakseltaan, mutta pitkiä imuja.

– Jos se nyt nukahtaa, niin kutittele vaikka vähän leuan alta, jotta vauva muistaa mitä tässä ollaan tekemässä, sanoo

Aila ennen kuin kello kutsuu seuraavaan huoneeseen. Siellä odottaa seuraava äiti, joka toivoo neuvoja imetyksen kanssa.

2000 VAUVAA VUODESSA

Aila Peltotuvan työpaikka on Seinäjoen sairaalan naisten osasto. H01:llä hoidetaan vastasyntyneitä vauvoja perheineen, erityistä seurantaa tarvitsevia raskaana olevia naisia sekä naistentautien potilaita. Paikkoja osastolla on 38 ja töitä tehdään kahden hengen tiimeissä. Aila huolehtii synnyttäneiden moduulissa vastasyntyneistä vauvoista ja heidän äideistään, mutta paikka voi vaihtuakin, jos H01:llä on hiljaista ja naapurissa tarvitaan apua. Alkuviikon yövuoron Aila teki vastasyntyneiden teholla.

– Onko kahteenkymmppiin viety antibioottia uudelle sektiolle? Se 23 varmaan haluaa lähteä huomenna kotiin. Varaanko mä sen tulkin neljästä viiteen? Soitan vielä lastenlääkärille ja varmistan asian!

Iltavuoro on alkanut ja kansliassa kuhisee. Aila Peltotupa ja hänen kollegansa lastenhoitaja Anneli Tuori istuvat koneen ääressä päät yhdessä.

– Meillä on käytössä niin sanottu hiljainen raportointi. Kun tulen työvuoroon, katson missä huoneissa työskentelen tänään ja selvitän itse, millaisia potilaita minulla on. Työkaverien kanssa vaihdetaan tietoja, mutta varsinaista rapsaa ►

Aila Peltotupa mittaa vauvan lämmön. Östergårdin perheen toinen tytär syntyi eilen.

meillä ei ole muille kuin yövuorolaisille, kertoo Aila samalla, kun lukee koneelta tietoja vauvoista ja äideistä, joista hänen on tänään määrä huolehtia ilta yhdeksään asti.

Seinäjoen sairaalassa syntyy joka vuosi noin 2000 vauvaa. Kauimmaiset tulevat synnyttämään Soinista, Ähtäristä ja Virroilta. Ennen maalisi- ja huhtikuu olivat kuuluja ruuhkastaan, mutta nykyään lapsia syntyy tasaisesti ympäri vuoden. Syntyvyys on laskenut Seinäjoen seudulla kuten koko maassa. Joulukuisena perjantaina se ei tosin näy osastolla.

– Alkuviikko vaikutti niin hiljaiselta, mutta tänään me ollaan taidettu kiritä kiinni, sanoo apulaisosastonhoitaja Arja Korkeamäki.

– Juu, ei meiltä työt tänään lopu, huikkaa Aila vastatessaan taas kerran kellon hälytykseen.

Aulassa seisoo joulukuusi koristeissaan. Aila juttelee verhon takana erään äidin kanssa vauvan tulehdusarvoista. Toisessa huoneessa äiti tarvitsee apua imettämässä. Vauvan väärä imuote on saanut rinnat aristamaan ja verestämään. Aila kuuntelee, hoitaa ja kannustaa. Hän hakee äidille varastosta rasvalapun rinnan päähän helpottamaan oloa. Sitten hän koputtaa varovasti käytävän päässä olevan huoneen oveen. Vauvalta pitäisi tarkastaa kuulo. Se tarkastetaan kaikilta ennen kotiuttamista. Puolentoista vuorokauden ikäinen poika tuhisee

sinisessä, nallekuvioisessa kapalossaan.

– Ollenkään ei tarvitse huolestua, vaikka sitä kuuloa ei nyt saataisikaan otettua. Vauva on tosi pieni ja korvakäytävät vielä märät. Usein käy niin, että sitä ei vielä tässä vaiheessa saada, painottaa Aila vauvan äidille.

Niin käykin, että kuuloa ei toisesta korvasta löydy. Yritetään huomenna uudelleen. Bilirubiiniarvon olisi voinut ottaa samalla kertaa iholta, mutta vauva nukkuu ruokailun jälkeen niin lämpöisesti pakattuna ja tyytyväisenä, ettei Aila henno ruveta riisuttamaan pikkuista. Sen ehtii myöhemminkin.

– Tässä välissä me voitaisiin mennä vaikka kaffeelle, sanoo Aila.

KÄYTTÖOHJE PUUTTUU

Kahvihuoneen sivupöydällä on iso kasa eri värisiä, virkattuja rintoja. Ne ovat Etelä-Pohjanmaan Imetyksentuki ry:n lahja Seinäjoen sairaalalle, jolle Terveysten ja hyvinvoinnin laitos myönsi äsken Suomen viidennen vauvamyönteisyssertifiikat. Henkilökunta on ylpeä saavutuksesta.

– Vauvamyönteisyys tarkoittaa sitä, että meillä ei tarjota vauvalle heti korviketta tai tuttia, vaan äitejä kannustetaan imettämään. Ihokontaktin tärkeydestä ja koko perheen hoi-

Seinäjoen sairaalassa hoidetaan koko perhettä. Kevin Östergård on nyt kahden tytön isä.

tamisesta puhutaan paljon, sanoo Aila kahvia kaataessaan.

Aila Peltotupa on ollut lastenhoitaja yli kolmekymmentä vuotta. Sinä aikana työnkuva on muuttunut. Uran alussa lastenhoitaja hoiti vauvan ja kätilö äidin, mutta nykyään molemmat ammattikunnat hoitavat koko perhettä. Vastasyntyneitä ei enää syötetä aika-aulun mukaan, vaan vauvantahtisesti. Sairaalassa ollaan yleensä vain pari päivää synnytyksen jälkeen, kun joskus oli viikko.

– Työni on ohjaamista ja opastamista. Autamme vanhempia vastaamaan vauvan tarpeisiin. Imettäminen on ensisynnyttäjille aina uusi asia. Monet tarvitsevat neuvoja myös navan putsamisessa, kylvettämässä ja ihan vain vauvan käsittelyssä. Näiden pakettien mukana kun ei tule käyttöohjetta, naurahtaa Aila.

Herkät korvat ja hyvä tilannetaju ovat lastenhoitajan työssä tärkeitä ominaisuuksia, mutta Aila sanoo että hoitajan on oltava myös oikealla tavalla jämmäkä ja määrätietoinen.

– Synnyttäjät ovat nykyään hyvin tietoisia erilaisista vaihtoehdoista ja omista oikeuksistaan. Minun täytyy hoitajana pystyä perustelevaan uskottavasti ohjeeni. Toivon, että oma elämäkokemukseni näkyy työssäni.

Ja vaikka Seinäjoen sairaalan synnytäneiden osasto on tutiton, eikä korviketta ole ensimmäisenä tarjolla, Aila korostaa, että imettäminen ja sen kesto ovat aina äidin oma päätös, jota kunnioitetaan.

– Kannustaa ja kysyä voi, mutta ei painostaa.

MIKKI HIIRI -LAASTARI AUTTAA KAIKKEEN

Eveliina ja Kevin Östergård ovat 16 tuntia vanhan tyttövauvan äiti ja isä. Hämärässä huoneessa on rauhallisen raukea, onnea huokuva henki.

– Siirretäänpäs tätä verhoa, että äitikin näkee mitä me täällä oikein touhutaan, sanoo Aila nostaessaan vauvan äitinsä vierestä hoitopöydälle. On aika mitata verensokeri ja lämpö, kurkistaa vaippaan ja samalla puhella vanhempien kanssa imetyksen alusta, synnytyksen herättämistä tunnoista ja äidin omasta voinnista.

Kevin ja Aila ovat entisiä naapureita vuosikymmenten takaa. Kevin on myös

Synnyttäneiden osastolla eletään vauvojen tahdissa.

Aila perehtyy potilaidensa tietoihin.

Lastenhoitajat Anneli Tuori ja Aila Peltotupa aloittavat iltavuoron.

sairaanhoitajana samassa sairaalassa, joten juttu sujuu vanhoilta tutuilta rennosti.

– Mä olen niin lirissä näiden kanssa, päivittelee toisen kerran isäksi tullut Kevin pilke silmäkulmassa kotona olevaa naisvahvuutta. Eilen syntyneel-

lä vauvalla on kohta 3-vuotias isosisko.

– No niinhän sä taidat olla, mutta eihän se mitään haittaa, kun sä kerran itsekin sen tiedät, nauraa Aila.

Aila mittaa tyttövauva Östergårdin lämmön kainalosta. Verensokerin ottaminen kantapästä ei tunnukaan enää ▶

HERKÄT KORVAT JA HYVÄ TILANNETAJU OVAT LASTENHOITAJAN TYÖSSÄ TÄRKEITÄ OMINAISUUKSIA.

yhtä mukavalta ja vauvalta pääsee kuulua parkaisu.

– Pannaanpas siihen Mikki Hiiri-laastari, se auttaa kaikkeen, hyssyttää Aila kiukustunutta potilastaan.

Kohta vauva pääsee lämpimästi ka-paloituna takaisin äitinsä viereen. Eveliina Östergård on ollut tyytyväinen samaansa hoitoon.

– En ollut kuullut aikaisemmin Seinäjoen sairaalan saamasta vauvamyön-teisyssertifikaatista, mutta kyllähän se täällä näkyy. Tilat ovat hyvät niin osastolla kun synnytysalin puolellakin, henkilökunta on hyvää ja ohjausta esimerkiksi imettämiseen saa varmasti, sanoo Eveliina.

Aila jättää Östergårdit ihmettele-

mään perheen tuoreinta tulokasta. Viereisessä huoneessa odottaa keisari-leikkauksella pari päivää sitten syntynyt tyttö, jolta pitäisi mitata verenpaine. Toimenpide jännittää vähän Ailaa itseäänkin, sillä vastasyntyneen verenpaineen mittaaminen ei ole niin yksinkertaista kuin aikuisen, eikä sitä tehdä rutiininomaisesti kuten monia muita toimenpiteitä. Äiti päättää jäädä lepäämään sänkyyn siksi aikaa, kun Aila vie vauvan toimenpidehuoneeseen hoitopöydälle lämpölampun alle.

– Mä tiedän, ettei tämä ole mukavaa, supisee Aila vauvalle, joka protestoi kiukuisesti käsivarressa puristavaa mansettia.

Tippa sokeriliuosta ja hätäapuna suuhun sujautettu kertakäyttötut-

ti rauhoittavat vauvan niin, että paine saadaan kuin saadaankin mitattua ensin oikeasta kädestä ja sitten oikeasta jalasta. Aila kirjaa lukemat paperille, vie sitten tyytyväisenä nukkuvan vauvan takaisin äidille ja palaa sen jälkeen kirjaamaan tiedot koneelle. Kohta kello soi taas.

Perjantai-iltana yhdeksältä iso sairaala hiljenee. Siellä täällä sähkökyntelিকöt valaisevat sairaalan ikkunoita ja korkeat männyt heiluvat räntäisessä tuulessa. Pitsakuski juttelee aulassa vastaanoton vahtimestarin kanssa. Taksi kaartaa päivystyksen ovelle. Siellä ilta on vasta alkamassa.

Osastolla H01 on taas tänä iltana autettu monta uutta ihmistä elämän alkuun.

– Jos nyt saisin valita uudelleen, läh-tisin opiskelemaan samaa alaa. Olen unelmatyössäni, sanoo Aila ennen kuin lähtee vaihtamaan vaatteita pukuhuoneeseen. Edessä on vielä kotimatka. ■

Tänään töissä

KUKA

Aila Peltotupa on 58-vuotias lastenhoitaja. Hän työskentelee Seinäjoen sairaalassa naistenosastolla, jossa hoidetaan vastasyntyneitä vauvoja ja heidän perheitään, raskaana olevia sekä naistentautipotilaita.

OPINNOT JA TYÖURA

Olen opiskellut lastenhoitajaksi Kokkolassa. Valmistuin vuonna 1983. Tämä on unelma-ammattini. Pääsin kouluun kolmannel-la yrittämällä sisään. Olen aina halunnut tehdä töitä sairaalassa ja lasten kanssa.

PERHE

Puoliso ja aikuinen poika. Kohta 2-vuotiaan lapsen ylpeä mumma.

HARRASTUKSET

Käsityöt. Yritän viettää myös paljon aikaa lapsenlapsen kanssa.

PARASTA TYÖSSÄ

Me olemme tässä työssä tekemisissä pääasiassa onnellisten asioiden kanssa. Hienoin hetki on se, kun itsellä on olo, että on tehnyt kaikkensa perheen eteen ja sitten joku hankalaksi koettu asia lähtee sujumaan. Vanhemmilta saatu kiitos tuntuu aina yhtä hyvältä.

HAASTAVINTA TÖISSÄ

Synnyttäneiden osastolla tulee toisinaan eteen myös surullisia ja vaikeita asioita. Silloin miettii, että kuinka osaan kohdata nämä ihmiset oikein. Olin muutaman vuoden töissä myös synnytysosalissa. Ensimmäinen fetus mor-tus, kohtukuolema, jää mieleen. Ei sel-laiseen totu koskaan.

ONNITTELOT KANSALLISENA
LÄHIHOITAJAPÄIVÄNÄ
27.1.2018

SUPER

SUPER-AMMATTILAISIA JO 70 VUOTTA

www.superliitto.fi/70

superliitto

Ilmoituksen raja kulkee
potilasturvallisuuden kohdalla

TYÖNANTAJAT SIIRTÄVÄT VASTUUTAAN VALVIRALLE

TEKSTI ANTTI VANAS KUVITUS SALLA PYYKÖLÄ

Hoitoalan työnantajat ilmoittavat ongelmiaan yhä herkemmin Valviralle. Valvirassa taas korostetaan omavalvontaa ja tilanteiden hoitoa paikan päällä. Molemmin puolin tiedetään, että alan opiskelijoiden valvontaa tulisi tehostaa.

Valvira selvitti äskettäin asioiden syitä ja vireilletulotapa tapauksissa, jotka johtivat terveydenhuollon ammattilaisen ammatinharjoittamisoikeuteen puuttumiseen. Tapauksia selvitettiin vuosilta 2009, 2013 ja 2016.

Noin viidenneksessä tapauksista terveydenhuollon ammattihenkilöä epäiltiin muun ohella lääkevarkaudesta. Lääkevarkauden taustalla oli usein puutteellisesti hoidossa olevia päihdetai mielenterveysongelmia. Työnantajien ilmoituksissa oli usein myös havainnot lääkkeitä anastaneiden ammattihenkilöiden työkyvyn ja ammattitaidon puutteista.

Yleisimmin asiat tulivat käsittelyyn Valviran omasta aloitteesta. Tällöin oli kyse asioista, joissa oli aikaisemmin tehty väliaikainen turvaamistoimenpide, tai jotka oli muutoin otettu uudelleen selvitettäväksi. Toiseksi yleisin vireilletulotapa oli työnantajan ilmoitus. Niiden osuus on kasvanut viime vuosina selvästi.

Ryhmäpäällikkö Kirsi Liukkonen Valvirasta muistuttaa, että esimerkik-

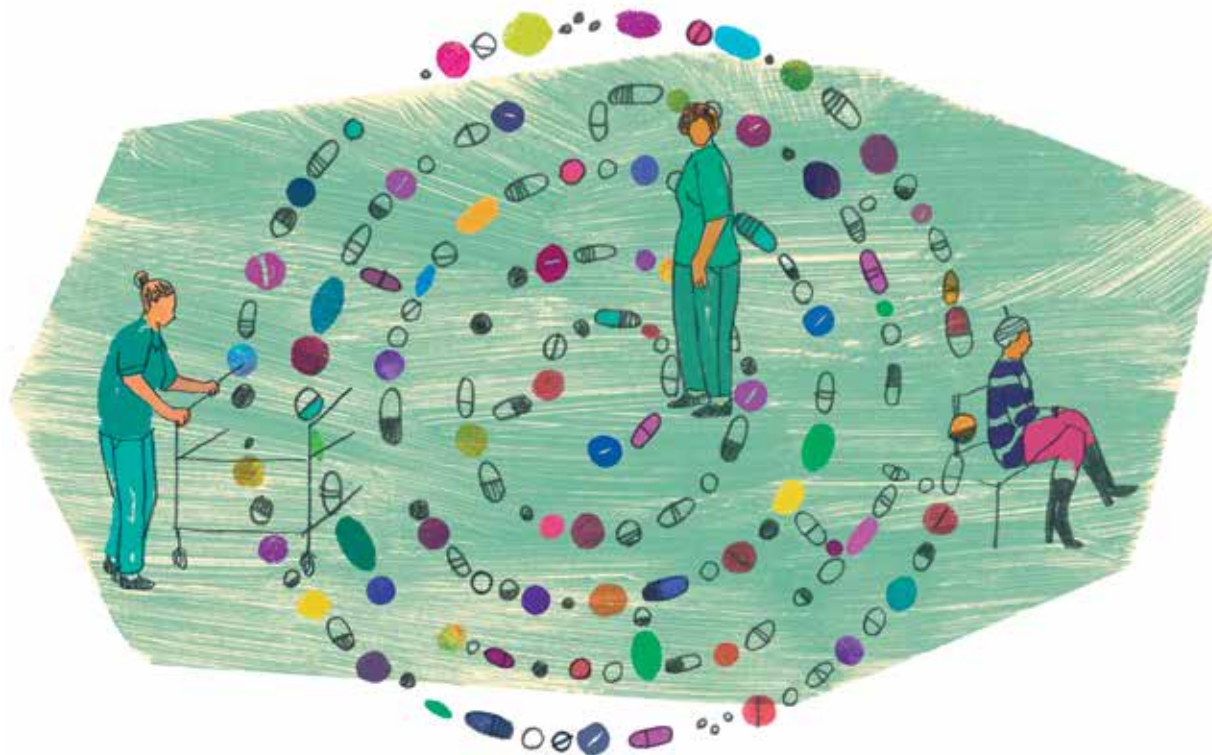
si työntekijöiden päihdeongelmiin tai osaamiseen liittyvät asiat eivät kuulu ensi sijassa valvontaviranomaiselle, vaan niihin tulee puuttua oman talon sisällä.

Jos työpaikalla ollaan epävarmoja ilmoituksen aiheellisuudesta, tulisi ensin hakea osiivttia Valviran nettisivuilta. Jos siellä olevat ohjeet eivät tunnu riittävän, kannattaa ennen ilmoituksen tekoon ryhtymistä soittaa nettisivuilta löytyvään numeroon.

– Asiasta voidaan keskustella luottamuksellisesti ja nimiin menemättä, jotta esimies voi harkita, kannattaako ilmoitus tehdä vai ei. Näin vältetään turhia ilmoituksia, Liukkonen neuvoo.

Hän muistuttaa, että terveydenhuollon ensisijaisia valvojia ovat aluehallintovirastot. Valviralle kuuluvat vain kaikkein vakavimmat tapaukset. Jos ilmoitukseen päädytään, valvontaviranomaiselta saa neuvoja siitä, mitä ilmoituksessa pitäisi mainita.

– Ilmoituksesta pitäisi ilmetä, kauanko kyseinen henkilö on ollut töissä, onko hän töissä edelleen, mikä on hänen työtehtävänsä, millaista epäasianmukaisuutta työskentelyssä on ollut, ja ▶

miksi työnantajan toimenpiteet eivät enää riitä varmistamaan potilasturvallisuutta, Liukkonen luettelee.

VALVIRALLA EI OLE TIEDOTTAJAVERKOSTOA

Jos huoli on aiheellinen – tärkein aiheellisuuden mitta on se, vaarantuu-ko potilasturvallisuus vai ei – kannattaa siis tehdä tarkka ja kattava ilmoitus Valviralle. Sinne voi ilmoittaa ongelmista salassapitosäännösten estämättä; ilmoitus voi sisältää esimerkiksi muutoin salassa pidettäviä terveystietoja.

Rikosta, esimerkiksi lääkevarkautta, epäiltäessä asian selvittäminen kuuluu poliisille. Näissäkin tapauksissa tiedon pitäisi mennä myös Valviralle.

– Valviran tehtävä on varmistaa potilasturvallisuus, ja se voi puuttua ammatin harjoittamiseen jo ennen rikosasian käsittelyä tuomioistuimessa. On tärkeää, että Valvira saa tiedon terveydenhuollon ammattilaiseen kohdistuvasta rikosepäilyistä, vaikka asian käsittely olisiikin kesken, Liukkonen painottaa.

Jollei vireillä olevista rikosepäilyistä tule Valviraan tietoa, epäilty saattaa jatkaa toimessaan tuomioon asti, mikä voi vaarantaa potilasturvallisuuden. Joissakin paljon julkisuutta saaneissa rikostapauksissa näin on käynytkin.

– Julkisuudessa on silloin tällöin ihmetelty, miksi Valvira ei ole puuttunut aikaisemmin asioiden kulkuun. Vastaus on, että se ei ole voinut puuttua, koska se ei ole asiasta tiennyt. Virasto toi-

mii ulkopuolelta tulevan tiedon pohjalta. Sillä ei ole käytössään omaa, koko maan kattavaa tiedottajaverkostoa.

Liukkonen korostaa rikkeiden moninaisuutta ja niiden käsittelyn hienovaraisuutta. On lääkevarkaita ja lääkevarkaita: joku ottaa osaston lääkekaapista särkylääkettä omaan tilapäiseen tarpeeseensa, joku toinen varastaa vahvoja keskushermostoon vaikuttavia lääkkeitä omaa väärinkäyttöä varten tai myyntiin.

– Potilasturvallisuuden vaarantuessa valvontaviranomaisten toimilla on kiire. Kun rangaistus on kärsitty eikä pelkoa potilasturvallisuuden vaarantumisesta enää ole, tuomio merkitään Terhikkiin ja asia on sillä selvä.

Terhikki on Valviran ylläpitämä tietopalvelu, jonka kaikille avointa nettiversiota JulkiTerhikkiä päivitetään vuorokausittain. Palvelu sisältää muun muassa tiedot terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammattioikeuksista ja niiden rajoittamisesta.

ONGELMIIN TARTUTTAVA JO OPISKELUPAIKOISSA

SORA-lainsäädännön tavoitteena on parantaa turvallisuutta koulutuksessa ja työelämässä. Koulutuksen järjestäjällä on SORA-lain nojalla mahdollisuus puuttua soveltumattomuus- ja turvallisuuskysymyksiin.

Valviran ryhmäpäällikkö Maarit Mikosen mukaan SORA-lakien sisältö on opetus- ja kulttuuriministeriön alaan kuuluvaa lainsäädäntöä, eikä sinänsä Val-

viralle kuuluva asia. Valvira on kuitenkin mukana, kun lakeja sovelletaan.

– Oppilaitoksen tulee tehdä Valviralle ilmoitus, kun SORA-lakia sovelletaan opiskelijaan.

Saapunut SORA-ilmoitus tallennetaan ja on löydettävissä, jos sama henkilö valmistuu myöhemmin hoitoalan ammattiin jostakin muusta koulusta. Valvira voi tällöin vaatia häneltä esimerkiksi selvitystä terveydentilasta, ennen kuin hänelle myönnetään oikeus harjoittaa terveydenhuollon ammattia, Mikkonen selittää.

SORA-säädökset siis mahdollistaisivat alalle sopimattomien opintojen keskeyttämisen. Tiedot kentältä kuitenkin kertovat, ettei säädöksillä ole juurikaan käytännöllistä arvoa.

SuPer-lehteen vuosi sitten haastateltu tutkija Erja Sandberg opetti lähihoitajiksi opiskelevia nuoria vuoden ajan Stadin ammattiopiston Malmin yksikössä. Sandbergin opettamien nuorten joukossa oli aggressiivisia, traumatisoituneita ja terapiassa käyviä nuoria – ainesta, jota ei tutkijan mielestä olisi missään tapauksessa pitänyt kouluttaa hoito- tai hoivatehtäviin.

SORA-säädökset olisivat mahdollistaneet alalle sopimattomien nuorten opintojen keskeyttämisen. Malmin yksikössä tähän menettelyyn ei turvauttu vuoden sisällä kertaakaan, vaikka tutkijan mukaan syytä olisi ollut.

Yksikkönsä apulaisrehtorilta Sandberg sai kuulla SORA-menettelyn vaativan niin paljon todistelua ja doku-

mentointia, ettei siihen kannata ryhtyä. Turvallisuuteen liittyvät asiat näytävätkin jääneen nuorisotakuun ja ammatillisia opintoja riepottelevan koulutusreformin jalkoihin.

Myös Maarit Mikkosen mielestä SORA-säädösten käytännön toimi-

vuudessa on paljon parantamisen varaa.

– Valviraan tulee paljon ilmoituksia vastavalmistuneista hoitajista, joiden ongelmat ovat olleet tiedossa jo pitkään. Tästä voi päätellä, että SORA-säädökset toimivat edelleen käytännössä huonosti.

Mikkonen kannattaa myös opintoja edeltäviä soveltuvuustestejä, jotka ovat nykyään muuttuneet vapaaehtoisiksi.

– Soveltuvuustestit edistävät paitsi potilasturvallisuutta, myös nuorten ongelmien entistä varhaisempaa tunnistamista. ■

Hoitaja altistuu työssään kivulle ja kipulääkkeille

Nainen istuu kippurassa nahkanojatuolissa. Kasvot ovat piilossa pitkien tummanruskeiden hiusten takana. Vasen käsi on nyrkissä, oikeassa on pieni lääkeruisku.

”Narkomaani piikittää heroiniä Connecticutissa. Naisen riippuvuus alkoi viisaudenhampaan poiston jälkeen määrätystä kipulääkkeestä”, kertoo kuvateksti Suomen Kuvalehdessä.

”Sairaanhoitaja Sanna jäi vuosien lääkekoukkuun ensimmäisestä Panacodista”, otsikoi Iltasanomat samoihin aikoihin viime elokuussa. Lääkäri kirjoitti kuuden vuoden orjuuteen johtaneen kipulääkkeen alun perin migreenioireiden hoitoon.

Helsingin sanomien mukaan Kela lähetti viime kesäkuussa yli 4500 suomalaiselle lääkärille kirjeen, jossa huomautettiin näiden kirjoittavan liikaa kodeiini-parasetamolireseptejä. Tunnetuin tällainen yhdistelmä lääke on Panacod.

USA:ssa tuhoisaksi kehittyneestä opioidilääkkeiden väärinkäytöstä oli puhuttu jo pitkään. Nyt havahduttiin huomaamaan, että epidemia oli levinnyt Suomeenkin.

Hoitajan työ on yksi fyysisesti rasittavimpia ammatteja, joita tässä koneavun keventämässä maailmassa on vielä jäljellä. Tuhannet vuosien mittaan tehdyt potilaiden nostot ja kääntämiset kuluttavat tuki- ja liikuntaelimiä, ja kun ne ovat kuluneet tarpeeksi, niihin alkaa koskea. Kipua hoidetaan usein Panacodin tyypisillä tehokkailla kivuntappajilla.

Opioideihin kuuluvaa kodeiinia sisältävä lääke ei pelkästään poista kipua. Osa käyttäjistä saa siitä olon, jota sairaanhoitaja Sanna kuvailee leijuvaksi. Pian leijuvaa oloa ei enää tule, mutta riippuvuus jää. Kodeiinin aiheuttamat vierotusoireet tekevät elämästä helvettiä parin viikon ajaksi pitkäaikaisen käytön lopettamisen jälkeen.

Sairaalassa lääkekaappi on aina lähel-

lä, ja kiusaus ottaa lääke omin luvun kasvaa samaan tahtiin kuin vieroitusoireiksi kutsuttu painajainen pahenee. Lääkkeen sietokyky kasvaa ajan myötä, mikä tarkoittaa, että oireiden torjuntaan tarvittava lääkemäärä kasvaa. Tämä lienee yleisin vakaviin lääkevarkauksiin johtava tapahtumien kulku hoitoalalla.

Sanojen ’ymmärtää’ ja ’hyväksyä’ merkitykset aiheuttavat usein sekaannusta. Jos sanot ymmärtäväsi hoitajaa, joka yrittää pitää vierotusoireiden romuttamaa työkuuntoaan yllä terveyskeskuksen lääkekaapista varastetulla opioiditabletilla, sinun ajatellaan hyväksyvän tuon teon. Siitä ei ole kysymys.

Jos lääkekoukkuun jäänyt hoitaja tietää, että talossa on kollega, jolla on kyky ymmärtää hänen tuskansa, hän saattaa uskoutua tuolle henkilölle. Hoitaja ei hätässään pyydä työkaveriltaan hyväksyntää sille, mitä tekee. Hän pyytää apua.

ANTTI VANAS

SUPER

SUPERIN AMMATILLISET

Opinto- päivät

TAMPERE 13.–14.2.2018

TULEVAISUUDEN
HOITOTYÖ

Tervetuloa etähoitajan vastaanotolle!

Katso videot:

[youtube.com/superliitto](https://www.youtube.com/superliitto)

Tiistai 13.2.2018

- 8.30 Ilmoittautuminen ja aamukahvi
- 10.00 Päivien avaus / puheenjohtaja Silja Paavola, SuPer
- 10.15 Hyvä työelämä tulevaisuudessa / Antti Palola, STTK
- 10.30 Valvonta läpinäkyväksi / ylljohtaja Markus Henriksson, Valvira
- 11.15 La Carita -säätiön tunnustuspalkinnon jako
- 11.30 Tietosuoja sosiaali- ja terveyspalveluissa
Tietosuojavastaava Ari Andreasson, Tampereen kaupunki
- 12.30 Lounas
- 14.00 läkkään lääkehoidon riskien arviointimittari lähihoitajien
käyttöön / farmasian tohtori Maarit Dimitrow
- 14.45 Kahvi
- 15.15 Kipu, mieli ja aivot / erikoispsykologi Tage Orenius
- 16.00 Mielenhoitoa ja naurulihasten huoltoa
Christoffer Strandbergin kanssa

Keskiviikko 14.2.2018

- 9.00 Kosketus hoitotyössä – viestintää, yhteyttä ja tunnetta
Kulttuuriantropologi Taina Kinnunen
- 10.00 Kulttuurienvälinen hoitotyö / TtT Anita Wikberg
- 11.00 Itsemääräämisoikeus – koskemattomuus ja rajat
TtM Kristina Lamberg
- 11.45 Lounas
- 12.45 Teknologia kehittyä – muuttuuko hoitotyö?
Tulevaisuustutkija Ilkka Halava
- 13.45 Kahvi
- 14.15 Signmark – mikään ei ole mahdotonta

Opintopäivät ovat tuoksuuton tapahtuma.

OPINTOPÄIVIEN PÄÄTTEEKSI: SIGNMARK

Miten heikkoudet kääntyvät vahvuuksiksi, kun vaihtaa näkökulmaa? Signmark syntyi yhdistämällä kaksi asiaa, joita ei heti ensimmäisenä tulisi mieleen liittää toisiinsa: kuurot ja musiikki. Marko Vuoriheimo on artisti, puhuja ja juontaja. Hän toimii myös Suomen World Visionin tasa-arvoasioiden lähettiläänä.

Ilmoittaudu viimeistään 14.1. osoitteessa my.surveypal.com/opintopivat2018

www.superliitto.fi

superliitto #opintopäivät

Anna lapselle palautetta

Vahva itsetunto luodaan lapsuudessa

TEKSTI MINNA LYHTY

Hyvä itsetunto auttaa kestäämään pettymyksiä ja elämän kolhuja. Kasvattaja voi tukea lapsen itsetunnon kehitystä.

Viisivuotiaalla Aapolla on todettu adhd. Päiväkodissa hän on ylivilkas ja levoton. Kasvattajat kokevat, että hän vie suuren tilan ryhmässä ja kahvituollakin keskustellaan usein Aaposta. Iltapäivällä vanhempien kanssa käydään läpi vauhdikasta päivää: kenen kanssa tuli riitaa, miksi hän alkoi metsäretkellä heitellä kävyillä muita ja miten hänet saisi istumaan paikallaan aamupiirin ajan. Aapo saattaa itsekin todeta, ettei osaa jotain, koska hänellä on adhd.

– Tällaisessa tilanteessa negatiivinen kehä on kärjistynyt. Lapsi on saanut ympärilleen hovin, joka kauhistelee hänen käytöstään. Adhd-oireet näkyvät, mutta kasvattajien pitäisi etsiä piilossa olevia myönteisiä puolia ja vahvistaa niitä. Usein työyhteisöön ulkopuolelta tuleva näkee hyvän lapsessa ja voi onnistua katkaisemaan negatiivisen kehän, lasten ja nuorten psykologi Sirkku Niemelä kertoo.

Niemelä korostaa sitä, että jokainen lapsi on hyvä jossakin: yksi on hyvä piirtäjä, toinen on taitava pukija ja kolmas osaa ottaa muut huomioon. Itsetunto kehittyy muilta saadun palautteen avulla, joten lapselle pitää kertoa onnistumisista.

– Kun kehut ovat aitoja, ne kohottavat itsetuntoa. Itsetunto kehittyy läpi elämänkaaren, mutta perusta vahvalle itsetunnolle luodaan lapsuudessa.

Perheissä lapsilla on erilaisia rooleja, esimerkiksi joku lapsista on voitu leimata hankalaksi persoonaksi. Niemelä kehottaa kasvattajia kertomaan lapselle erilaista, myönteistä tarinaa nostamalla lapsen hyviä puolia esiin.

– Kasvattajien ei pidä aliarvioida auttamismahdollisuuksiaan. Lapsi ei katso titteleitä: onko aikuinen psykologi vai lastenhoitaja. On itsestä kiinni, haluaako nähdä lapsessa hyvät puolet.

ÄLÄ KEHU KUPLILLE

Kaikki lapset ovat erilaisia ja jokaisen persoonallisuutta pitää arvostaa. Hiljaista lasta ei pidä yrittää muuttaa puheliaaksi.

– Saa olla ujo, mutta jos lapsi ei tuo lainkaan tarvitsevuuttaan ja omia mielipiteitään esiin, se on ongelma. Jos hän antaa muiden aina päättää, riskinä on, että häntä aletaan kohdella huonosti, Sirkku Niemelä sanoo.

Niemelä mukaan tällaisen lapsen itsetunnon kehitystä voi tukea tarjoamalla hänelle vaihtoehtoja, esimerkiksi voi kysyä, haluatko piirtää punaisella vai keltaisella kynällä. Vaihtoehtoja ei saa olla liian monta, sillä se saattaa ahdistaa.

Niemelä varoittaa antamasta vetäytyvälle lapselle Asperger-leimaa.

– Kaikki eivät ole tiimityöntekijöitä. Vetäytyvälle lapselle parasta on, jos hän saa yhden hyvän kaverin. Sitä kautta hän voi liittyä ryhmään.

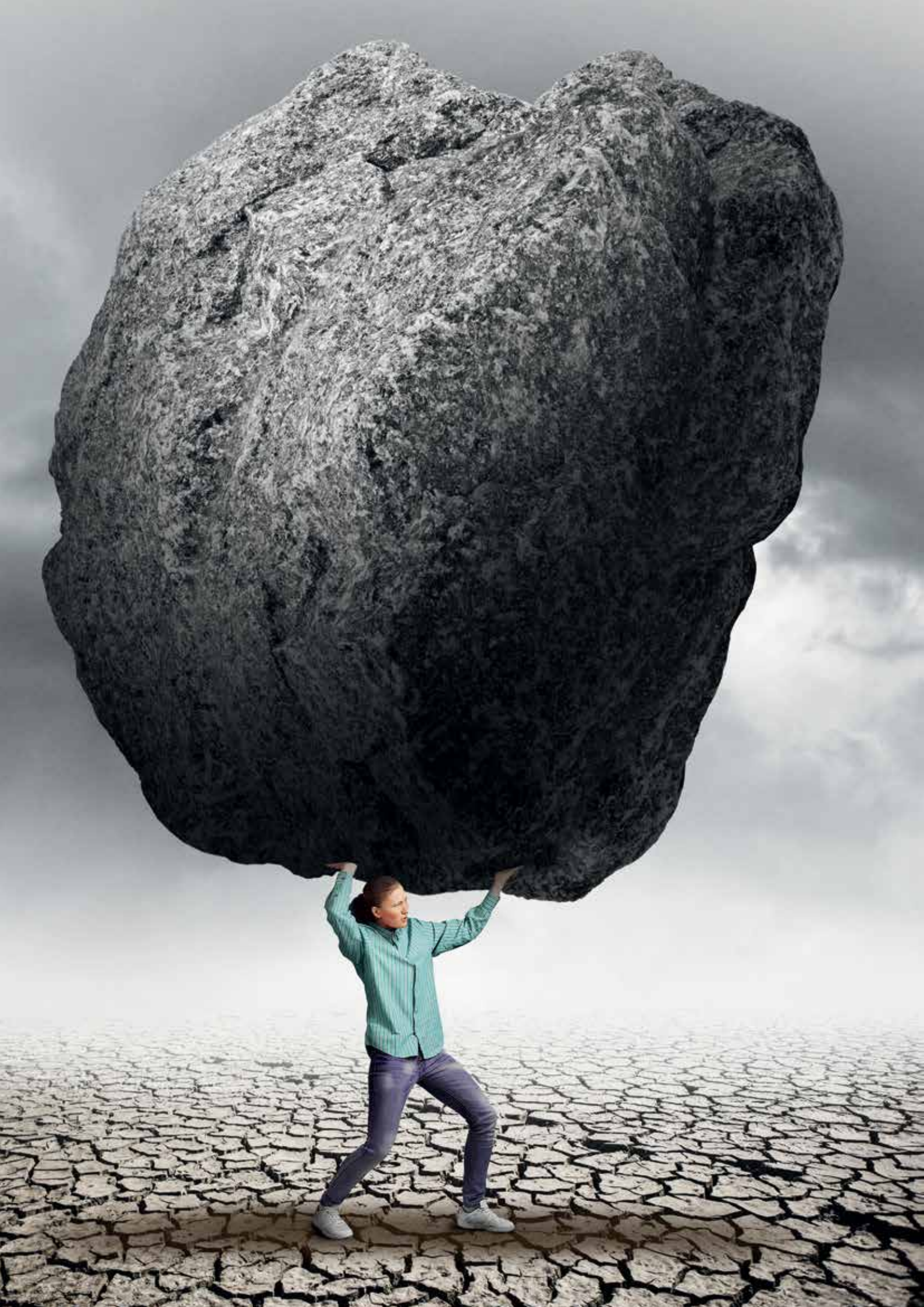
Jos lapsi kehittyy motorisesti muita hitaammin, se käy itsetunnon päälle. Niemelä kehottaa ohjaamaan kömpelön lapsen tekemään sellaista, mistä hän saa onnistumisen kokemuksia.

– Hänelle ei sovi pieni piipertely, esimerkiksi värityskuvat. Isoja materiaaleja, kuten suuria palloja, on helpompi käsitellä.

Kun lapsella on hyvä itsetunto, hän ajattelee itsestään myönteisesti ja totuudenmukaisesti. Entä jos lapsi ajattelee olevansa kaikessa paras?

– Hänet on keuhuttu kuplille. Tällaisen lapsen pitää oppia nöyryyttä. Se ei ole nöyristelyä, vaan sitä, että antaa arvons toisillekin. ■

Jaksaa, ei jaksaa, jaksaa

KUINKA VOIT TÄNÄÄN?

TEKSTI MINNA LYHTY KUVITUS JOONAS VÄÄNÄNEN

Mielenterveys ei ole muuttumaton tila.
Hoitajan mielenterveys on uhattuna yhtä lailla kuin
kenen tahansa muun. Jopa enemmän kuin muiden.

Hoida ensin omat ongelmasi, ennen kuin lähdet opiskelemaan hoitajaksi. Täytyy olla itse tasapainossa, jotta voi auttaa muita. Nämä ovat lauseita, joita hoitoalaa harkitseva saattaa muilta kuulla. Harva haluaa näitä ohjeita kiistää. Tosiasia on kuitenkin se, ettei hoitajaopiskelijalle ole luvattu mitään takuuta elämän tasapainoisuudesta.

– Hoitajan ammatti ei suojaa mielenterveyden häiriöiltä. Päinvastoin, kun jatkuvasti kohtaa traumoja, sairautta ja kuolemaa, se voi johtaa masennukseen, ahdistukseen ja uupumukseen. Jo pelkästään se kuormittaa, että työssä kohtaa valtavien määrän ihmisiä, sanoo asiantuntija Ritva Karila-Hietala Suomen Mielenterveysseurasta.

Jos joutuu työssä mieltä järkyttäviin tilanteisiin, niistä voi seurata traumaattista stressiä. Se voi ilmetä ahdistuneisuutena, masentuneisuutena, surureaktiona, työsuoritusten huononemisenä ja persoonallisuuden muuttumisena.

Hoitajat voivat traumatisoitua myös empatiakykynsä vuoksi. Myötätuntostressi tai -uupumus voi tulla, kun auttaa kärsiviä ihmisiä. Erityisesti pitkissä asiakas- ja potilassuhhteissa voi syntyä sijaistraumatisoitumista. Se vaikuttaa laajasti hoitajan identiteettiin ja voi heikentää tunteiden kestokykyä, minuuden tunteen säilyttämiskykyä ja kykyä säilyttää sisäinen yhteys toisiin ihmisiin.

Karila-Hietalan mukaan työssä jaksamista lisää parhaiten se, että käsittelee vaikeita asioita työnohjauksessa.

– Hoitajat tarvitsevat työnohjausta, oli töissä missä tahansa. Psykiatrisella puolella sitä järjestetään paljon, mutta somaattisella ei. Työnohjauksessa saa purkaa vaikeita tilanteita yhdessä muiden kanssa. Jakamisen ja puhumisen on todettu ehkäisevän uupumista, parantavan työntekijöiden keskinäistä kommunikaatiota ja lisäävän työhyvinvointia. Työnohjaajan pitää olla koulutettu, jotta hän osaa fokusoida keskustelua oikeisiin asioihin. Työnohjauksen järjestäminen on työntantajalle kannattava sijoitus.

Karila-Hietala on erityisesti huolissaan kotihoidon työntekijöistä. Siellä työtä tehdään pääasiassa yksin, eikä hoitajilla ole mahdollisuutta jakaa asioita muiden kanssa samalla tavalla kuin tiimityötä tekevillä. Se vaikuttaa pakostakin hyvinvointiin.

JOKU TIPAHTAA AINA JALOILLEEN

Hoitajat kohtaavat samanlaisia vastoinkäymisiä elämässään kuin muutkin. Oma sairastuminen, läheisen sairastuminen tai kuolema, avioero tai onnettomuuteen joutuminen laittavat mielenterveyden koetukselle. Tällaisissa tilanteissa työ saattaa olla elämää koossa pitävä tekijä.

– Lyhyt sairausloma voi olla tarpeen, mutta sen jälkeen kannattaa palata töihin, edes osa-aikaisesti. Vastoinkäymistä selviytyy parhaiten, kun palaa normaaliin elämään mahdollisimman pian, Ritva Karila-Hietala sanoo.

Hän korostaa sitä, että ihmisillä on erilainen resilienssi eli selviytymiskykyisyys.

– Joku murtuu pienestäkin, toinen kestää vaikka mitä, tipahtaa aina jaloilleen ja pystyy nousemaan jälleen. Ihmisten elämässä tapahtuneita asioita ei voi verrata toisiinsa. Jokainen kokee ne eri tavalla.

Resilienssiin kuuluu halu selviytyä, kyky tunnistaa omat voimavarat ja ottaa ne käyttöön sekä uskallus hakea apua läheisiltä tai auttavilta tahoilta. Avun hakeminen nähdään helposti heikkoutena, vaikka oikeasti se on vahvuutta. Ihminen, jolla on hyvä resilienssi, pitää itseään selviytyjänä, ei uhrina.

Karila-Hietalan mukaan resilienssiin vaikuttavat perimä ja lapsuuden kokemukset. Pettymysten sietokyky opitaan lapsena. Ei ole kuitenkaan syytä vaipua epätoivoon, jos kokee itsellä olevan heikon resilienssin, sillä se on kyky, jota voi kehittää.

– Uusien näkökulmien etsiminen, ystävyysuhteiden ylläpitäminen ja mielenterveystaitojen harjoittelu lisäävät resilienssiä.

VOI SANOA MYÖS EI

Suurimmalla osalla meistä on ajoittaisia mielenterveysongelmia: unettomuutta, tilapäistä uupumista, kuormittuneisuuden tunnetta tai alakuloisuutta. Pitkittyessään ne saattavat aiheuttaa mielenterveyden häiriön. Mielenterveyttä voi vahvistaa huolehtimalla hyvinvoinnista.

– Vuorotyöntekijöille tulee helposti uniongelmiä. Yövuoron jälkeen ja iltavuorosta aamuvuoroon mennessä unet jäävät helposti lyhyeksi. Vaikka uni ei tulisi, on tärkeää rauhoit-

Faktaa suomalaisten mielenterveydestä

- WHO:n määritelmän mukaan mielenterveys on hyvinvoinnin tila, jossa ihminen pystyy näkemään omat kykynsä ja selviytymään elämään kuuluvissa haasteissa sekä työskentelemään ja ottamaan osaa yhteisönsä toimintaan.
- Joka viides suomalainen kärsii jostakin mielenterveyden häiriöstä.
- Noin 80 prosenttia päihderiippuvaisista kärsii mielenterveyden häiriöstä.
- Joka neljäs sairauspoissaolo ja puolet työkyvyttömyyseläkkeistä johtuu mielenterveyssyistä.
- Kymmenen prosenttia suomalaisista käyttää säännöllisesti psykiatriasta.
- Noin 700 000 suomalaista käyttää vuosittain ainakin lyhyen aikaa jotakin psykiatriasta.

JOKA PÄIVÄ VOI MIETTIÄ, MISTÄ OLEN TÄNÄÄN KIITOLLINEN. MISTÄ VOIN KIITTÄÄ ITSEÄNI JA MUITA?

tua ja levätä ilman digilaitteita. Aivojen ja kehon täytyy antaa huilata, Ritva Karila-Hietala sanoo.

Terveellinen ja säännöllinen syöminen vaikuttaa jaksamiseen. Karila-Hietalan mielestä ruokailuhetkien pitäisi olla mieluiten sosiaalisia, myös töissä.

– Työvuoron jälkeen kannattaa ulkoilla tai harrastaa rauhallista liikuntaa, vaikka tuntuisi, että työvuorossa on juossut jo tarpeeksi. Kun haukkaa happya, aivot puhdistuvat ja pääsee työasioista irti.

Karila-Hietala painottaa sitä, että hoitaminen on arvokasta työtä, mutta se ei saisi olla koko elämän sisältö. Jokainen on muutakin kuin hoitaja. Mielenterveyttä vahvistaa se, että tekee itselle mieluisia asioita vapaa-ajalla.

– Joku tykkää laulaa kuorossa, toinen haluaa tehdä savitöitä. Saattaa vaatia pysähtymistä, että tietää, mistä oikeasti nauttii.

Suomalaiset kohdistavat katseensa helposti epäkohtiin. Karila-Hietala uskoo, että voisimme paremmin, kun ajattelisimme asioita, jotka ovat elämässämme ja työssämme hyvin.

– Joka päivä voi miettiä, mistä olen tänään kiitollinen. Mistä voin kiittää itseäni ja muita? Muille kannattaa antaa positiivista palautetta.

Karila-Hietala kehottaa pitämään

kiinni omista rajoista. Se koskee myös työelämää.

– Ei tarvitse suostua kaikkeen. Hoitajat venyvät helposti liian paljon. Voi sanoa myös ei. Työehtosopimuksia täytyy noudattaa ja omista eduista pitää kiinni.

VILJELE POSITIIVISTA PUHETTA

Mielenterveyteen vaikuttavat myös tunnetaidot, joiden perustana on kyky tiedostaa omia tunteita. Jos ei pysty näkemään omia tunteitaan, toistenkin tunteiden ymmärtäminen on hankalaa. Tunteita pitää osata ilmaista, mutta myös säädellä. Hankalia tunteita on opittava ilmaisemaan niin, etteivät ne vahingoita ketään.

– Jos reagoi asioihin kiukkuisesti, pitää miettiä, miksi reagoin näin. Jatkuva suuttuminen kuormittaa itseä ja muita. Työpaikalla kannattaa viljellä positiivista puhetta, koska se lisää työhyvinvointia.

Entä jos potilas kuolee? Tuskin silloin kukaan jaksaa olla töissä myönteinen.

– Aina voi nähdä jotain hyvää. Ehkä potilas sai kuolla levollisesti. Tilanteen jälkeen voi kiittää työkaveria, joka oli myös kuolevan vierellä. Tällainen ajattelu tuo jaksamista itselle ja muille.

– Toisaalta sekin on tärkeää, että työkavereille voi sanoa ääneen myös ikäviä

tunteita, esimerkiksi olipa tämä haastava kohtaaminen tai nyt olen kuormittunut. On parempi puhua tunteista työkavereille kuin näyttää ne asiakkaille tai potilaille.

Karila-Hietala korostaa sitä, ettei työpaikalla tarvitse selviytyä kaikesta yksin. Apua pitää antaa ja sitä pitää osata ottaa vastaan.

ÄLÄ JUMITA MENNEISYYDESSÄ

Jos lapsena kokee turvattomuutta tai tulee kaltoin kohdelluksi, ne altistavat mielenterveyshäiriöille ja päihteen käytölle. Lapsuuden vaikeista kokemuksista on tärkeää päästä yli.

– On vaikeaa olla 50-vuotias kaltoin kohdeltu lapsi. Aikuisen järki sanoo, että tästä pitäisi mennä eteenpäin, mutta mieli jumittaa vanhoihin asioihin. Suosittelemme tällaiselle ihmiselle terapiaa tai tukiryhmää. Kehottaisiin välttämään sellaisia netin keskustelupalstoja, joissa asioita ei käsitellä ammatillisesti, Ritva Karila-Hietala neuvoo.

Aikuisen omalla vastuulla on se, että yrittää päästä asioiden yli.

– Jos on kokenut kamalia asioita lapsuudessaan, eikä käsittele niitä mitenkään, se on riski sairastumiselle. Esimerkiksi koulukiusaaminen voi vaikuttaa läpi koko elämän, ellei asiaa käsittele terapian tai vertaistukiryhmän avulla.

Karila-Hietalan mielestä jossain vaiheessa lapsuuden käsittely kannattaa lopettaa. Koko aikuisuuden ei pitäisi mennä lapsuudesta toipumiseen.

– Jotkut selviytyvät ilman ulkopuolista apua, kun he vain päättävät, että asia on loppuun käsitelty. He ajattelevat, että tapahtunut mikä tapahtunut, eikä siihen voi enää vaikuttaa.

Vaikka lapsuus olisikin ollut turvallinen, elämässä saattaa tulla hetkiä, jolloin tarvitsee ammattiauttajaa. Karila-Hietala kehottaa hakeutumaan ajoissa työterveyshuoltoon työterveyshoitajan, -lääkärin tai -psykologin juttusille.

– Kun on jatkuvaa alakuloisuutta, unettomuutta, ärtyisyyttä tai huononmuuden tunteita, kannattaa varata aika työterveyshuoltoon. Ei pidä odottaa siihen asti, että masennus tai uupumus puhkeaa. Silloin ollaan jo vaikeammasa tilanteessa. Kun ajoissa pääsee puhumaan, oireet saattavat mennä ohi nopeasti. Toisinaan tarpeen on lyhyt sairausloma.

ENTÄ JOS HOITAJA SAIRASTUU?

Lievästi masentuneelle ei välttämättä suositella sairauslomaa, sillä työ tukee mielenterveyttä. Moni ei kerro työpaikallaan lainkaan sairastavansa masennusta. Erityisesti sijaiset vaikenevat asiasta tyystin, koska pelkäävät, ettei heidän työsopimustaan jatketa.

– Masennusta voi olla vaikea salata, sillä se näkyy ihmisen toiminnassa. Masentunut nukkuu huonosti, on kärtyynen ja eristäytyy muista. Toivoisin, että työyhteisöt olisivat sellaisia, että siellä voisi avoimesti kertoa masennuksestaan. Ainakin esimiehelle voisi kertoa diagnoosista ja sanoa, että aikoo hoitaa itsensä kuntoon, Ritva Karila-Hietala pohtii.

Mielenterveydenhäiriöt lyövät edelleen ihmiseen leiman. Karila-Hietala toivoo, että niihin opittaisiin suhtautumaan samalla tavalla kuin fyysisiin sairauksiin.

– Jos sairastuu selästään, saa helpommin tukea kuin jos sairastuu masennukseen. Ihmiset eivät tiedä, miten masentunutta voisi auttaa.

Parhaimmillaan työyhteisö tukee masentunutta työkaveria.

– Jokainen meistä voi joutua tilanteeseen, jossa ei jaksakaan tehdä työtä täysillä. Esimerkiksi läheisen menettäminen voi viedä voimavarat niukoiksi. Siksi työtehtäviä pitää räätälöidä tarpeen mukaan. On väärää ajattelua, että kaikkien pitää tehdä kaikkea.

Kun masentuneen voimavarat riittävät annettuihin työtehtäviin, se tukee toipumista. Joskus paikallaan voi olla osa-aikainen sairausloma.

– Yksin tehtävä työ ei välttämättä sovi masentuneelle. Esimerkiksi kotihoidossa voi tuntua liian rankalta jättää huonokuntoinen vanhus yksin kotiin. Olisi parempi, jos työtä voisi tehdä jonkun kanssa yhdessä. Silloin saa muilta tukea jatkuvasti.

KUKA MEISTÄ ON TERVE?

Ritva Karila-Hietalan mielestä masentuneen kannattaa ottaa muiden apu ja tuki vastaan. Se ei ole aina helppoa, jos on tottunut pärjäämään yksin. Masennus vaatii aktiivista hoitoa.

– Jos lääkäri suosittelee lääkitystä, se kannattaa aloittaa. Se ei yksinään riitä, vaan rinnalle tarvitaan tiivis keskusteluhoito työterveyshoitajan, psykologin tai terapeutin kanssa.

Entäpä nuori, joka on sairastanut masennuksen, onko hoitoala hänelle täysin sopimaton?

– Jos nuoruusiän masennus olisi este hakeutua alalle, meiltä loppuisivat hoitajat kesken. Mutta on totta, että lähihoitajan työ ei sovi kaikille. Sitä suositellaan liian monille. Tiedän opiskelijoita, jotka ovat keskeyttäneet opinnot ensimmäisen harjoittelujakson aikana, koska työ on uuvuttanut heidät.

Karila-Hietalan mielestä aikaisempi mielenterveyshäiriö ei saa olla ammatinvalinnan este. Hän tietää nuoria, jotka haluavat auttaa muita, koska heitä on autettu.

– Se ei ole huono lähtökohta, mutta pitää tietää riskit. Aikaisempi mielenterveyshäiriö altistaa kuormittuneisuudelle, uupumiselle ja uudelleen sairastumiselle. Jokaisen pitää miettiä, miten kuormittavaan työhön voimavarat riittävät.

Kuka meistä sitten on riittävän terve? Mistä sen voi tietää?

– Jos jaksat herätä aamulla, menet töihin, toimit siellä ammatillisesti, juttelet ihmisten kanssa ja pystyt huolehtimaan itsestäsi, mielenterveytesi on riittävän vahva. ■

LUE LISÄÄ MIELENTERVEYDEN VAHVISTAMISESTA

Helmikuun lehdessä alkaa 8-osainen juttusarja mielenterveydestä. Sarjassa käsitellään masennusta, ahdistuneisuutta, itsetuhoisuutta, maanisuuksia, psykoottisuutta, aggressiivisuutta, päihteiden väärinkäyttöä ja syömishäiriöitä. Mielenterveyden asiantuntijat antavat vinkejä eri tavalla oireilevien potilaiden ja asiakkaiden kohtaamiseen.

VANHUUDEN ARVOSTUKSESTA

Sirkka-Liisa Kivelä
yleislääketieteen ja geriatrian erikoislääkäri

MUKANA MENOSSA

Sanoma- ja aikakauslehdissä ja televisio-ohjelmissä esitellään 70 vuotta täyttäneitä, jotka tekevät aikaisempaa työtään. Heidän joukossaan on lähes 90-vuotiaita, jotka muutamina päivinä viikossa käyvät työssä. He ovat sosiaalisia ja iloisia ihmisiä. Hyvä tai kohtalainen terveys sekä tarve tehdä jotakin ja tavata ihmisiä kannustavat työnteon jatkamiseen.

Iäkkäiden osallistuminen ei ole vain työn tekoa. Heitä kulkee raitiovaunuissa, junissa ja linja-autoissa. He käyvät museoissa, ja jopa yli 90-vuotiaita istuu katsomassa teatteriesityksiä, kuuntelemassa konsertteja tai syömässä ravintoloissa. Lähes tai yli satavuotiaat kertovat maamme historiasta ja esittelevät juhlapukujaan aikakauslehdissä.

Ryhdyin suunnittelemaan väitöskirjatutkimusta 70-luvun lopulla. Valitsin aiheeksi iäkkäiden kuntoutumista edistävän kotisairaanhoidon ja toiminnallisuutta edistävien kotipalveluiden kehittämisen sekä kehitettyjen toimintojen arvioinnin. Gerontologisessa kirjallisuudessa tuolloin muodissa ollut aktiivisuusteoria sopi aiheeni teoreettiseksi kehykseksi.

Sain hämmästyttävän kielteistä palautetta puhuessani toiminnan merkityksestä iäkkäiden kunnon ja hyvinvoinnille. Oivalsin puhuvani vallalla olevaa käsitystä vastaan. Irtaantumista yhteisöstä eli ”keinutuolissa istumis-

ta” pidettiin tasapainoisen ja onnistuneen vanhenemisen edellytyksenä. Ennen aktiivisuusteoriaa vallalla olleen irtaantumisteorian käsitykset olivat iskostuneet suomalaiseen kulttuuriin.

Irtaantumisteoria ja aktiivisuusteoria perustuvat Yhdysvalloissa tehtyihin sosiaalisen vanhenemisen tutkimuksiin. Ne kuvastanevat tasapainoisen vanhuuden edellytyksiä ajanjaksona, jolloin aineistot on kerätty. Niiden jälkeen tehdyt tutkimukset ovat johtaneet yksilöllisen elämäntyylin jatkumista korostavaan jatkuvuusteoriaan, jota on täydennetty psykososiaalisilla näkökohdilla. Yksilöllinen elämäntyyli ikääntyessä ei kuitenkaan merkitse sitä, että kaikki nuorena tai keski-ikäisenä kanssakäymisestä vetäytyneet olisivat onnellisia saadessaan elää erakkomaista elämää vanhana. Olosuhteet ovat voineet passivoida heidät. He saattavat kokea mielihyvää kohdatessaan myötätuntoisia ja kannustavia ihmisiä.

Ajat ja asenteet ovat muuttuneet. Ihmiset elävät yhä vanhemmiksi, ja monet toimivat vanhoina. Iäkkäiden toivotaan olevan aktiivisia mahdollisimman pitkään. Yhteiskunnan talouden säästöt eli muut kuin ihmisarvoa korostavat seikat tulevat esille nykyisen tavoitteen taustalla. Tässä on vaara. Osa iäkkäistä sairastaa muistisairautta tai on fyysisesti huonokuntoisia. Osa on köyhiä. Iäkäs väestö on heterogeeninen monilta ominaisuuksiltaan, mikä on otettava huomioon yhteiskunnan rakenteissa ja palveluissa.

Osallistuvan vanhuksen ihanne haastaa koko yhteiskunnan. Tarvitaan osallisuutta edistäviä asuinyhteisöjä, syrjäytyneiden löytämistä ja kannustamista ja huonokuntoisten osallisuutta edistäviä auttajia ja vanhuspalveluita. Digipalveluissa on otettava huomioon hidastuneet vanhukset, jotta kaikki pyysisivät mukana menossa. ■

TYKKÄÄ SUPER-LEHDEN FACEBOOK-SIVUSTA JA VOITA KÄTEVÄ TERMOSMUKI!

KAIKKIEN 20. TAMMIKUUTA MENNESSÄ
SUPER-LEHDEN SIVUSTA TYKÄNNEIDEN KESKEN
ARVOTAAN KOLME TERMOSMUKIA.

Seuraamalla meitä Facebookissa pysyt ajan tasalla hoitoalaa ja
terveyteen liittyvistä uutisista sekä saat vinkkejä työhösi!

Klikkaa osoitteeseen: www.facebook.com/superlehti/

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kyselytutkimus osoittaa:

Vanhustenhoidon arki sattuu hoitajaan

TEKSTI HENRIKKA HAKKALA KUVA INGIMAGE

Valtaosa vanhushuolteen työntekijöistä kokee työssään väkivaltaa. Yksin työskentely lisää väkivallan riskiä kaikissa hoitomuodoissa. Kotihoidossa yksintyöskentelystä kuormitetaan enemmän kuin muualla.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL on toteuttanut kyselytutkimuksen, jossa kartoitettiin henkilöstön hyvinvoinnin kehitystä vanhushuolteissa. Alustavien tulosten mukaan selkeä enemmistö kaikista vastaajista, noin 60 prosenttia, kertoi kohdanneensa tehtävässään sekä ruumiillista että henkistä väkivaltaa. Kaikkiaan kyselyyn vastasi reilut 2100 vanhushuolteen hoitajaa ja esimiestä.

Eniten väkivaltaa ovat kokeneet palveluasumisessa, vanhainkodeissa tai terveyskeskuksen vuodeosastoilla työskentelevät hoitajat. Vanhainkodeissa jopa kahdeksan kymmenestä hoitajasta on kokenut väkivaltaa asiakkaiden taholta. Väkivalta ilmenee useimmiten ruumiillisenä kajoamisena. Henkinen väkivalta ja tavaroitten heitteleminen tai paikkojen rikkominen ovat nekin yleisiä.

Väkivallan yleisyydelle ei tarjoudu THL:n tutkijoiden mukaan mitään yksittäistä selkeää syytä, johon voitaisiin puuttua. Merkittävä tekijä väkivaltatapauksien taustalla ovat kuitenkin asiakkaiden yleistyvät muistisairaudet ja heikentynyt kunto niin laitospin kuin kotihoidossa. Tiedon käsittelykyvyn heikkeneminen sekä mieliala- ja käytösoireet lisäävät väkivallan todennäköisyyttä selvästi. Noin 80 prosenttia väkivallan syistä jää silti epäselviksi. Asian selvittäminen vaatii vielä lisää tutkimusta.

Laitoshoidossa ja palveluasumisessa yksin työskentely esimerkiksi yövuorossa lisää riskiä joutua väkivallan koh-

teeksi. Apua on periaatteessa saatavissa, mutta käytännössä sen saaminen voi edellyttää, että toinen hoitaja irrottautuu omista tehtävistään.

Kotihoidossa hoitajat kohtaavat vähemmän väkivalta-tilanteita ylipäättään, mutta kun niitä sattuu, ne ovat uhkaavampia. Lisäksi apu on kaukana. Kotihoidon työntekijät kertoivatkin kyselyssä kuormituvansa yksin työskentelyä enemmän kuin muiden hoitomuotojen työntekijät.

KUORMITUS ON KASVANUT ENITEN KOTIHOIDOSSA

Kotihoidossa henkilöstön asiakkaistaan kokeman vastuun kuormittavuus on kasvanut huolestuttavasti. Laitoshuoltoa on purettu ja asiakkaiden määrä ja hoidon tarve kotihoidossa ovat kasvaneet, mutta tarvittavat lisäresurssit ovat jääneet ohjaamatta kotihoitoon. Tämä näkyy muun muassa siinä, että työn määrä ja kiire ovat kasvaneet ja huoli käynnin jälkeen yksin jäävistä asiakkaista painaa.

Kotihoidossa lähes joka neljäs hoitaja kertoi joutuvansa toimimaan työssään vastoin sääntöjä tai omia toimintaperiaatteitaan. Kotihoidon hoitajien arvio heidän tuottamansa palvelun laadusta on myös heikompi kuin muilla. Jopa työstä eroamista harkitaan kotihoidossa huomattavasti useammin kuin muissa vanhushuolteissa.

Asiakkaiden kuntoisuus ja henkilöstömitoitus selittävät kuitenkin vain osan hoitajien kuormituksesta. Kotihoidossa esimerkiksi asiakaskuormitusta koetaan yhtä paljon sekä hyvän, keskimääräisen että matalan henkilöstömitoituksen yksiköissä. Suurempi osa kuormituksesta johtuu muista syistä. THL:n alustavien tulosten mukaan koetun kuormituksen taustalta löytyy muun muassa johtamisen oikeudenmukaisuuteen ja työntekijöiden vaikutusmahdollisuuksiin liittyviä ongelmia. Koko kuormituksen kuvaa selvittää edelleen ja tuloksia julkaistaan lisää tuonnempana. ■

 TUTUSTU TUTKIMUKSEEN TARKEMMIN

ASEPTIIKKA

MITÄ SE ON?

Aseptinen toiminta on laadukan hoidon kulmakivi. Tavoitteena on tartuntoja aiheuttavien mikrobin poisto ja tartuntojen ehkäisy. Tärkein keino ehkäistä tartuntojen leviämistä hoitotyössä on käsihygienia, johon kuuluvat pesu, desinfiointi sekä ihon ja kynsien hoito. Kaksivaiheinen käsienpesu on tehokkain puhdistustapa: saippuapesu, kuivaus, desinfiointi. Tärkein ja usein riittävä toimenpide on desinfiointi käsihuhuhteella. Pelkkää käsihuhdetta käytetään työvuoron aikana jopa kymmeniä kertoja ennen ja jälkeen eri toimien. Saippuapesu ja desinfiointi tehdään esimerkiksi wc-käynnin jälkeen. Puhtaasta likaiseen etenevä aseptinen työjärjestys näkyy kaikkialla hoidossa, se määrää muun muassa potilaiden hoitojärjestyksen ja hoitotoimenpiteiden järjestyksen.

MITÄ UUTTA?

Koska moniresistentit bakteerikannat ovat lisääntyneet, käsihygieniata, suojainten käyttöä ja turvallisia toimintatapoja korostetaan koko ajan enemmän. Samaa aikaan käsihuhdepisteiden määrä työpaikoilla on lisääntynyt. Käsihuhuhteen kulutuksen määrää seurataan entistä tarkemmin: tavoitteena voi esimerkiksi olla 30 käyttökertaa potilasta kohti vuorokaudessa. Lateksikäsineitä ei enää juurikaan käytetä hoitotyössä, koska ne ovat kalliita ja epäekologisia, allergikoilla käsineitä vielä on. Vinyyliekäsineet menevät helposti rikki ja niiden kemiallinen kestävyys on heikko. Näiden tilalle ovat tulleet nitrilikäsineet. Välinepuolella sterilointi ja puhdistusmenetelmät ovat kehittyneet. Modernilla toimivalla työpaikalla on nykyään hygieniavaastavaa.

MUISTA NÄMÄ!

Käsikorut eivät kuulu hoitotyöhön: korut, kellot ja lävistykset keräävät mikrobeja. Hajusteet voivat aiheuttaa allergisia oireita asiakkaille. Koska hiussuojaa ei yleensä käytetä hoitotyössä, pitkät hiukset pidetään työssä kiinni. Suu-nenäsuojusta tarvitaan, kun hoidetaan potilaan suuta ja hengitysteitä tai esimerkiksi influenssaa sairastavaa. Älä yski ilmaan tai kämmeen vaan peitä suu paperinäiliinalla tai kiireessä käsivarren vaatteella ja desinfioi kädet. Käsien pesussa sulje vesihana paperipyyhkeellä. Vaikka suojakäsineet ovat potilas- ja työntekijäkohtaisia eli kertakäyttöisiä, ne eivät silti korvaa käsihuhuhteen käyttöä. Älä koske suojakäsineillä hoitoympäristöä, kuten ovenkahvaa. Onnistunut käsihygienia vaatii tarkkaa työn suunnittelua ja riskikohtien tunnistamista.

KIRJA: KYLLIKKI ANTTILA, TUULIKKI KAILA-MATTILA, SUVI KAN, EEVA-LIISA PUSKA, RIITTA VIHUNEN: HOITAMALLA HYVÄÄ OLOA, 2017
ASiantuntija: SARA SIMBERG – ASiantuntija, SUPER • ELINA OTTELA – ASiantuntija, SUPER
Opettaja: KIRSTI MIKKOLA – LEHTORI, STADIN AMMATTIOPISTO • KATJA WUOLIJOKI – LEHTORI, STADIN AMMATTIOPISTO

Vanhusten suunterveys kohenee pienilläkin muutoksilla

TEKSTI SONJA KÄHKÖNEN KUVA INGIMAGE

Ikäihmisten suunhoidon pienilläkin parannuksilla voidaan saada merkittäviä tuloksia. Moniammatillinen yhteistyö on avainasemassa vanhusten suunterveydestä huolehtimisessa, sanoo hammaslääketieteen tohtori Annamari Nihtilä.

Ikäihmisten suunhoidon pienilläkin parannuksilla voidaan saada merkittäviä tuloksia. Moniammatillinen yhteistyö on avainasemassa vanhusten suunterveydestä huolehtimisessa, sanoo hammaslääketieteen tohtori Annamari Nihtilä.

– Suomessa on paljon iäkkäitä potilaita, jotka eivät voi syödä kunnolla ja näin tulee myös ravitsemuksen ongelmia. Lisäksi syntyy sosiaalisen kanssakäymisen ongelmia, jos proteesit eivät pysy suussa tai suu on niin kuiva, että

syömisen lisäksi puhuminenkin voi olla vaikeaa, sanoo hammaslääketieteen tohtori, erikoishammaslääkäri Annamari Nihtilä.

SUUNTERVEYS ROMAHTAA SAIRAUKSIEN MYÖTÄ

Hyvän suunterveyden merkitys korostuu ikääntymisen myötä ja parantaa iäkkään toimintakykyä. Annamari Nihtilä pitää kuitenkin huolestuttavana, että kaikista väestöryhmistä suuntervey-

den tilanne on heikoin juuri laitoksissa elävillä vanhuspotilailla sekä kotihoiton asiakkailla.

Suomen vanhusväestöstä noin 20 prosenttia on palveluiden piirissä esimerkiksi laitoshoidossa, tehostetussa palveluasumisessa tai säännöllisen kotihoiton piirissä. Tämä väestöryhmä tarvitsee suunhoidossa päivittäistä apua.

– Suomessa on onnistuttu siinä, että väestöllä on paljon omia hampaita suussa. Nyt eläkeiän saavuttavista hampaattomia on enää alle kymmenen prosenttia.

Nihtilä muistuttaa, että suun kunto voi kuitenkin romahtaa nopeasti ikääntymisen, sairauksien ja lääkitysten myötä. Suunhoidosta tulee haastavampaa, jos vanhuksella on useita sairauksia ja etenkin silloin, jos toimintakyky on heikentynyt.

IKÄÄNTYNEILLÄ VAIKEUSIA PUHDISTAA SUU

Itä-Suomen yliopistossa tehdyssä tutkimuksessa selvitettiin ravitsemuksen ja suun-terveyden intervention vaikutuksia 75 vuotta täyttäneiden kotihoidon asiakkaiden ravitsemustilaan, suun-terveyteen ja toimintakykyyn.

Tutkituista kotihoidon asiakkaita 86 prosenttia oli aliravitsemusriskissä tai aliravittuja ja lähes puolella oli muistisairaus. Asiakkailta oli keskimäärin yhdeksän lääkettä, mutta yli puolella yli 10 lääkettä. Yli puolet kotihoidon asiakkaista oli vähintään kohtalaisesti riippuvaisia ulkopuolisesta avusta. Kuivasta suusta kärsi 56 prosentilla asiakkaista.

Nihtilän mukaan tarvetta parantaa suuhygieniää oli kaikilla, joilla oli omia hampaita suussa. Puolet tutkituista harjasi hampaansa kahdesti päivässä. Sähköhammasharjan käyttö oli harvinaista, ja ongelmia oli myös fluorihammastahnan käytössä.

– Pääasiallisia syitä puhdistuksen

haastavuuteen olivat heikentynyt toimintakyky, alentunut kognitio ja kipu. Kipua saattoi olla suussa niin paljon, etteivät vanhukset pystyneet itse puhdistamaan suutaan.

Nihtilän mukaan potilaita ohjeistetaan yleensä nukkumaan ilman proteeseja, sillä ne aiheuttavat bakteerien kertymistä yön aikana sekä limakalvo- ja muita sairauksia. Tutkituista yli puolet piti kuitenkin alkutilanteessa proteesin suussa yön aikana.

MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ ON AVAINASEMASSA

Annamari Nihtilä muistuttaa, että yksinkertaisillakin muutoksilla ja suunhoidon tehostamisella on merkittävä vaikutus suun-terveydelle.

Tutkimuksessa interventoryhmälle annettiin yksilöllinen, mutta yksinkertainen ja selkeä suunhoidon ohjeistus. Muun muassa asiakkaat, jotka valittivat kuivasta suusta, saivat yksinkertaiset ohjeet, joissa opastettiin käyttämään erilaisia kuivan suun hoitotuotteita, juomaan riittävästi ja pureskelemaan.

– Tutkimuksessa nähtiin hyvin merkittävä muutos vertailuryhmän ja interventoryhmän välillä. Vertailuryhmällä suun hoitotottumukset heikkenivät selkeästi kuuden kuukauden aikana, minkä lisäksi kuivan suun tunne lisääntyi.

Sen sijaan suunhoidon ohjeistuksen saaneilla suun kuivuuden tunne väheni merkittävästi, Annamari Nihtilä sanoo.

Myös plakkihampaiden määrä väheni ja proteesien puhtaus parani niillä ikääntyneillä, jotka saivat suunhoidon ohjeistuksen. Joka viides myös lisäsi veden juontia, minkä lisäksi lämpimien aterioiden määrä ja vihannesten sekä hedelmien syönti lisääntyi.

Nihtilän mukaan avainasemassa ikäihmisten suun-terveydestä huolehtimisessa on moniammatillinen yhteistyö. Sen merkitys nousi esiin myös tehdyssä tutkimuksessa.

– Tutkimuksen perusteella voi sanoa, että yksilöllinen ehkäisy toimii hyvin iäkkäillä potilailla. Myös kotihoito tai omaiset saadaan sitoutettua paremmin hoitoon, kun asiakkaalla on yksilöllinen suunhoidon ohjeistus. Jos asiakas ei kykene itse puhdistamaan suutaan, se on jonkun toisen vastuulla. Sen on oltava osa päivittäisiä hoitotoimenpiteitä kaikkien kohdalla.

Geriatrisessa hoitotyössä suusta huolehtiminen on pitkään ollut lähinnä proteesien pesemistä. Se on kovin paljon helpompaa kuin suun puhdistaminen.

– Iäkkäiden suun-terveydestä huolehtiminen tulee nostaa geriatrisessa hoidossa matalan prioriteetin asiasta korkean prioriteetin tehtäväksi, Nihtilä toteaa. ■

Maahanmuuttajalapsen ikä voidaan arvioida hampaista

Oikeushammaslääketiede antaa luotettavimman keinon arvioida, onko maahanmuuttajalapsi tai -nuori turvapaikanhakija ala- vai täysi-ikäinen.

Ilman henkilöllisyyspapereita saapuvan maahanmuuttajalapsen ikätieto voi olla monesta syystä epäselvä, tai se ilmoitetaan tietoisesti väärin. Vuonna 2016 Suomessa tehtiin viranomaisten pyynnöstä 630 oikeuslääketieteellistä iänarviointitutkimusta. Määrä oli moninkertainen aiempiin vuosiin verrattuna.

Maahanmuuttovirasto voi pyytää oikeuslääketieteellistä iänarviointia Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselta, jos ikä ei tunnu täsmävän ilmoitetun iän kanssa. Ikä määrittää Suomessa selkeästi oikeuksia ja velvollisuuksia, joten ala- ja täysi-ikäisyyden raja on merkittävä. Tieto oikeasta iästä on tärkeä myös kouluopetuksen tason näkö-

kulmasta sekä esimerkiksi vakavia sairauksia hoidettaessa. Lisäksi ilman huoltajaa saapuneet alaikäiset turvapaikanhakijat sijoitetaan turvalliseen ympäristöön heille tarkoitettuun ryhmäkotiin vastaanottokeskuksen sijaan.

Suomessa iänarviointiprosessia ohjaa lainsäädäntö, ja iän määrittäminen perustuu aina kahden tutkijan arvioon. Iän arvioiminen perustuu pääosin hampaistosta ja käden alueelta otettaviin röntgenkuviin. Mitä nuorempi lapsi on, sitä tarkemmin ikä pystytään arvioimaan hampaiston avulla. Ihmisen hampaiston kehitys, viisaudenhampaita lukuun ottamatta, päättyy noin kuudentoista vuoden iässä. Kun ikää arvioidaan täysi-ikäisyyden kynnyksellä, viisaudenhampaat ovat ainoa tekijä, joihin voidaan tukeutua. ■

SUUNTERVEYDESTÄ PUHUTTIIN HAMMASLÄÄKÄRIPÄIVILLÄ HELSINGISSÄ 23.-25. MARRASKUUTA.

Kaikkea kilpailijan tekemää arvioidaan asianmukaisista suojava-rusteista asiakkaan neuvontaan. Aino Takala on juuri irrottamassa avannepussia.

Nuoret lähihoitajat mittelivät taitojaan EuroSkills-karsinnoissa

VARMA SUORITUS TOI VOITON

TEKSTI JA KUVAT HENRIKKA HAKKALA

Suomen lähihoitajaedustaja Budapestin ensi syyskuussa järjestettäviin EuroSkills-kilpailuihin valittiin tasaväkisessä karsintakilpailussa marraskuussa. Englanniksi hoidettu koetilanne vaati nuorilta kilpailijoilta paitsi taitoa myös kekseliäisyyttä.

Ammattitaidon Euroopanmestaruuskisoihin tähtäävät lähihoitajaopiskelijat ottivat karsintakilpailussa mittaa vastahankaisesta potilaasta ja toisistaan. Kilpailijat olivat saaneet ennakoita valmisteltavakseen kolme tilannetta. Kisapaikalle Stadin ammattiopiston tiloihin oli rakennettu niistä yksi hieman muutettuna, jotta edessä olisi myös yllätyksiä.

Kisatilanne on kotikäynti tuoreen avannepotilaan luona. Kotihoidon hoitajan roolissa kilpailijoiden tehtävä on tarkistaa ja hoitaa 60-vuotiaan Erik Svenssoniin avanne ja opastaa häntä sen hoitamisessa itsenäisesti. Lisäksi tarkoitus on neuvoa ravitsemuksessa sekä rohkaista ja tukea häntä uuteen tilanteeseen sopeutumisessa. Tuomareiden arviointilomakkeella kaikelle on omat kohtansa ja suoritukset pisteytetään pienintä osaa myöten.

Kukin kilpailija saa valmistella käyntiään puolen tunnin ajan. Ennen varsinaiseen toimeen ryhtymistä he saavat kukin vuorollaan tutustua tilanteeseen ja esille tuotuihin välineisiin viisi minuuttia.

Kun karsinnan järjestelyistä vastaava Anni Launonen ilmoittaa: ”You can start”, ensimmäisenä suorituksensa tekevä Aino Takala koputtaa kuvitteelliseen oveen. Hän astuu sisään ja tervehtii asiakastaan: ”Hello, my name is Aino Takala, I am a practical nurse. May I come in?”

SITKEÄSTI ESTEIDEN YLI

Asiakas on ilmeisen harmissaan tilanteestaan. Tämä on osa tehtävän haastetta. Kaiken osoitettavan hygieniä-, ravitsemus- ja toimenpideosaamisen ohella kisaajan olisi valettava asiakkaaseen uskoa siitä, että avanteen hoito ei ole vaikeaa. Asiakkaan rooliin on kirjoitettu se, että hoitajien rohkaisuyrityksiin on vastattava penseydellä ja väsymyksen valittelulla. Kilpailijoiden on siis keksittävä toinen, ja kolmaskin, tapa yrittää uudelleen.

Suoritukselle on varattu 40 minuuttia. Kaikki kilpailijat käyttävät aluksi aikaa keskusteluun ja luottamuksen luomiseen. Jokainen vuorollaan ohjaa jättämään kaasua aiheutta-

vat ruoka-aineet vähälle ruokavaliassa. Niin Aino kuin toisena ja kolmantena omat suorituksensa tekevät Alexandra Kvist ja Tanja Holmlund joutuvat hyödyntämään kaikkia vuorovaikutustaitojaan. Kun Erik Svensson selvästi vierastaa avanteen katsomista ja toistelee, että vaimo hoitaa, kilpailijat kannustavat.

Alexandra Kvist korostaa omalla vuorollaan, että hänelle voi aina soittaa, jos eteen tulee kysymyksiä ja virheitä ei tarvitse pelätä: ”It is ok to make mistakes, but I really do think you can do it.” Tanja Holmlund neuvoo hyödyntämään vertaistukea: ”This is a big life change. It might be good to discuss it with other people in the same situation.”

KERRO MITÄ TEET

Osa kilpailusuorituksessa osoitettava ammattitaitoa on se, että selittää toimintansa ja tekee ajatusprosessinsa näkyväksi suoritusta läheltä seuraaville tuomareille.

Niin Aino, Alexandra kuin Tanjakin selittävät avannepussia ja -pohjaa vaihtaessaan työvaiheet ääneen. Avannepohjaa ihosta irrottaessaan Aino sanoo: ”Tell me immediately, if it hurts. I think this looks very good.” Eläytymisen edistää kontaktia asiakkaan kanssa, mutta ajankuluukaan ei saa unohtaa. Anni Launonen varottaa ajan loppumisesta sanomalla kaikille vuorollaan:

Aino Takala Stadin ammattiopistosta on pian lähihoitaja. Hän suorittaa vielä valinnaista hoitotyön harjoitteluaan Meilahdessa. Vaikka hermot ovatkin koetuksella ennen kisasuoritusta, Anni nauttii kilpailemisesta. Valmentautumisessa kannattaa myös olla luova. Esimerkiksi bussimatalla voi käydä tilanteita mielessään läpi. Anni oli kolmas vuoden 2017 Taitajakilpailun lähihoitajalajissa.

Alexandra Kvist opiskelee Yrkesakademien i Österbottenissa. Hän valmistuu keväällä ja tekee parhaillaan harjoittelua varhaiskasvatuksessa esikouluryhmän kanssa. EuroSkills-karsinta on Alexandran ensikosketus kilpailemiseen. Alexandra valmistautui kisaan paitsi valmentajiensa kanssa myös mielikuvaharjoittelun avulla ja harjoittelemalla englantia television sairaalasarjojen avulla.

Tanja Holmlund on vuoden 2017 Taitajafinalisti. Hän opiskelee Yrkesakademien i Österbottenissa ja tekee tällä hetkellä harjoittelua pienten lasten parissa päiväkodissa. Tanja valmistautuu kilpailuihin käymällä tilanteita läpi valmentajan kanssa. Hän tykkää saada välitöntä palautetta jo suoritusten aikana. Näin oma suoritus ei luista missään vaiheessa väärälle uralle.

Kilpailuita seuraamalla oppii itsekkin

Joukko Espoon Omnian opiskelijoita seurasi karsintaa yhdessä sosiaali- ja terveysalan lehtori Nina Kauppisen kanssa. Opiskelijat täyttivät kilpailijoiden suoritusten aikana samaa arviointilomaketta kuin tuomarit. Osa heistä tähtää Taitaja-kisoihin. Kisaa seuraamalla kerättiin myös opintopisteitä.

– Tosi jännittävää on se, että näemme tässä kolme erilaista suoritusta samassa tilanteessa. Tässä näkyy se, että tulokseen voi päästä useammalla eri tavalla, Kauppinen sanoo.

Taitaja-kisojen ja EuroSkills-karsintojen keskeinen oppi on myös se, että kaikki oma tekeminen koetilanteessa pitää osata perustella. Se valmistaa työelämään. Tosiammatillainen tietää aina mitä tekee ja miksi. ■

”Five minutes.” Avannepussin vaihtoon liittyvät vaiheet pitää vielä saattaa huolellisesti valmiiksi. Lopuksi pitää kirjata tehdyt asiat. Tuomarit arvioivat myös tehdyt kirjaukset.

Suorituksensa jälkeen kukin kilpailija hengittää syvään ulos ja rentoutuu. Suuria virheitä ei tehty. Tuomarit vetäytyvät arvioimaan suorituksia ja alkaa jännittävä odotus.

Tulosten valmistuttua Aino, Alexandra ja Tanja asettuvat riviin. Anni Launonen toteaa kilpailun olleen tasaväkinen. Piste-erot jäävät erittäin pieniksi, mutta voittajaksi nousi varmallalla suorituksella Aino Takala. Nuoren osajan kasvoilla on tyytyväinen hymy. Hyvä fiilis oman suorituksen jälkeen oli oikea.

– Nämä olivat nyt neljännet kisat,

missä olen ollut. Sen olen tosiaan oppinut, että miksi meillä on hoitotyössä aina tavoite ja miksi työtä suunnitellaan. Kaikkia kannustaisin, että lähtekää edes yrittämään. Ei siinä mitään häviää, mutta jotain voi hyötyäkin, Aino nauraa.

Seuraavan kerran lähihoitajat mitaavat osaamistaan Taitaja2018-semifinaaleissa tammikuun lopussa Tampereella, Joensuussa, Mikkelissä ja Turussa. Taitaja2018-finaali käydään Tampereella toukokuussa. ■

 KATSO OTTEITA KILPAILIJOIDEN SUORITUKSISTA

 LISÄTIETOA TAITAJA2018-KILPAILUISTA

 TIETOA KOTIMAISISTA JA KANSAINVÄLISISTÄ AMMATTITAITOKILPAILUISTA

Kertoo selkeästi ja vastaa suoraan

Pauliina Laatta, 29, on opiskelija ja kahden lapsen äiti, joka sairastui viime keväänä keuhko- ja silmä-sarkoidoosiin. Nyt hän käy kuuden viikon välein kontrollitarkastuksissa Tampereen yliopistollisen sairaalan silmäkeskuksessa ja keuhko-sairauksien poliklinikalla. Haastattelupäivänä hän oli tulossa keuhkojen tietokonetomografiakuvauksesta.

Millainen sairaus sarkoidoosi on?

Sarkoidoosissa elimiin muodostuu tulehdussolukertymiä. Aiheuttajaa ei tiedetä, mutta sairaudesta voi onneksi parantua. Yskää, kuumeilua ja hengenahdistusta aiheuttava keuhkosarkoidoosi on yleisin muoto, mutta se voi olla oikeastaan missä elimissä vain ja oireet ovat aina erilaisia. Minulla sairaus alkoi silmistä viime keväänä. Luulin ensin, että minulla on silmätulehdus, kun silmät oireilivat pahasti. Samaan aikaan huomasin, että keuhkot ovat huonossa kunnossa. Sain diagnoosin elokuun lopussa.

Miten sarkoidoosia hoidetaan?

Minulla on nyt ainakin vuoden kestävä kortisonikuuri. Kortisonista tulee paljon sivuvaikutuksia, niiden rajuus on vähän yllättänyt. Paino on noussut ja nukkuminen on ollut välillä katkonaista. Sivuvaikutuksista ja lääkkeen annoskoosta pitäisikin nyt jutella lääkärin kanssa. Lääkkeen vaikutusta seurataan koko ajan. Vointini on onneksi taas vähän parempi kuin vielä vähän aikaa sitten.

Millainen on hyvä hoitaja?

Hän tuntee ja tietää potilaansa, ja on ennen tapaamista ehtinyt perehtyä taustatietoihin niin, ettei potilaan tarvitse joka kerta selostaa samoja juttuja uudelleen. Hyvä hoitaja selittää, kertoo ja vastaa kysymyksiin selkeästi ja suoraan, niin että asiakaskin ymmärtää, minkä vuoksi esimerkiksi jokin toimenpide tehdään. Taysissa olen saanut aina hyvää hoitoa.

TEKSTI JA KUVA ELINA KUJALA

Ympäri vuorokautisen hoidon tarve kasvaa

Suurin osa suomalaisista ikääntyneistä asuu kotona hyvin lähelle kuolemaa. Yleistynyt pitkäikäisyys saattaa kuitenkin johtaa aiempaa suurempaan pitkäaikaishoidon käyttöön elämän viimeisinä vuosina. Tämä käy ilmi Tampereen yliopiston ja Gerontologian tutkimuskeskuksen tutkimuksesta.

Tutkimuksessa selvitettiin vuosina 1998 ja 2013 vähintään 70-vuotiaiden kuolleiden sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttöä sekä kotona asumista kahden viimeisen elinvuoden aikana. Yleisintä oli, että ihmiset asuivat kahden viimeisen vuoden aikana pääasi-

assa kotona ja siirtyivät ympärivuorokautiseen hoitoon viimeisten elinkuukausien aikana.

Tutkimusaikana kuolinikä nousi, samoin dementiaa sairastaneiden määrää. Samalla yleistyivät ne hoitoprofiilit, joissa ihmiset viettivät suurimman osan kahdesta viimeisestä elinvuodestaan hoidossa.

Dementia on suuri hoidontarvetta lisäävä oireyhtymä, jonka yleisyys kasvaa, kun eletään pitkään. Siten ympärivuorokautista hoitoa elämänsä lopussa tarvitsevien määrä tulee todennäköisesti yhä kasvamaan. ■

Tupakkaa ei pidetä coolina

Nuoret eivät pidä tupakkaa coolina, vaan pikemminkin tyhmänä tapana, paljastaa Nuorisotutkimusseuran ja Syöpäjärjestöjen toteuttama tutkimus.

Tupakoimattomille keskeisiä syitä

savuttomuuteen olivat muun muassa tupakan paha haju, vaikutus urheilusuorituksiin sekä vakavammat terveyshaitat. Tupakoiville keskeisiä syitä vähentää tai lopettaa olivat niin ikään tupakan heikentävä vaikutus urheilusuoritukseen, paha haju, riippuvuus ja vaikutus ulkonäköön, kuten hampaiden kellertyminen. He olivat myös hyvin yksimielisiä siinä, että tupakoimattomat eivät putoa kaveriporukasta, vaikka olisivat itse pelänneet sitä aiemmin.

Tutkimuksen mukaan terveys on nuorille tärkeää. Savukkeiden maine nuorten keskuudessa on heikentynyt, ja tupakoitsijatkin toteavat, että kyseessä on huono tapa. ■

Kehitysvammaiset mukaan työntekijärekrytointiin

Kehitysvammaisten asumispalveluissa Oulussa on ryhdytty ottamaan asukkaita mukaan uusien työntekijöiden rekrytointeihin. Uusi tapa on aloitettu vaativan hoidon yksiköissä.

Kokemukset asukkaiden osallisuudesta työntekijävalinnoissa ovat olleet hyviä.

Asukkaiden edustaja voi tehdä kysymyksiä joko etukäteen laaditusta listasta tai kysyä jotain muuta itseään kiinnosta-

vaa. Haastattelujen jälkeen valintaa pohditaan ensin koko haastattelijaporukalla. Samalla juodaan pullakahvit.

Myöhemmin työntekijävalinnasta keskustellaan myös päätöksenteosta virkavastuussa olevien kesken. Asukasedustajan nimi kirjataan silti mukaan viralliseen päätökseen, joka menee myös hyvinvointilautakunnalle tiedoksi. ■

JOOA JOO...

”Valinnanvapaus tuo sote-palvelujärjestelmään dynamiikkaa, joka parantaa palvelujen saatavuutta, laatua ja kustannustehokkuutta.”

SUOMEN YRITTÄJIEN
ELINKEINOASIOIDEN PÄÄLLIKKÖ
SUSANNA KALLAMA

KAUPPALEHTI 11.12.2017

Vertailu

TAMMIKUU

Suomessa tehtiin

121 372

lastensuojeluilmoitusta

vuonna 2016.

Se on **6** prosenttia

enemmän kuin vuonna

2015.

THL

INGIMAGE

Nyt on syytä hymyyn

– meillä on jälleen Suomen tyytyväisimmät asiakkaat

EPSI Rating 2017 -asiakstyytyväisyystutkimuksen mukaan Turvassa on jälleen vakuutusalan tyytyväisimmät asiakkaat.

Kiitämme asiakkaitamme luottamuksesta ja saamastamme tunnustuksesta. Lupaamme pitää teistä jatkossakin huolta.

Tule sinäkin tyytyväisten asiakkaiden joukkoon. Poikkea toimistollamme, soita, asioi verkossa tai jätä yhteydenottopyyntö osoitteessa turva.fi/turvaan.

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva • www.turva.fi • puh. 01019 5110

500 kysymystä ja vastausta

TEKSTI HENRIKKA HAKKALA

SuPeriin saapuu joka päivä jäsenten kysymyksiä työelämän pelisäännöistä, oikeuksista ja velvollisuuksista. Niistä kootaan parhaillaan interaktiivista tietopankkia, joka sisältää yleisimmät kysymykset ja niiden vastaukset. Se julkaistaan SuPerin verkkosivuilla alkuvuodesta.

Tietopankin kysymykset on kerätty SuPerin asianhallintajärjestelmstä viimeisten puolentoista vuoden ajalta. Kaikkiaan aineistoa kertyi reilun 15 000 kysymyksen verran. Niistä tietopankkiin valittiin yleisimmät. Yleiseksi kysymys laskettiin, jos se nousi jäsenten yhteydenotoissa esiin vuoden aikana vähintään viisi kertaa. Tällä perusteella koko aineistosta valikoitu mukaan 500 yleisintä kysymystä.

– Aineistosta jätettiin pois kaikki sellaiset kysymykset, jotka liittyvät eläkkeisiin tai työttömyyteen. Nämä asiat kuuluvat enemmän eläkeyhtiöiden, TE-toimiston tai työttömyyskassan alaan, SuPerin edunvalvontayksikön sopimusasiantuntija Teemu Hiilinen kertoo.

Esitettyjen kysymysten aiheet vaihtelevat paljon. Yleisten kysymysten joukosta on kuitenkin mahdollista tunnistaa kaikkein yleisimmät. Tavallisimmin jäsenillä on kysymyksiä erilaisista vuosilomiin ja sairauslomiin liittyvistä asioista, palkkauksesta ja työajoista.

– Näistä neljästä peruskategoriasta löytyvät ne eniten kysytyt asiat.

Edunvalvonnan asiantuntijat ja lakimiehet ovat valmistelleet vastaukset tiiviissä yhteistyössä sen varmistamiseksi, että ne ovat ehdottomasti kattavia ja selkeitä. Kysymyksiä ja vastauksia tullaan lisäksi päivittämään aina, kun siihen on aihetta.

– Nythän on esimerkiksi meneillään sekä vuosilomalain että työaikalain uudistukset. Ne ovat tärkeitä juuri

näiden yleisimmin kysytyjen aiheiden kannalta. SuPerin omissa tes-tavoitteisakin on sellaisia asioita, jotka saattavat vaikuttaa.

TIETOPANKKI OHJAA KÄYTTÄJÄÄ

Yleisimpien kysymysten ja vastauksen tietopankki julkaistaan alkuvuonna SuPerin kaikille avoimilla verkkosivuilla. Seuraava työvaihe on tietokan-

nan koodaus julkaisukuntoon. Tietopankista tulee helppokäyttöinen ja se ohjaa käyttäjää interaktiivisesti eteenpäin valmiiksi ryhmiteltyjen aiheiden ja lisäkysymysten avulla.

Tietopankin etusivulle kootaan perustietoja sekä peruskategoriat, joiden alta omaan kysymykseen voi lähteä etsimään vastausta.

– Ihmisillä on kyllä itsellään hyvä käsitys siitä, mihin se oma kysymys eniten liittyy. Jos jäsen vaikkapa valitsee, että kysymykseni koskee lomia, järjestelmä tarjoaa vaihtoehtoisiksi vuosiloman, sairausloman ja niin edelleen. Valitsemalla vuosiloman saa jälleen ruudulle tämentäviä kysymyksiä, esimerkiksi koskeeko kysymys vuosilomalla sairastumista. Sitä klikkaamalla saa sitten kysymykseensä vastauksen, Teemu Hiilinen selittää tietopankin toimintaperiaatetta.

Vastaukset on laadittu siten, että jos noudatettava työehtosopimus vaikuttaa kysytyyn tilanteeseen, löytyy kunkin sopimuksen mukainen vastaus samasta paikasta. Tarpeen mukaan vastauksissa on mukana myös esimerkkilaskuja.

Tietopankin tarkoitus on antaa jäsenille mahdollisuus selvittää asioita viivytettä itselle sopivaan aikaan ja omatomaisesti. Etenkin SuPerin nuoret jäsenet ovat jo tottuneita etsimään tietoa itse, ja he ovat taitavia netinkäyttäjiä.

– Tämä ratkaisu palvelee näppärästi etenkin sellaisia jäseniä, jotka haluavat selvittää asioita itse ennen kuin ottavat yhteyttä liiton asiantuntijoihin, Hiilinen toteaa.

Tietopankista tehdään lisäksi pdf-versio luottamusmiesten käyttöön. Se julkaistaan verkkosivuilla aktiivien omassa osiossa. Kanavoimalla ainakin osa tavallisimmista kysymyksistä tietopankkiin voidaan tukea sekä liiton toimiston että paikallisen edunvalvonnan työtä. ■

INGIMAGE

KYSELY PALJASTI KRIISIN

TEKSTI HENRIKKA HAKKALA

Johtamisen ongelmat ja superilaisen hoitajien kokemus arvostuksen puutteesta näkyvät työyhteisön pahoinvointina Esperissä. Riittämätön henkilöstömitoitus ja hankalat työvuorojärjestelyt ovat ajaneet hoitajat väsyksiin.

SuPeriin tulleiden runsaiden yhteydenottojen vuoksi kaikille Esperin toimipisteissä työskenteleville superilaisille tehtiin syyskuussa sähköinen kysely. Vastauksia saatiin paljon ja ne kertoivat monen tason ongelmista työn organisoimisessa ja viestinnässä työntekijöiden kanssa. Edunvalvonnan kannalta erityinen haaste on se, että epäkohtien esiin nostaminen on koettu vaikeaksi.

Työntekijät kertovat kovasta stressistä ja eettisestä kuormasta, jota jatkuva kiire ja hoidon laadun heikkeneminen heissä aiheuttaa. Taustalta löytyy päivittäistä alimitoitusta ja työvuorosuunnittelua, joka kuormittaa koko-aikaisia työntekijöitä ja niukentaa osa-aikaisten työntekijöiden toimeentuloa.

Osa-aikaisten työntekijöiden viikonloppuvuoroja on lyhennetty säästötarkoituksissa siten, ettei toiselle työnantajalle työskentely lisäansioiden saamiseksi ole mahdollista.

Hoitajamitoitukseen on laskettu johtoa, hallintoa ja muiden ammattiryhmien edustajia. Työvuorolistoilta on löytynyt haamuvuoroja ilman tekijää sekä henkilöitä, jotka eivät enää ole talossa. Puutteiden paikkaamisesta syntyy ylityötä painostetaan tasoittamaan samalla listalla.

– Mitoitukset ovat liian alhaisia ja hoitajat siivoavat, pyykkäävät ja tekevät ruokaa monta tuntia työvuorosta. Kiireen vuoksi aika ei riitä kirjaamiseen tai raportointiin, saati ulkoiluun tai viriketoimintaan. Hoidon ja hoivan laadun tekijät ovat tämän kyselyn perusteella jääneet jalkoihin, toteaa SuPerin puheenjohtaja Silja Paavola.

ESIMIESTYÖLLE KOVAA KRITIIKKIÄ

Esimiesten epäasiallisena koettuun toimintaan kohdistuu erityistä arvostelua. Työntekijät kertovat saavansa vain negatiivista palautetta, jopa selvää uhkailua ja painostusta. Arvostuksen puute koettelee motivaatiota ja halua jatkaa hoitotyössä. Työntekijät kokevat, että heille ei anneta tarvittavia tietoja ja resursseja laadukkaan hoivatyön varmistamiseksi.

Yhteyden ottaminen liittoon, omaan palkanlaskentaan tai konsernin ylempään johtoon on paikoin kielletty kokonaan.

Moni vastaajista kertoo, että yrityksistä puuttuu epäkohtiin seuraaville listoille epämiellyttäviä työvuoroja tai säällisen toimeentulon kannalta liian vähän tunteja. Listat saattavat tulla

työn ja yksityiselämän yhteensovittamisen kannalta hankalasti joko kuukausia etukäteen tai viime tingassa. Työvuorot koetaan laajasti epäergonomisiksi ja epätasapuolisiksi. Työntekijöiden odotetaan joustavan, mutta työnantaja ei ole valmis tulemaan vastaan.

– Jonkinlaista johtamisongelmaa aivan selvästi on. Vaikka konsernitasolla asiat olisivatkin hanskassa, paikallistason esimiesten osaaminen ei välttämättä ole sitä luokkaa, mitä pitäisi, SuPerin yksityissektorin neuvottelupäällikkö Pia Zaerens sanoo.

RATKAISUT ON LÖYDETTÄVÄ YHTEISTYÖSSÄ

Pia Zaerens näkee nimenomaan ongelmien pelkäämättömän tunnustamisen ja paikallisen esimiestyön kehittämisen avaimena tilanteen oikaisemiseksi koko yksityissektorilla. Esimerkiksi työehtosopimusosaamisen jalkauttaminen paikallistasolle on tärkeää, jotta työaika-, palkkaus- ja muut työjärjestelyt tulevat hoidetuksi tasa-arvoisesti ja oikein.

– Monet yksityisellä sosiaalipalvelualalla toimivat yritykset myöntävät kyllä itsekkin sen, että tes-osaamisen jalkauttamisessa paikallistasolle on ongelmia.

Ongelmien paikallisessa ja kaikkia osapuolia palvelevassa ratkaisemisessa toimiva luottamusmiesjärjestelmä on tärkeä työkalu. Toistaiseksi yksityisellä sektorilla on vielä vähän luottamusmiehiä yritysten määrään nähden, mutta järjestelmiä kehitetään jatkuvasti.

Silja Paavola ja Pia Zaerens ovat vanneet Esperin johtoa. Jatkossa kyselyn esiin nostamaa tilannetta on tarkoitettu selvittää säännöllisillä tapaamisilla.

– Näemme tässä entistä parempaa yhteistyöhalua, Zaerens toteaa. ■

Loma-ajat kouluissa ja päivähoidossa

Lomautus, keskeytys vai palkaton vapaa?

Erilaiset toimintatavat vakiintuneiden loma-aikojen suhteen aiheuttavat päänvaivaa SuPerin päivähoitossa ja kouluissa työskentelevien jäsenten keskuudessa. Etenkin kesäaikaan päiväkotit sautetaan lapsimäärän vähentyessä sulkeiksi. Myös suurin osa oppilaitoksista on kesäisin suljettu.

Työnantaja voi näissä tilanteissa yleensä lomauttaa työntekijän. Työnantaja ja työntekijä voivat toisaalta jo työsuhteessa sopia niin sanotusta keskeytyslausekkeesta, jonka nojalla työntekijä ja palkanmaksu voidaan loma-aikoina keskeyttää lomautusmenettelyä noudattamatta. Palkaton vapaa ei sen sijaan sovellu tilanteisiin, joissa työnantajan työvoiman tarve vähenee, sillä vapaan ajalta työntekijä ei voi koskaan saada työttömyysturvaa.

LOMAUTUS

Lomautuksella tarkoitetaan työn ja palkanmaksun keskeyttämistä työsuhteen pysyessä voimassa. Työnantaja voi työn tilapäisesti vähentyessä lomautusmenettelyä noudattaen lomauttaa työntekijän, ellei työnantaja voi järjestää työntekijälle muuta sopivaa työtä tai hyödyllistä koulutusta. Määräaikaisen sijaisen saa lomauttaa vain, jos työnantaja voisi lomauttaa sijaistettavan vakituisen työntekijän hänen ollessaan työssä.

Jos kyseessä ei ole aivan pieni työnantaja, on ennen lomautusta käytävä yt-neuvottelut. Lomautuksesta on ilmoitettava työntekijälle henkilökohtaisesti viimeistään 14 päivää ennen sen alkamista. Saadakseen lomautusajalta muiden edellytysten täytyessä työttömyysturvaa työntekijän tulee ilmoittautua työnhakijaksi te-toimistoon vii-

meistään lomautuksen alkaessa ja hakea työttömyyspäivärahaa kassasta.

KESKEYTYS

Työsuhteessa voidaan keskeyttää lomautuksen alkaessa sopia niin sanotusta keskeytyslausekkeesta, jossa todetaan palkanmaksun ja työn keskeytyvän ennalta määrättyjen toiminnan keskeytysaikojen aikana. Nämä ajat mukailevat yhteiskunnassa vakiintuneita loma-aikoja.

Jos keskeytyksistä on sovittu lain edellyttämällä tavalla ja muut työttömyysturvan saamisen edellytykset täyttyvät, on työntekijällä oikeus työttömyyspäivärahaan keskeytyksen ajalta. Nämä tilanteet ovat niin sanottuun lomautukseen rinnastettavia. Käytännössä tilanteissa toimitaan niin, että työnantaja toimittaa työntekijälle työn tilapäisesti vähentyessä keskeytysilmoituksen, josta keskeytyksen ajankohta käy ilmi. Työntekijän täytyy työttömyyspäivärahaa saadakseen ilmoittautua työnhakijaksi te-toimistoon viimeistään keskeytyksen alkaessa ja hakea työttömyyspäivärahaa kassasta.

Keskeytyksistä voidaan sopia lähtökohtaisesti vain työsuhteen alkaessa ei-

kä keskeytyslauseketta voida työsuhteen kestäessä lisätä työsuhteeseen oikeutta työttömyysturvaan menettämättä. Myös lausekkeen muotoiluun on syytä kiinnittää sopimuksen teko hetkellä huomiota. Toiminnan keskeytysajankohtien tulisi mahdollisimman tarkasti käydä ehdosta ilmi.

Sekä lomautus- että keskeytystilanteita koskevat lain omavastuuajankäytön säännökset. Työntekijä voi tämän vuoksi jäädä käytännössä keskeytysajoina ilman työttömyysturvaa. Tällainen tilanne syntyy, jos työntekijälle asetetaan lyhyehköjä keskeytyksiä, joiden välillä on pitkä aika. Työttömyyspäivärahaa maksetaan vasta, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana te-toimistossa seitsemää täyttä työpäivää vastaavan ajan enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana. Tämä on syytä pitää mielessä jo työsuhteesta solmiessaan. Lausekkeen poistamisesta voi aina yrittää neuvotella.

Mikäli jäät ilman työttömyysturvaa muusta syystä kuin omavastuuajasta johtuen, ole pikaisesti yhteydessä luottamusmieheen tai edunvalvontaan.

PALKATON VAPAA

Palkattomalla vapaalla tarkoitetaan vapaaehtoista järjestelyä, jossa työntekijä anoo vapaan, jonka ajalta työnantaja ei ole palkanmaksuvelvollisuutta. Työnantaja ei voi työvoiman tarpeen vähentyessä pakottaa työntekijää palkattoman vapaan anomiseen. Työntekijällä ei voi missään tilanteessa olla velvollisuutta anoa vapaata eikä vapaan ajalta voi koskaan saada työttömyysturvaa. Mikäli työnantaja painostaa sinua palkattoman vapaan anomiseen, ole välittömästi yhteydessä luottamusmieheen tai edunvalvontaan. ■

SINI SIIKSTRÖM
LAKIMIES

#metoo

Seksuaalinen häirintä on iso ongelma

USA:n filmitelollisuudesta käynnistynyt ja koko maailmaan levinnyt #metoo-kampanja nosti viime syksynä erityisesti naisiin kohdistuneen seksuaalisen häirinnän esille ennennäkemättömällä tavalla. Sosiaalisessa mediassa lokakuussa 2017 alkanut kampanja on saanut miljoonat naiset ympäri maailman kertomaan itseensä kohdistuneesta seksuaalisesta häirinnästä. Suomessa keskustelu ja paljastukset eivät ole saaneet aivan samanlaisia mittasuhteita kuin esimerkiksi naapurimaassamme Ruotsissa, mikä ei kerro siitä, etteikö tätä valitettavaa ilmiötä esiinny meillä yhtä lailla kuin muuallakin.

Suomessa ei ole olemassa kovin kattavaa tietoa seksuaalisen häirinnän taustuksista. Terveyden ja hyvinvoinnin

laitos THL selvitti tänä vuonna koululaisten kokemaa seksuaalista häirintää Kouluterveyskyselyssään. Nuorilta kysyttiin, ovatko he kokeneet seksuaalista häirintää viimeisten 12 kuukauden aikana.

Peruskoulun yläluokkalaisista sekä ammattikoulussa ja lukiossa 1. ja 2. luokalla opiskelevista tytöistä 30 prosenttia vastasi kokeneensa seksuaalista häirintää. Pojista yläkouluikäisistä 12 prosenttia ja toisen asteen opiskelijoista 8 prosenttia on kokenut seksuaalista häirintää.

Enemmistö koululaisten kokemasta seksuaalisesta häirinnästä tapahtui netissä, puhelimessa ja jonkin verran julkisilla paikoilla. Kouluterveyskysely osoittaa, että seksuaalinen häirintä on valitettavan

yleistä, ja erityisesti tyttöihin kohdistuu. Myös toimintarajoitteisiin ja ulkomailla syntyneisiin nuoriin kohdistuva seksuaalinen häirintä on kyselyn perusteella huolestuttavan yleistä.

Sosiaali- ja terveysministeriön tasa-arvobarometrissa on kysytty myös seksuaalisesta häirinnästä. Tuoreimmat tiedot ovat vuodelta 2012. Barometrin mukaan naisten kokemaa seksuaalista häirintää on jonkin verran lisääntynyt 2000-luvulla. Seksuaalista häirintää kokivat eniten 15–34-vuotiaat naiset, 48 prosenttia. Samanikäisistä miehistä häirintää oli kokenut joka viides.

Mitä seksuaalinen häirintä sitten on? Muistatko sen työkaverin, joka aina pikkujouluissa tanssii vähän liian liki ja ”vahingossa” hipaisee takapuoltasi? Tai sen asiakkaan, joka yrittää joka kerta tarttua sinua rinnoista, kun menet avustamaan pukemisessa? Tai sen mummon, joka huorittelee aamutervehdyksen sijasta? Nämä ja monet muut käyttäytymisen muodot ovat seksuaalista häirintää, mikäli sinä itse koet ne vastenmielisinä ja ei-toivottuina.

Tasa-arvolain mukaan seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä käyttäytymistä, joka on luonteeltaan seksuaalista ja ei-toivottua ja jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan toisen ihmisen henkistä tai fyysistä koskemattomuutta ja luodaan uhkaava, vihamielinen, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Seksuaalinen häirintä on toisin sanoen seksuaaliväritteistä käyttäytymistä, jonka kohde kokee epämiellyttäväksi, yksipuoliseksi ja itseään loukkaavaksi.

Seksuaalinen häirintä voi ilmetä hyvin monenlaisena käyttäytymisenä, kuten esimerkiksi härskeinä puheina ja vitseinä, vartaloa tai pukeutumista koskevinä kysymyksinä tai kommentteina, seksuaalisesti värittyneinä sähköposteinä tai tekstiviesteinä tai sukupuolisesti vihjailevina eleinä tai ilmeinä tai fyysi-

sen koskemattomuuden loukkaamisena. Kyse on subjektiivisesta kokemuksesta: yhdelle seksuaalista häirintää on työkavereiden seinälle laittamat pornografiset kuvat ja toiselle taas fyysinen koskettelu.

Ei ole mitään häiritsijän arkkityyppejä, vaan kaikenlaiset ihmiset voivat syyllistyä häirintään. Yhtä kaikki, se on aina kiellettyä ja tuomittavaa. Hoitoalalla seksuaalista häirintää koetaan yleisimmin asiakkaiden taholta. Miesten kohdalla se ilmenee tyypillisimmin seksistisenä suhtautumisena miehiin, jotka tulevat naisvaltaisille aloille.

Häirintä suomalaisilla työpaikoilla on edelleen iso ongelma, vaikka tietoisuus siitä onkin parantunut. Häirinnästä kärsivät sekä naiset että miehet. Työelämän seksuaalinen häirintä on vanha ilmiö, joka on viime vuosina saanut uusia muotoja. Älypuhelinmyötä on yleistynyt tapa salakuvata toisia ihmisiä ja julkaista kuvat tai videot sosiaalisessa mediassa. Nuorten keskuudessa on levinnyt puhetapa, jossa tyttöjä huoritellaan yleisesti. Niin sanottu dick pic -ilmiö jatkaa kasvuaan. Valtaosalle naisista on arvoitus, miksi jotkut rakastavat jakaa kännykällä kuvia peniksestään. Kuvien läheteleminen nimittäin täyttäne rikoksen tunnusmerkit aina silloin, kun niiden vastaanottajana on joku muu kuin lähettäjän puoliso tai kumppani tai ylipäättään kukaan, jonka mielestä näitä kuvia on mukava vastaanottaa.

Seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutuneen henkilön on kerrottava häiritsijälle, että koee tämän käytöksen häiritseväksi. Jos häirintä jatkuu tämän jälkeen, on asiasta syytä kertoa esimiehelle tai tämän esimiehelle, jos häiritsijä on esimies itse. Työntekijä voi ottaa tuekseen luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun, jos ei uskalla kohdata häiritsijää yksin. Kaikki eivät aina ymmärrä omaa käytöstään häirinnäksi, eikä kaikki seksuaalisviritteinen käytös sitä olekaan, jos kukaan ei koe sitä häiritseväksi. Tästä esimerkkinä ovat muun

muussa härskit jutut.

Kaikkia työnantajan edustajia toimitusjohtajasta lähiesimiehiin sitoo sopimattoman käyttäytymisen kieltö. Seksuaaliseen häirintään syyllistynyt työnantajan edustaja voidaan tuomita työturvallisuusrikoksesta ja/tai työsyrintärikoksesta ja sen lisäksi tasa-arvolain vastaisen toiminnan perusteella maksamaan hyvitystä häirinnän kohteeksi joutuneelle. Esimiesasemassa olevan tulee siis jo asemansa perusteella ymmärtää, ettei seksuaalisviritteinen käyttäytyminen ole sallittua eikä asiallista työpaikalla. Esimiehen vastuulla on myös puuttua asiakkaan taholta työntekijöihin kohdistettuun seksuaaliseen häirintään. Ei siis riitä, että esimies toteaa häirinnän kuuluvan toimenkuvaan tai ettei voi mitään, kun häiritsijä on sairas ihminen. Esimies, joka ei näissä tilanteissa ryhdy toimiin häirinnän lopettamiseksi, voidaan tuomita työturvallisuus- tai syrjintärikoksesta, vaikka häiritsijänä olisikin kolmas taho.

Suomessa on olemassa seksuaalisen häirinnän ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi lainsäädäntöä, hyviä käytäntöjä sekä työpaikkojen tasa-arvo- ja työsuojeluohjelmia. Jokaisella työpaikalla olisi syytä laatia yhteistoiminnassa hyvän työkäyttäytymisen pelisäännöt sekä toimintatapaohjeet häirinnän tilanteita varten. Näiden kaikkien tarkoitus on ennaltaehkäistä työssä tapahtuvaa seksuaalista häirintää sekä helpottaa toimimista, jos työntekijä kaikesta huolimatta joutuu seksuaalisen häirinnän kohteeksi työssään.

Jokaisella suomalaisella työpaikalla tulisi olla nollatoleranssi suhteessa häirintään: minkään muotoista häirintää ei hyväksytä eikä suvaita työpaikalla ja siihen puututaan välittömästi. Kuten #metoo-kampanja on osoittanut, on seksuaalinen häirintä koko yhteiskunnan – ja maailman – lävistävä ongelma, jonka poistuminen edellyttää merkittävää asenteiden muuttumista. Ei ole siis oookoo, että pomo tai kollega käy käsi. Ei ole oookoo, että aikuiset mie-

het kommentoivat teinityttöjen takamuksia tai rintoja, eikä todellakaan ole oookoo, että eteneminen työuralla edellyttää seksuaalisia palveluita ylemmässä asemassa oleville! Hoitoalalla ei myöskään ole laisinkaan oookoo, että potilaat kourivat hoitajiaan. Jokaisella on sukupuoleen katsomatta oikeus tulla kohdelluksi arvostavasti työssään.

Minun keho, minun säännöt! ■

MERJA HYVÄRINEN
LAKIMIES

TYÖNANTAJAN SUUSTA

”Liitto ei ole Raamattu.”

EDUNVALVONTAYKSIKÖN YHTEYSTIEDOT

Päivystys ma–pe kello 9–13
kuntapuolen sopimusasioissa
numerossa 09 2727 9160 ja yksityis-
sektorilla työskenteleville 09 2727 9171

Sähköposti edu@superliitto.fi.
Henkilökohtaiset sähköpostit muotoa
etunimi.sukunimi@superliitto.fi

Postiosoite: Suomen lähi- ja
perushoitajaliitto, Edunvalvontayksikkö,
Ratamestarinkatu 12, 00520 Helsinki
Fax: 09 2727 9120

Edunvalvontayksikkö huolehtii SuPerin jäsenten sosiaalitaloudellisesta edunvalvonnasta valtakunnallisesti ja paikallisesti. Yksikön vastuualueeseen kuuluvat virka- ja työehtosopimusneuvottelutoiminta, lainsäädäntö sekä eläkeasiat ja muu sosiaaliturva. Myös yhteistoiminta- ja työturvallisuusasiat ovat edunvalvontayksikön vastuulla. Huolehdimme jäsenten oikeusturvasta työhön liittyvissä erimielisyyksissä. Järjestämme edunvalvontakoulutuksen ja -tiedotuksen sekä annamme neuvontaa edunvalvonta-asioissa.

Muistisairauksien ennaltaehkäisy kiinnosti

Joulukuun lehden Paras juttu -äänestyksen voitti Minna Lyhdyn artikkeli *Muistisairauksia voi ehkäistä elintavoilla*. Kakkosijalle nousi Elina Kujalan artikkeli *Tasa-arvo on Suomen supervoima*. Kolmosijan sai Antti Vanaksen kirjoittama *Hoitoalan työnjako ei selkiinny*. SuPer-lehden termosmukin voitti Nina Juselius Vaasasta. Onnittelut!

On hyvä tietää, että itse voi vaikuttaa muistiinsa.

MUISTISAIRAUKSIA VOI
EHKÄISTÄ ELINTAVOILLA S. 30

Auttoi opinnoissa. Sain enemmän tietoa, miten voi ehkäistä elintavoilla.

MUISTISAIRAUKSIA VOI
EHKÄISTÄ ELINTAVOILLA S. 30

Haluan pysyä terveenä. Äidilläni oli muistisairaus.

MUISTISAIRAUKSIA VOI
EHKÄISTÄ ELINTAVOILLA S. 30

Hyvä uutinen! Palkankorotuksia ei ole tullut aikoihin, päinvastoin, olen vieläkin katkera viedyistä kesälomarahoista.

SUPER HAKEE
PALKANKOROTUKSIA S. 6

Koskettava juttu.

TASA-ARVO
ON SUOMEN
SUPERVOIMA
S. 36

Tosi hyvä kertomus, minkälainen hoitajan pitää olla. Inhimillinen, kohtelias ja tunnollinen.

PARHAAT HOITAJAT
JÄÄVÄT MIELEEN S. 39

Aina kannattaa auttaa ja kohdella ihmisiä niin kuin haluat itseäsi kohdeltavan.

IHMISTEN KANSSA KANNATTAA
TULLA TOIMEEN S. 41

Tavat ovat muualla toisenlaiset, mutta hoitoajatus sama.

KREIKKALAISTA
OLIIVIÖLJYÄ
KAUNIALAN
VUODEOSASTOLLA
S. 16

On hyvä muistuttaa taas tästä iänikuisesta asiasta.

HANNA JOKINEN:
VAIN VARTTI S. 59

Useampi kunnanpäättäjä saisi lähteä katsomaan, mitä on olla töissä kotipalvelussa.

KUNTAPÄÄTTÄJÄ LÄHTI
KOTIHOIDON KYTTIIN S. 56

Monet työnantajat pitävät lähihoitajaa siivoojana. Sanon tämän väheksymättä siivoojia, joilla on tähän tarkoitukseen hyvä ammattitaito.

HOITOALAN TYÖNJAKO
EI SELKIINNY S. 24

Reipas nainen. Tällaisia vierailijoita lisää.

KUNTAPÄÄTTÄJÄ LÄHTI
KOTIHOIDON KYTTIIN S. 56

Kreikkalainen hoitaja tuo oman näkökulmansa hoitotyöhön ja on varmasti piristys työyhteisölleen.

KREIKKALAISTA OLIIVIÖLJYÄ KAUNIALAN VUODEOSASTOLLA S. 16

Paras juttu?

Kerro meille, mikä mielestäsi on paras juttu tässä SuPer-lehdessä. Lähetä vastauksesi **18. tammikuuta mennessä**. Kaikkien määräaikaan mennessä vastanneiden kesken arvotaan SuPer-lehden termosmuki.

LEHDEN 1/2018 PARAS JUTTU OLI: _____

_____ SIVULLA: _____

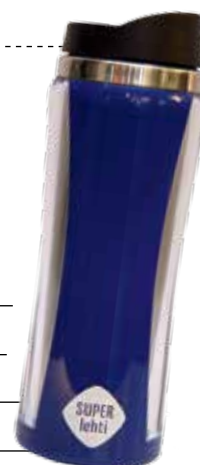
MIKSI? _____

NIMI _____

OSOITE _____

OLEN IÄLTÄNI ALLE 20 20-30 31-45 46-60 YLI 60

Voit osallistua myös sähköpostitse: super-lehti@superliitto.fi. Kirjoita sähköpostin aihekenttään "Paras juttu?" ja tekstikenttään mielipiteesi perusteluineen.

Vastaanottaja maksaa postimaksun

SUPER-LEHTI
Tunnus 5005172
00003 Vastauslähetys

Hämeessä se huomattiin

EDUNVALVONTAA VOI TEHDÄ TOISINKIN

TEKSTI MARJO SAJANTOLA KUVAT AMMATTIOSASTOJEN ARKISTOT

Kanta-Hämeen superilaiset keksivät pyörän uudelleen – ja pistivät sen myös pyörimään. Koska ammattiosastotoiminta on yhdessä toimimista, ammattiosastotkin toimivat yhdessä.

SuPerin ammattiosastoja on 210 eri puolella Suomea. Ne ovat liiton toiminnan kivijalka ja tuovat liiton palvelut lähelle jäsentä asuinpaikasta riippumatta. Ammattiosastot ovat superilaisten paikallisia edunvalvojia ja tarjoavat heille mahdollisuuden vaikuttaa yhdessä omaan työhön ja ammattiin liittyviin asioihin.

Sääntömääräisen kevät- ja syyskokouksen lisäksi ammattiosastot järjestävät erilaisia tilaisuuksia, joissa päästään tapaamaan kollegoita muiltakin työpaikoilta. Mukava yhdessäolo innostaa osallistumaan uudestaan ja innostamaan mukaan muitakin omalta työpaikalta. Syntyy ikään kuin lumipalloefekti.

Yhteistoimintapallo pyöri ja kasvoi Hämeenlinnassa ja sen ympäristössä. Se jatkoi matkaa aina Riihimäelle ja Forssaan asti, kun Kanta-Hämeen ammattiosastot aloittivat yhteistoiminnan noin viisi vuotta sitten. Yhteisen toiminnan tarkoitus on saada aikaan jäsenille entistä enemmän ja entistä parempaa toimintaa. Periaate kuitenkin on, että yhteistyö on vapaaehtoista, joka juttuun ei tarvitse lähteä mukaan.

VAIKKA LÄHELLÄ, SILTI AIKA KAUKANA

SuPerin ammattiosastojen toiminta-alueet Suomessa voivat olla melko suuret, joten matkat tilaisuuksiin ovat pitkät ja omaa autoa tai kuljetusta vaativia. Ammattiosastot järjestelvätkin usein kimpakkyytejä, ettei kukaan kyydin puutteessa joutuisi jäämään pois.

Hämeenlinnan kaupungin rajat ovat pohjois-eteläsuunnassa liki 64 kilometriä ja itä-länsisuunnassa noin 82. Tällä alueella toimivat Hämeenlinnan, Kanta-Hämeen keskussairaalan ja Hämeenlinnan seudun ammattiosastot. Hämeenlinnan seudun superilaisten työpaikat ovat Hämeenlinnan terveystieteiden lisäksi Hauholla, Kalvolassa, Lammilla ja Rengossa.

Janakkalan-Hattulan ammattiosasto toimii ikään kuin Hämeenlinnan keskustan etelä- ja pohjoispuolella. Kanta-Hämeen yksityissektorin ammattiosasto kokoo superilaiset alueelta Forssa, Hattula, Hausjärvi, Humppila, Hämeenlinna, Janakkala, Loppi, Riihimäki, Tammela ja Ypäjä.

Hämeenlinnan ammattiosaston puheenjohtajana toimii Hanna Jokinen ja jäseniä on 440. Janakkalan-Hattulan melkein 300 superilaisen ammattiosastoa vetää Auni Järvinen. Kanta-Hämeen keskussairaalassa työskentelee noin 50 superilaista ja puheenjohtaja on Outi Penttilä. Kanta-Hämeen yksityissektorin ammattiosaston puheenjohtaja on Mira Aalto.

– Olen ollut puheenjohtajana vuodesta 2009 eli ammattiosaston perustamisesta asti. Silloin jäseniä oli lähemmäs 500, nyt jo 700. Alkuun teimme yhteistyötä Kanta-Hämeessä olevien jäsenten osalta, mutta sitten tuli Forssasta ja Riihimäeltä toiveet päästä mukaan, Aalto kertoo.

Hämeenlinnan seudun puheenjohtaja Jari Ahonen kertoo, että koska ammattiosaston 250 jäsentä ovat aika hajallaan, yhteistyö Hämeenlinnan kaupungin pääluottamusmies Helena ▶

Pimperin kanssa on erittäin tärkeää jo tiedonsaanninkin kannalta. Pimpero on myös mukana ammattiosaston hallituksessa asiantuntijajäsenenä.

IDEANIKKARIT PUHEENJOHTAJAT

Hanna Jokinen on ollut mukana yhteistoiminnassa jo ennen puheenjohtajuuttaan toimiessaan kahdeksan vuotta hallituksen sihteerinä.

– Edellinen puheenjohtajamme Sannamajaja Ahonen tunsi ennestään Jari Ahosen ja Mira Aallon, joten siitä oli helppo aloittaa. Toiminnan promoottorina pidän kuitenkin Anne Kisosta, joka nykyisin on SuPerissa järjestöasiantuntijana.

Jokinen näkee yhteistyön onnistuneen erinomaisesti. Ideoita syntyy, niitä käsitellään ja toteuttamiskelpoiset otetaan tarkempaan syyniin.

Kun yksityissektorille perustettiin oma ammattiosasto, se keskittyi ensimmäiset pari vuotta oman toiminnan kehittämiseen. Puheenjohtaja Mira Aalto sanoo, että kaikkien mukana olevien ammattiosastojen hallitukset ovat valmiita uusiin toimintamuotoihin ja tukevat puheenjohtajiaan.

– Minun porukassani on paljon superilaisia, jotka ovat siirtyneet kuntapuolelta yksityiselle, joten heistä on aina ihana tavata myös entisiä työkavereitaan.

Vuosi sitten puheenjohtajaksi valittu Auni Järvinen on toiminut myös pääluottamusmiehenä. Hän toteaa pääluottamusmiehen tehtävän olevan siinä mielessä helpompi kuin puheenjohtajan, että siihen saa käyttää työaikaa. Kuitenkin hän kokee ammattiosastotoiminnan omana juttunaan, koska hän on ollut aina kiinnostunut työsuhteasioista ja miettinyt, me-

MUKAVA YHDESSÄOLO INNOSTAA OSALLISTUMAAN UUDESTAAN JA INNOSTAMAAN MUKAAN MUITAKIN OMALTA TYÖPAIKALTA.

nevätkö asiat oikeudenmukaisesti. Opiskelijajäsenyys vaihtui SuPerin varsinaiseksi jäsenyydeksi heti valmistumisen jälkeen.

– Löysin Facebook-ryhmän, jota Kisosen Anne päivitti aktiivisesti ja sitä kautta kiinnostuin lisää. Kun sitten kyseltiin, löytyisikö Hattulasta luottamusmiehdokkaita, rohkaistuin ja otin Anneen yhteyttä. Kun annoin pikkusormen, se vei mukanaan, mutta hyvällä tavalla.

Auni Järvinen tuli kuvioihin mukaan muita myöhemmin, ja toiminta oli jo täydessä vauhdissa.

– Minulle on ihan itsestään selvää, että tehdään yhdessä mahdollisimman paljon ja vaihdetaan ideoita. Kun olen tavannut puheenjohtajakoulutuksessa muita puheenjohtajia, joille tällainen toiminta on ihan uutta, olen ihmetellyt, miten he oikein selviävät ilman yhteistyötä muiden kanssa. Meillä on oma Messenger-ryhmä, jossa saadaan toisiltamme nopeasti tukea kiperissä asioissa. Esimerkiksi otan Miraan yhteyttä, jos tarvitsen yksityissektorin asioista tietoa. Samalla se on myös väylä, jossa nopeasti ideoidaan vaikka viiniä ja virkkausta ilta!

Jari Ahonen toteaa, että Messenger laulaa sitä rataa, että hän ei ehdi edes kaikkia viestejä lukea.

TOIMINTA KOKEILLEN KÄYNTIIN

Mira Aalto kertoo, että ensimmäisiä yhteistilaisuuksia taisi olla, kun alueen ammattiosastojen hyvin perinteinen kesäretki, Vanajaveden risteily, päätettiin järjestää yhteisesti. Järjestelyvastuu keveni ja osanottajat täyttivät koko laivan.

– Sen jälkeen alkoi yhteinen opiskelijatoiminta. Ei ole mitään järkeä juosta oppilaitoksissa jonossa kertomassa SuPerin toiminnasta ja ammattiosastosta. Kun resurssit yhdistetään, säästämme omia voimiamme, mutta voimme tarjota opiskelijoille jotain enemmän. Siinäkin se lumipalloefekti toteutui.

Hanna Jokinen nostaa esiin myös rahoituspuolen. Koska SuPer antaa avustusta opiskelijatoimintaan, varat yhdistämällä ammattiosastot pystyvät kustantamaan opiskelijatapahtumiin esimerkiksi esiintyjä.

HUIPPU IDEA TOI VUODEN VÄLKKY -PALKINNON

Yhdistetyt opiskelijarahat antoivat mahdollisuuden toteuttaa idean, jonka STTK:n ja Akavan Toimihenkilöjärjestöjen Sivistysliitto TJS valitsi vuonna 2016 ammattiyhdistystoiminnan Vuoden Välkky -palkinnon arvoiseksi. TJS:n hallinnon jäsenet pitivät ideaa Välkky-ideologiaan hyvin sopivana, kekseliäänä toimintatapana. Yhteistyönä tällainen tapahtuma on helpompi myös toteuttaa.

Palkittu idea oli järjestää superilaisen Rekry-bussi, joka kierrätti valmistuvia opiskelijoita työpaikoille, joissa superilainen lähihoitaja esitteli työtään. Matkalla paikasta toiseen ammattiosaston edustaja kertoi ammattiyhdistystoiminnasta ja liiton kuulumisista.

Toimintaa oli tarkoitus jatkaa seuraavanakin vuonna, mutta ajoitus meni pieleen, opiskelijat olivat jo työharjoiteluissa. Idea ei ole kuitenkaan haudattu.

Vuoden Välkky -palkinnoksi ammattiosastot valitsivat luennon aggressiivisen asiakkaan kohtaamisesta. Luentotilaisuuteen tuli viitisenkymmentä superilaista.

MITÄ JÄSEN HALUAA?

Hanna Jokinen sanoo, että jäseniltä kysytään aika ajoitin, millaista toimintaa he ammattiosastosta haluavat.

Hanna Jokinen, Jari Ahonen ja Anne Kisonen poseeravat.

– Yksi pyysi perheelleen huvipuis-torannekkeita, mutta ei sitä niin voinut toteuttaa. Tilasimme porukalla niin paljon rannekkeita, että saimme ne edullisemmin ja tällä alennushinnalla sitten tarjosimme niitä jäsenille.

Hän jatkaa, että hyvä ideointi on sitä, ettei lähdetä kilpailemaan, kuka keksii parhaat jutut. Eikä olla mustasukkaisia, jos oman ammattiosaston malli kelpaa muillekin. Tärkeintä on jakaa hyviä käytäntöjä. Katsoa asioita ennemmin superilaisuuden kuin oman ammattiosaston kautta.

Jari Ahonen muistuttaa, että tieteenkin tilaisuuden luonne ja kohderyhmä vaikuttavat osallistumisaktiivisuuteen, mutta on hyvä, että ideoita piisaa.

– Risteilyt vetävät, luennot eivät niinkään. SuPerin hallituksen vetämiin alueellisiin jäseniltoihin tulee aina mukavasti väkeä. Yllättävää oli, että järjestettiin yhteinen upea kiipeilytapahtuma kaikkien osastojen nuorille, mutta osallistujamäärä jäi alle kahdenkymmenen. Yleensä kymmenen prosentin sääntö pitää kutinsa, eli joka kymmenes kutsutuista ilmoittautuu.

Auni Järvinen sanoo, että vaikka jäsen tulisi ruokatarjoilun takia jäseniltaan, on pääasia, että hän tulee. Hän tutustuu hallituksen jäseniin ja siten on helpompi ottaa yhteyttä tarvittaessa. Ruokailun aikana voi aremman olla helpompi nykäistä puheenjohtajaa hihasta ja kysyä mieltään painavista asioista kuin julkisesti illan aikana.

– Lähetän jäsenille sähköpostia, mutta tiedän, että vaikka kuinka ly-

hyesti kirjoitan, eivät kaikki niitä jaksa lukea, eivät ainakaan kokonaan. Sähköpostini voi hautautua muiden joukkoon. Siksi jäsentilaisuudet ovat tärkeitä. Niissä annetaan aina infoa ja jotain jää mieleen. Aina tulee myös uusia jäseniä katsomaan, mitä tämä touhu on ja aika usein joku innostuu.

SOTE TULEE – NYT YHDESSÄ VALMISTAUTUMAAN

Hanna Jokinen sanoo olevansa erittäin huolissaan Hämeenlinnan tilanteesta.

– Jos kaikki rysähdämme yksityiselle töihin, mitä se tarkoittaa ammattiosastoille ja edunvalvonnalle. Kyllä siitä on puhuttu, mutta mitä se käytännössä tulee olemaan, ei sitä vielä kukaan voi hahmottaa.

Jari Ahonen painottaa sitä, että viimeistään nyt sote-uudistuksen toteutumista odotellessa, ammattiosastojen pitää ihan oikeasti terästytyä ja alkaa tehdä yhteistyötä.

– Sote voi sekoittaa pakkaa vaikka kuinka. Yksissä tuumin olisi helpompi valmistautua tuleviin haasteisiin. Eihän sen tarvitse kokousohjelmaa olla, voi mennä yhdessä vaikka tulille tai kahvikupposen ääressä jutella isommalla porukalla. Pitäisi alkaa järjestää myös paikallisia tilaisuuksia.

Hän lähettää ihan kaikille superilaisille viestin, että kannattaisi olla säännöllisesti yhteydessä yhdysjäseniin ja ammattiosaston hallitukseen. Muutostilanteessa on myöhäistä etsiä tietoja, eikä kukaan ehdi silloin opastamaan. ■

PALVELUKORTTI

Obs! Du kan göra anmälan på svenska på
www.superliitto.fi > medlemskap > uppdatering av medlemsuppgifter

Nimi: _____

Jäsennumero: _____

Henkilötunnus: _____

MAKSUTON PALAUTUSOSOITE:

SUPER RY / Jäsenyksikkö

Tunnus 5005173

00003 VASTAUSLÄHETYS

TILAUS:

Tilaan jäsenmaksuviitteet alkaen (pvm) _____ . _____ . _____

Tilaan ammattimerkin: lähihoitaja (12,50 €) perus- tai apuhoitaja (20,00 €) muu koulutus (8,40 €) (Hintoihin lisätään postikulut.)

Tilaan jäsenmaksun perintävaltakirjoja: _____ kpl

Tilaan liittymislomakkeita: _____ kpl

Tilaan uuden jäsenkortin

MUUTOS:

TOIMIVA, HENKILÖKOHTAINEN SÄHKÖPOSTIOSOITE ON ERITTÄIN TÄRKEÄ!

Sähköpostiosoitteeni: _____

Postitusosoitteeni: _____

Sukunimeni: _____

TYÖSUHDETIETONI:

VOIMASSA OLEVAT TYÖSUHDETIEDOT ERITTÄIN TÄRKEITÄ EDUNVALVONNALLISISTA SYISTÄ!

Työnantajani (virallinen nimi): _____

Työpaikkani: _____

Työsuhteeni on voimassa:

Toistaiseksi alkaen _____ . _____ 20_____ Määräaikaisesti ajalla _____ . _____ 20_____ - _____ . _____ 20_____

ILMOITUS:

Olen ajalla _____ . _____ 20_____ - _____ . _____ 20_____

jatko-opiskelija työlomalla ulkomailla yrittäjänä muu, mikä _____

vanhuuseläkkeellä alk. _____ . _____ 20_____. (jään liiton eläkeläisjäseneksi, 10 €/vuosi, mutta työttömyyskassan jäsenyyteni päättyy)

haluan säilyttää eläkeläisjäsenenä työttömyyskassan jäsenyyden (90 €/vuosi)

eroan SuPer-liitosta ja Super työttömyyskassasta alk. (pvm) _____ . _____ 20_____

Eroamisen syy (ei pakollinen): _____

JÄSENMAKSUVAPAUTUS:

Haen jäsenmaksuvapautusta ajalle _____ . _____ 20_____ - _____ . _____ 20_____ koska olen

palkattomalla sairausvapaalla kuntoutustuella kokoaikainen työkyvyttömyyseläke

palkattomalla äitiys- tai isyysvapaalla hoitovapaalla/kotihoidontuella

ollut työttömänä (Kelan työttömyyskorvaus). Ilmoita työttömyysjakso takautuvasti.

TERVEISET SUPERILLE:

YHTEYDENOTTOPYINTÖ:

Haluan, että minuun otetaan yhteyttä.

Sähköpostitse. Sähköpostiosoite: _____

Puhelimitse. Puhelinnumero: _____

Asiani liittyy (esim. jäsenyysasiat, työsuhteasiat, ammattiosastoasiat jne.): _____

Allekirjoitus: _____ Päiväys: _____ . _____ 20_____

IHANAA VAI IHAN SYVÄLTÄ?

Kuuntelin taannoin keskustelua työnantajan tarjoamasta juhhalounaasta. Keskustelijat olivat olleet samana päivänä, samaan aikaan, samaa lounasta syömässä. Silti loppulema oli näillä kahdella täysin päinvastainen.

Toinen kehui, kuinka ruoka oli ollut hyvää, liha just sellaista kuin pitääkin ja lempilusukkeitakin oli löytynyt. Toinen oli kovasti pettynyt, suurimpana argumenttina tuntui olevan se, ettei pöydässä ollut lohta. Sillejä oli kyllä useampaa erilaista, mutta ei sitä lohta. Ei graavattua eikä savustettua.

Jäin miettimään, kuinka tämä sama toteutuu niin monessa kohtaa elämässä. Niin vapaa-ajalla kuin työelämässäkin. Vaikka ilmaiseksi annettaisiin, niin kuitenkin ei pysty kaikkia miellyttämään. Paraskaan juhlapöytä tai vaikkapa työyhteisö ei kelpaa kaikille, jos sieltä puuttuu se joku itselle tärkeä juttu.

Paljon on toki jokaisen omasta asenteestakin kiinni. Voi jäädä surkuttelemaan sitä lohena tai jonkin muun asian puutetta, tai voi löytää hyvää siitä, mitä kaikkea muuta olisi tarjolla. Ei toki mikään ”nami nami höpö höpö”-tekopositiivisuuskään ole oikeisiin ongelmiin ratkaisu, mutta joskus kyllä kannattaisi nähdä se koko kuva, vaikka pienissä yksityiskohtissa hiomista olisikin.

Kannattaa myös miettiä, onko oma asenne, negatiivisuus tai ulosanti omista yhteisöissä jollekin toiselle se asia, mikä aiheuttaa pettymystä. Olenko minä aina se, joka narisen siitä, ettei tuotu juhlamokkaa työmaan kahvikaappiin vaan joku kehtasi ostaa presidenttiä? Olenko se, joka muistuttaa toisten virheistä vai olenko se, joka muistaa kiittää hyvistä asioista?

En väitä missään nimessä, ettei oikeista ongelmakohtista saisi puhua. Totta kai esimerkiksi työsuojelulliset tai edunvalvonnalliset asiat täytyy uskaltaa tuoda esiin. Kyllä pitää voida keskustella asioista, jotka hankaloittavat työnteoko tai uhkaavat vaikkapa työssäjaksamista. Mutta täytyy osata myös suhteuttaa niitä mielipahan aiheuttajia siihen, mitä kaikkea hyvää meissä kaikissa on.

Kiitollisuutta voi opetella, jokaisessa päivässä on paljon hyvääkin. Jos joku päivä tai viikko sattuu olemaan huono, ei se tarkoita, että koko elämä olisi huono. Pitää vain joskus kaivaa vähän syvemmältä ja tarkemmin niitä kiitollisuuden aiheita. Tämä ei toki ole ihan helppo opinkappale, itsekin ihan liian helposti vajoan sinne marisijoiden kuuroon ja silloin ei mikään lohi eikä mikään muukaan hyvä asia kyllä riitä tuomaan iloa elämään. Mitä jos kuitenkin yritetään ja pidetään tipattoman tammikuun ohella vaikka marisematon maaliskuu? ■

LISÄÄ HANNAN AJATUKSIA Löydät hänen blogistaan

[HTTP://WWW.LILY.FI/BLOGIT/RUN-BABE-RUN](http://www.lily.fi/blogit/run-babe-run)

Aktiivimalli voimaan vuoden 2018 alusta

TEKSTI SIRKKA RYTINKI KUVA JANNE HARJU

Hallituksen esitys aktiivimallista hyväksyttiin eduskunnassa 11.12.2017. Asiasta äänestetään toisen kerran vielä ennen joulua. Jos esitys menee läpi, malli astuu voimaan 1.1.2018. Hallitus tavoittelee aktiivimallilla nopeampaa työllistymistä.

Aktiivimallissa työttömyyskassa tarkastelee henkilön aktiivisuutta 65 päivärahan maksupäivän jaksoissa. Päiviin laskeaan sellaiset päivät, joilta henkilö on saanut täyttä tai soviteltua päivärahaa. Lisäksi myös päivät, joilta henkilö on saanut sosiaalietuudella vähennettyä päivärahaa.

Niiden henkilöiden kohdalla, jotka ovat saaneet päivärahaa päivältä 1.1.2018, seuranta alkaa heti vuoden 2018 alusta. Jos henkilön katsotaan olleen aktiivinen, päiväraha säilyy ennallaan. Jos aktiivisuutta ei voida todeta, päiväraha laskee 4,65 prosenttia. Vaikutus päivärahaan alkaa näkyä aikaisintaan huhtikuussa, jos laissa määriteltyä aktiivisuutta ei katsota olleen.

Aktiivisuusedellytys täyttyy, jos päivärahasaaja on 65 päivärahan maksupäivän mittaisen tarkastelujakson aikana ollut työssä vähintään 18 tuntia tai osallistunut työllistymistä edistävään palveluun viitenä päivänä, tai hänellä on tuloa yritystoiminnasta vähintään 23 prosenttia yrittäjän työssäoloehdoton luettavasta työtulosta. Vuoden 2017 tasossa yritystuloa tulee olla ollut noin 240 euroa tarkastelujaksolla. (1047 e x 0,23).

Aktiivisuutta ei seurata, jos henkilöllä on vireillä työkyvyttömyyseläkehakemus, tai hän saa työkyvyttömyyden tai

vamman perusteella myönnettyä sosiaalietuutta. Aktiivisuutta ei seurata myöskään niiden henkilöiden osalta, jotka toimivat omais- tai perhehoitajina. Sen sijaan päivärahan lisäpäivillä, eli niin sanotussa eläkeputkessa olevat, kuuluvat tarkastelun piiriin.

65 maksupäivän tarkastelujakso alkaa alusta, kun päivärahasaaja työllistyy kokoaikatyössä yli kahden viikon ajan tai täyttää työssäoloehdon uudelleen. Lisätietoa aktiivimallista www.tyj.fi ja myöhemmin osoitteessa www.supertk.fi.

LIKKUVUUSAVUSTUS LAAJENE

Vuoden 2018 alusta lähtien liikkuvuusavustusta voidaan maksaa myös niille päivärahasaajille, jotka ottavat vastaan alle 18 viikkotuntin osa-aikatyön tai osallistuvat työn alkamiseen liittyvään koulutukseen. Osa-aikatyössä liikkuvuusavustusta maksetaan tehdyiltä työpäiviltä. Enimmäiskesto ei kuitenkaan pitene, vaikka avustusta osa-aikatyötä tekeville maksettaisiin yksittäisiltä päiviltä.

Vuoden 2018 alusta lähtien liikkuvuusavustukseen voidaan maksaa myös lapsikorotusta samalla tavalla kuin työttömyyspäivärahaan. Liikkuvuusavustusta voi vuoden alusta lähtien hakea myös työn tai koulutuksen jo alettua ja avustusta voidaan myöntää takautuvasti kolmen kuukauden ajalta.

Liikkuvuusavustuksen tarkoituksena on kannustaa ottamaan työtä vastaan pidemminkin matkan päästä. Avustus on peruspäivärahan suuruinen ja sitä maksetaan enintään viideltä päivältä viikossa. ■

Liikkuvuusavustuksen tarkoituksena on kannustaa ottamaan työtä vastaan pidemminkin matkan päästä. Avustus on peruspäivärahan suuruinen ja sitä maksetaan enintään viideltä päivältä viikossa. ■

Muistettavaa

Jos päivärahan hakijana ollessasi saat työttömyyspäivärahaan vaikuttavaa sosiaalietuutta, lähetä tieto etuuden uudesta määrästä kassalle. Jos olet lähettänyt kassalle 31.12.2017 asti voimassa olevan muutosverokortin etuutta varten, tammikuussa maksettavasta päivärahasta menee saman suuruinen vero, ellet toimita kassalle uutta muutosverokorttia. Muista maksaa jäsenmaksu säännöllisesti. Jos olet työssä osa-aikaisesti tai keikkaillet ja saat soviteltua päivärahaa, maksa jäsenmaksu palkasta. Kassa perii jäsenmaksun vain maksettavan päivärahan osalta.

HAKEMUSTEN POSTITUSOSOITE:

Super työttömyyskassa, PL 117, 00521 HELSINKI

Käyntiosoite Kellosilta 3

Fax 09 278 6531, www.supertk.fi

Toimisto avoinna arkisin klo 8.30–16.00

Palvelunumero arkisin klo 9.00–13.00

09 2727 9377

Sähköinen asiointi: nettikassa.supertk.fi

Lähikoulutus

Ohjelma, hinnat ja ilmoittautuminen: fioca.fi

Vaikuttava kotihoito 2018

7.–8.2.2018 Helsinki

Käytännönläheinen koulutus kaikille kotihoidossa työskenteleville hoitotyön ammattilaisille! Geriatrian dosentti ja tutkimusprofessori **Harriet Finne-Soveri** on mukana puhumassa vanhusten aliravitsemustilasta.

Poimintoja vuoden 2018 koulutuksen aiheista

- Potilaan voinnin arviointi
- Kaapo – ikäihmisten koti- ja omaishoidon kärkihanke
- Hyvä hoito- ja asiakassuunnitelma
- Hyvä tiedonkulku ja moniammatillisuus
- Kotihoidon lääkehoidon erityiskysymykset
- Lääkehoidon seuranta ja arviointi
- Vanhuksen aliravitsemustila ja suun terveys
- Robotiikka ja etähoito kotihoidossa
- Psykiatrisen potilaan kohtaaminen sekä ikäihmisten päihdehäiriöt

Lähikoulutukset

Verkkokoulutukset

Oppisopimuskoulutukset

Fioca

Lisätiedot ja ilmoittautuminen: fioca.fi

Hyvästä parempi – Hoitotyön ammattilainen pitää huolta osaamisestaan.

SUPERIN EDUNVALVONTAKOULUTUS 2018

SuPerin tilaisuuksienhallintajärjestelmä vaihtuu. Ilmoittaudu kevään 2018 kurseille entiseen tapaan WebLyytin kautta jäsenisivuilla. Syksyn osalta ilmoittautumisesta annetaan lisätietoa myöhemmin.

Ajantasainen edunvalvonnan koulutuskalenteri kokonaisuudessaan löytyy osoitteesta www.superliitto.fi. Kaikki tässä kalenterissa ilmoitetut kurssit on neuvoteltu paikallisiksi.

Varmista aina, että ilmoittaudut oikealle kurssille ja kuulut kohderyhmään. Noudata hakuaikoja, jälki-ilmoittautumisia ei oteta vastaan. Tarkempi kurssipaikka ilmoitetaan kurssikutsun yhteydessä.

SuPer/Kunta

Lisätietoja antaa: koulutuskoordinaattori Tarja Sundqvist, tarja.sundqvist@superliitto.fi, p. 09 2727 9164

Luottamusmiestutkinto, 1. opintojakso

5.-9.2.2018 Helsinki viim.ilm.pv. 20.12.2017

SuPerin luottamusmiestutkinto sisältää kolme opintojaksoa, jotka suoritetaan vuoden välein (5 pv + 5 pv + 3 pv). Ensimmäiselle jaksolle osallistuneet kutsutaan toiselle ja kolmannelle jaksolle.

Kohderyhmä: Kuntasektorin pääluottamusmiehet, luottamusmiehet ja heidän varamiehensä sekä ammattiosastojen puheenjohtajat, jotka eivät ole suorittaneet luottamusmiestutkintoa.

Luottamusmiestutkinto, 2. opintojakso

12.-16.3.2018 Helsinki viim.varm.pv. 19.2.2018

Kutsu lähetetään automaattisesti. Jokaisen on ehdottomasti varmistettava osallistumisensa sähköisen asiointijärjestelmän kautta. Huom! Peruutukset sähköpostilla.

Kohderyhmä: Kurssille kutsutaan kuntasektorin pääluottamusmiehet, luottamusmiehet ja heidän varamiehensä sekä ammattiosastojen puheenjohtajat, jotka osallistuivat 1. opintojaksolle 2017.

Luottamusmiestutkinto, 3. opintojakso

12.-14.2.2018 Helsinki viim.varm.pv. 22.1.2018
17.-19.9.2018 Helsinki ilmoit.tiedot myöhemmin

Kutsu lähetetään automaattisesti. Jokaisen on ehdottomasti varmistettava osallistumisensa sähköisen asiointijärjestelmän kautta. Huom! Peruutukset sähköpostilla.

Kohderyhmä: Kurssille kutsutaan kuntasektorin pääluottamusmiehet, luottamusmiehet ja heidän varamiehensä sekä ammattiosastojen puheenjohtajat, jotka osallistuivat 1. opintojaksolle 2017.

Luottamusmiestutkinto, jatkokoulutus

10.-11.9.2018 Helsinki ilmoit.tiedot myöhemmin

Jatkokoulutuksen tavoitteena on pitkään luottamusmiehenä toimineen tietojen päivittäminen ja syventäminen.

Kohderyhmä: Kuntasektorin pääluottamusmiehet, luottamusmiehet ja heidän varamiehensä sekä ammattiosastojen puheenjohtajat, jotka ovat suorittaneet luottamusmiestutkinnon eri opintojaksot (1, 2 ja 3).

Varhaiskasvatuksen ja päivähoiton palvelujen luottamusmiesten edunvalvontapäivä

13.4.2018 Helsinki viim.ilm.pv. 27.2.2018

Kohderyhmä: Luottamusmiehet ja heidän varamiehensä.

Pääluottamusmiesten neuvottelupäivät

19.-20.4.2018 Helsinki viim.ilm.pv. 27.2.2018

Kohderyhmä: Pääluottamusmiehet. (Jos pääluottamusmies on estynyt, voi hänen varamiehensä osallistua. Maininta – kenen tilalla.)

Työsuojelupäivät

10. - 11.10.2018 Helsinki ilmoit.tiedot myöhemmin

Kohderyhmä: Työsuojeluvaltuutetut ja heidän varamiehensä, työsuojeluasiamiehet, työsuojelutoimikunnan tai vastaavan paikallisen yhteistoiminta-elin jäsenet.

STTK/Henkilöstön edustajien seminaari

30.10.2018 Helsinki ilmoit.tiedot myöhemmin

Kohderyhmä: Kaikki henkilöstön edustajat.

Teema: työsuojelu ja työhyvinvointi.

Työmarkkinapäivät

8.-9.11.2018 Helsinki ilmoit.tiedot myöhemmin

Kohderyhmä: Pääluottamusmiehet, luottamusmiehet ja heidän varamiehensä sekä ammattiosastojen puheenjohtajat.

SuPer/Yksityinen

Lisätietoja antaa: koulutuskoordinaattori Tarja Sundqvist, tarja.sundqvist@superliitto.fi, p. 09 2727 9164

Yksityissektorin neuvottelupäivät, TP-tes, SOS-tes, AVAINTA

20.-21.3.2018 Helsinki viim.ilm.pv. 6.2.2018

Kohderyhmä: Yksityisellä sosiaali- ja terveystalvuelualalla työskentelevät luottamusmiehet.

Työsuojelupäivät, TP-tes, SOS-tes

10.-11.10.2018 Helsinki ilmoit.tiedot myöhemmin

Kohderyhmä: Työsuojeluvaltuutetut ja heidän varamiehensä, työsuojeluasiamiehet, työsuojelutoimikunnan tai vastaavan paikallisen yhteistoiminta-elin jäsenet.

Työmarkkinapäivät, TP-tes, SOS-tes, AVAINTA

8.-9.11.2018 Helsinki ilmoit.tiedot myöhemmin

Kohderyhmä: Pääluottamusmiehet, luottamusmiehet ja heidän varamiehensä sekä ammattiosastojen puheenjohtajat.

STTK/Henkilöstön edustajien seminaari, TP-tes, SOS-tes, AVAINTA

30.10.2018 Helsinki ilmoit.tiedot myöhemmin

Kohderyhmä: Kaikki henkilöstön edustajat.

Teema: työsuojelu ja työhyvinvointi.

Seuraavista koulutuksista lisätietoja antaa sihteeri Sirpa Lahtiluoma, sirpa.lahtiluoma@superliitto.fi, p. 09 2727 9182

Kts. lisää koulutuksia osiossa Aktiivi-Instituutti/Yksityinen

Luottamusmiesten peruskoulutus, TP-tes, SOS-tes

1. jakso, 14.-16.3.2018 Helsinki viim.ilm.pv. 13.2.2018

2. jakso, 3.-4.5.2018 Helsinki viim.ilm.pv. 3.4.2018

Kohderyhmä: Sosiaali- ja terveystalvuelualalla työskentelevät luottamusmiehet.

Luottamusmiesten jatkokurssi, TP-tes, SOS-tes

15.-16.11.2018 Helsinki ilmoit.tiedot myöhemmin

Kohderyhmä: Sosiaali- ja terveystalvuelualalla työskentelevät luottamusmiehet.

Varhaiskasvatuksen koulutuspäivä, SOS-tes

24.10.2018 Helsinki ilmoit.tiedot myöhemmin

Kohderyhmä: Sosiaalipalvelualalla työskentelevät luottamusmiehet.

Luota itseesi edunvalvojana, TP-tes, SOS-tes

25.9.2018 Helsinki ilmoit.tiedot myöhemmin

Kohderyhmä: Sosiaali- ja terveystalvuelualalla työskentelevät luottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut.

Työvuorosuunnittelu yksityisellä sosiaalipalvelualalla, SOS-tes

29.5.2018 Helsinki viim.ilm.pv. 17.4.2018

Kohderyhmä: Sosiaalipalvelualalla työskentelevät luottamusmiehet.

Yksityissektorin työsuojelukoulutus, TP-tes, SOS-tes

7.5.2018 Helsinki viim.ilm.pv. 7.4.2018

Kohderyhmä: Sosiaali- ja terveystalvuelualalla työskentelevät työsuojeluvaltuutetut.

SUPERIN EDUNVALVONTAKOULUTUS 2018

Aktiivi-Instituutti/Kunta

Lisätietoja antaa: koulutuskoordinaattori Tarja Sundqvist,
tarja.sundqvist@superliitto.fi, p. 09 2727 9164

Aktiivi-Instituutti sijaitsee osoitteessa Mikonkatu 8, 00100 Helsinki

Tarkemmat tiedot kurssien sisällöstä löydät Aktiivi-Instituutin sivuilta osoitteesta: www.aktiivi-instituutti.fi

Luottamusmiesten täydennyskoulutus

Kohderyhmä: Luottamusmiehet ja varaluottamusmiehet.

Palkkausjärjestelmät kunta-alalla, Kunta

1.-2.2.2018 viim.ilm.pv. 14.12.2017
3.-4.9.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Ajankohtaista SOTE-asiaa, Kunta

8.-9.11.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Eläkejärjestelmän muutoksia, Kunta

20.-21.9.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Henkilöstön edustaja työyhteisöviestinnän kehittäjänä, Kunta

17.-18.9.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Monimuotoisuus työpaikalla, Kunta

7.-9.11.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Neuvotellaan paikallisesti kunnassa, 1. jakso, Kunta

12.-13.2.2018 viim.ilm.pv. 5.1.2018
28.-29.8.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Neuvotellaan paikallisesti kunnassa, 2. jakso, Kunta

9.-10.4.2018 viim.ilm.pv. 26.2.2018
29.-30.10.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Neuvottelija vakuuttavana viestijänä, Kunta

12.-13.3.2018 viim.ilm.pv. 29.1.2018

Kuntatyöaika, Kunta

22.-23.2.2018 viim.ilm.pv. 11.1.2018
24.-25.9.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Tehokkuutta työvuorosunnitteluun, Kunta

14.-15.5.2018 viim.ilm.pv. 2.4.2018

Työpaikan lakisääteiset suunnitelmat, Kunta

28.-29.5.2018 viim.ilm.pv. 16.4.2018

Työkyky ja sairastaminen, Kunta

26.-27.4.2018 viim.ilm.pv. 15.3.2018

Viestintää ja tietosuojaa työelämässä, Kunta

24.-25.5.2018 viim.ilm.pv. 12.4.2018

Yhteistoimintakoulutus

Kohderyhmä: Kaikki henkilöstön edustajat.

Henkilöstön edustajana työyhteisössä, Kunta

1. osa 26.-28.2.2018 viim.ilm.pv. 15.1.2018
2. osa 23.-25.4.2018 viim.ilm.pv. 12.3.2018
3. osa 6.-8.6.2018 viim.ilm.pv. 25.4.2018

Henkilöstön edustajana työyhteisössä, Kunta

1. osa 5.-7.9.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin
2. osa 8.-10.10.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin
3. osa 10.-12.12.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Henkilöstön edustaja mukana organisaation kehittämisessä, Kunta

19.-20.3.2018 viim.ilm.pv. 5.2.2018

Verkkokoulutus

Kohderyhmä: Kaikki henkilöstön edustajat.

Johdatus henkilöstön edustajan tehtävään (nonstop), Kunta
14.2.2018 alkaen viim.ilm.pv. 5.1.2018

Työsuojelutietoa henkilöstön edustajille (nonstop), Kunta
12.3.2018 alkaen viim.ilm.pv. 29.1.2018

Luottamusmiesten ja työsuojevaltuutettujen yhteinen täydennyskoulutus

Kohderyhmä: Luottamusmiehet ja varaluottamusmiehet sekä työsuojelutehtävissä toimivat.

Väkivallatonta työpäivää, Kunta

14.-15.2.2018 viim.ilm.pv. 5.1.2018

Työyhteisösovittelu ristiriitojen ratkaisuun, Kunta

4.-5.10.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Varhainen puuttuminen ja tuki työyhteisön toimiatatavaksi, Kunta

15.-16.3.2018 viim.ilm.pv. 1.2.2018
29.-30.10.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Epäasiallinen kohtelu kielletty, Kunta

12.-13.2.2018 viim.ilm.pv. 5.1.2018

Työhyvinvointi työpaikalla, Kunta

5.-6.4.2018 viim.ilm.pv. 22.2.2018

Tyhy-toimintaa käytännössä, Kunta

10.-12.10.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Voimavarapäivät henkilöstön edustajille, Kunta

11.-12.6.2018 viim.ilm.pv. 30.4.2018

Työntekijänä asiakkaan luona, Kunta

31.5.-1.6.2018 viim.ilm.pv. 19.4.2018
22.-23.11.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Kognitiivinen työkyky, Kunta

24.-25.5.2018 viim.ilm.pv. 12.4.2018

Työsuojelun peruskoulutus

Kohderyhmä: Työsuojeluvallatutetut ja varavallatutetut, työsuojelu-asiamiehet, työsuojelutoimikunnan tai vastaavan paikallisen yhteis-toimintaelimen jäsenet.

Työsuojelun peruskurssi (pk-1), Kunta

1. jakso 7.-9.2.2018 viim.ilm.pv. 14.12.2017
2. jakso 8.-9.3.2018 viim.ilm.pv. 25.1.2018

Työsuojelun peruskurssi (pk-2), Kunta

1. jakso 28.2.-2.3.2018 viim.ilm.pv. 17.1.2018
2. jakso 26.-27.3.2018 viim.ilm.pv. 12.2.2018

Työsuojelun peruskurssi, Oulu (pk-3), Kunta

1. jakso 14.-16.3.2018 viim.ilm.pv. 31.1.2018
2. jakso 15.-16.5.2018 viim.ilm.pv. 3.4.2018

Työsuojelun peruskurssi (pk-4), Kunta

1. jakso 7.-9.5.2018 viim.ilm.pv. 26.3.2018
2. jakso 13.-14.6.2018 viim.ilm.pv. 2.5.2018

Työsuojelun peruskurssi, Kuopio (pk-6), Kunta

1. jakso 10.-12.9.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin
2. jakso 15.-16.10.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Työsuojelun peruskurssi (pk-7), Kunta

1. jakso 24.-26.9.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin
2. jakso 25.-26.10.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

SUPERIN EDUNVALVONTAKOULUTUS 2018

Työsuojelun peruskurssi (pk-8), Kunta

1. jakso 31.10.–2.11.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin
2. jakso 29.–30.11.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Työsuojelun peruskurssi (pk-9), Kunta

1. jakso 14.–16.11.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin
2. jakso 3.–4.12.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Työsuojelun täydennyskurssi (peruskurssin suorittaneille)

Kunta

Kohderyhmä: Työsuojelun peruskurssin aiemmin suorittaneille, jotka tuntevat tarvetta tietojensa päivittämiselle.

4.–6.4.2018 viim.ilm.pv. 21.2.2018
28.–30.5.2018 (Oulu) viim.ilm.pv. 16.4.2018

Työsuojelutietoa luottamusmiehille, Kunta

Kohderyhmä: luottamusmiehet ja varaluottamusmiehet

31.5.–1.6.2018 (Oulu) viim.ilm.pv. 19.4.2018
8.–9.10.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Työsuojelukonsultin tutkinto, Kunta (15.–16. kurssi)

6. jakso 24.–26.1.2018 (15)
1. jakso 22.–24.8.2018 (16)
2. jakso 17.–19.10.2018 (16)

Työsuojelukonsulttien täydennyskoulutus, Kunta

Kohderyhmä: Täydennyskoulutus työsuojelukonsultin tutkinnon suorittajille ja tutkinnon aiemmin suorittaneille.

Tammikuun tapaaminen

25.–26.1.2018 viim.ilm.pv. 14.12.2017

Työmarkkinakonsultin tutkinto

Kohderyhmä: Työmarkkinakonsultin tutkinnon suorittajat.

I. osa Henkilöstön edustaja vaikuttajana, Kunta

5.–8.2.2018 viim.ilm.pv. 5.1.2018

II. osa Työlainsäädäntö, Kunta

16.–19.4.2018 viim.ilm.pv. 5.3.2018

III. osa Talouden perusteet, Kunta

1.–4.10.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

IV. osa Kehittyvä työelämä, Kunta

26.–29.11.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Työmarkkinakonsultin tutkinnon täydennyskoulutus

Kohderyhmä: Täydennyskoulutus työmarkkinakonsultin tutkinnon suorittajille ja tutkinnon aiemmin suorittaneille.

Tammikuun tapaaminen, Kunta

25.–26.1.2018 viim.ilm.pv. 14.12.2017

Eloseminaari, Kunta

30.–31.8.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Aktiivi-Instituutti/Yksityinen

Lisätietoja antaa: koulutuskoordinaattori Tarja Sundqvist, tarja.sundqvist@superliitto.fi, p. 09 2727 9164

Aktiivi-Instituutti sijaitsee osoitteessa Mikonkatu 8, 00100 Helsinki

Tarkemmat tiedot kurssien sisällöstä löydät Aktiivi-Instituutin sivuilta osoitteesta: www.aktiivi-instituutti.fi

Luottamusmieskoulutus

Kohderyhmä: Uudet luottamusmiehet ja varaluottamusmiehet, joiden työpaikalla noudatetaan Yksityisen terveystalouden, Yksityisen sosiaalialan ja AVAINTA:n työntekijöitä koskevaa työehtosopimusta.

Luottamusmiesten peruskoulutuksen 1. jaksot

19.–21.2.2018 TP-tes, SOS-tes viim.ilm.pv. 8.1.2018
11.–13.4.2018 TP-tes, SOS-tes, AVAINTA viim.ilm.pv. 28.2.2018
10.–12.9.2018 TP-tes, SOS-tes ilmoit.tiedot myöhemmin

Luottamusmiesten peruskoulutuksen 2. jaksot

22.–23.3.2018 TP-tes,SOS-tes viim.ilm.pv. 8.2.2018
4.–5.6.2018 TP-tes,SOS-tes, AVAINTA viim.ilm.pv. 23.4.2018
22.–23.10.2018 TP-tes,SOS-tes ilmoit.tiedot myöhemmin

Luottamusmiesten jatkokurssit

3.–4.5.2018 TP-tes, SOS-tes viim.ilm.pv. 22.3.2018
5.–6.11.2018 TP-tes, SOS-tes, AVAINTA ilmoit.tiedot myöhemmin

Luottamusmiesten täydennyskoulutus

Kohderyhmä: Luottamusmiehet ja varaluottamusmiehet.

Paikallisen sopimisen perusteita yrityksessä, TP-tes, SOS-tes, AVAINTA

13.–14.9.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Viestintää ja tietosuojaa työelämässä, TP-tes, SOS-tes

24.–25.5.2018 viim.ilm.pv. 12.4.2018

Työpaikan lakisäätöiset suunnitelmat, TP-tes, SOS-tes

28.–29.5.2018 viim.ilm.pv. 16.4.2018

Tehokkuutta työvuorosuunnitteluun, TP-tes, SOS-tes, AVAINTA

14.–15.5.2018 viim.ilm.pv. 2.4.2018

Eläkejärjestelmän muutoksia, TP-tes, SOS-tes, AVAINTA

20.–21.9.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Työntekijänä asiakkaan luona, TP-tes, SOS-tes

31.5.–1.6.2018 viim.ilm.pv. 19.4.2018
22.–23.11.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Neuvottelija vakuuttavana viestijänä, TP-tes, SOS-tes

12.–13.3.2018 viim.ilm.pv. 29.1.2018

Työsuojelun peruskoulutus

Kohderyhmä: Työsuojeluvaltuutetut ja varavaltuutetut, työsuojeluasiamiehet, työsuojelutoimikunnan tai vastaavan paikallisen yhteistoimintaelimen jäsenet.

Työsuojelun peruskurssi (pk-1) TP-tes, SOS-tes

1. jakso, 7.–9.2.2018 viim.ilm.pv. 14.12.2017
2. jakso, 8.–9.3.2018 viim.ilm.pv. 25.1.2018

Työsuojelun peruskurssi (pk-2), TP-tes, SOS-tes

1. jakso, 28.2.–2.3.2018 viim.ilm.pv. 17.1.2018
2. jakso, 26.–27.3.2018 viim.ilm.pv. 12.2.2018

Työsuojelun peruskurssi, Oulu (pk-3), TP-tes, SOS-tes

1. jakso, 14.–16.3.2018 viim.ilm.pv. 31.1.2018
2. jakso, 15.–16.5.2018 viim.ilm.pv. 3.4.2018

Työsuojelun peruskurssi (pk-4), TP-tes, SOS-tes

1. jakso, 7.–9.5.2018 viim.ilm.pv. 26.3.2018
2. jakso, 13.–14.6.2018 viim.ilm.pv. 2.5.2018

Työsuojelun peruskurssi (pk-5), TP-tes, SOS-tes

1. jakso, 6.–8.6.2018 viim.ilm.pv. 25.4.2018
2. jakso, 27.–28.8.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Työsuojelun peruskurssi, Kuopio (pk-6), TP-tes, SOS-tes

1. jakso, 10.–12.9.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin
2. jakso, 15.–16.10.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Työsuojelun peruskurssi (pk-7), TP-tes, SOS-tes

1. jakso, 24.–26.9.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin
2. jakso, 25.–26.10.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Työsuojelun peruskurssi (pk-8), TP-tes, SOS-tes

1. jakso, 31.10.–2.11.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin
2. jakso, 29.–30.11.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

SUPERIN EDUNVALVONTAKOULUTUS 2018

Työsuojelun peruskurssi (pk-9), TP-tes, SOS-tes

1. jakso, 14.-16.11.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin
2. jakso, 3.-4.12.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Työsuojelun täydennyskurssi peruskurssin suorittaneille

Kohderyhmä: työsuojelun peruskurssille aiemmin osallistuneet, jotka tuntevat tarvetta tietojensa päivittämiselle.

TP-tes, SOS-tes

4.-6.4.2018 viim.ilm.pv. 21.2.2018
28.-30.5.2018 (Oulu) viim.ilm.pv. 16.4.2018
21.-23.11.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Työsuojelutietoa luottamusmiehillä, TP-tes, SOS-tes

Kohderyhmä: Luottamusmiehet ja varaluottamusmiehet

12.-13.3.2018 viim.ilm.pv. 29.1.2018
31.5.-1.6.2018 (Oulu) viim.ilm.pv. 19.4.2018
8.-9.10.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Työsuojelutietoa henkilöstön edustajille -verkkokurssi, TP-tes, SOS-tes

Kohderyhmä: Henkilöstön edustajat

12.3.2018 viim.ilm.pv. 29.1.2018.

Työsuojelun täydennyskoulutus

Kohderyhmä: Täydennyskoulutus työsuojelutehtävissä toimiville

Kognitiivinen työkyky, TP-tes, SOS-tes

24.-25.5.2018 viim.ilm.pv. 12.4.2018

Väkivallatonta työpäivää, TP-tes, SOS-tes

14.-15.2.2018 viim.ilm. pv. 5.1.2018

TYKY-toimintaa käytännössä, TP-tes, SOS-tes

14.-16.3.2018 viim.ilm.pv. 31.1.2018
10.-12.10.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Luottamusmiesten ja työsuojelun yhteinen täydennyskoulutus

Kohderyhmä: Täydennyskoulutus luottamusmiehillä ja varaluottamusmiehillä sekä työsuojelutehtävissä toimiville.

Monimuotoisuus työpaikalla, TP-tes, SOS-tes

7.-9.11.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Työkyky ja sairastaminen, TP-tes, SOS-tes

26.-27.4.2018 viim.ilm.pv. 15.3.2018

Työhyvinvointi työpaikalla, TP-tes, SOS-tes

5.-6.4.2018 viim.ilm.pv. 22.2.2018
19.-20.11.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Päihteetöntä työpäivää, TP-tes, SOS-tes

24.-25.10.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Työyhteisösovittelu ristiriitojen ratkaisuun, TP-tes, SOS-tes

18.-19.1.2018 viim.ilm.pv. 14.12.2017
4.-5.10.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Varhainen puuttuminen ja tuki työyhteisön toimintatavaksi

TP-tes, SOS-tes
15.-16.3.2018 viim.ilm.pv. 1.2.2018
29.-30.10.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Tuottavuus ja työhyvinvointi, TP-tes, SOS-tes

7.-8.3.2018 viim.ilm.pv. 24.1.2018

Epäasiallinen kohtelu kielletty, TP-tes, SOS-tes

12.-13.2.2018 viim.ilm.pv. 5.1.2018
15.-16.10.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Epäasiallinen kohtelu kielletty -täydennyskurssi, TP-tes, SOS-tes

12.-13.11.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Henkilöstön edustajien voimavarapäivät, TP-tes, SOS-tes

Kohderyhmä: Kaikki henkilöstön edustajat.

11.-12.6.2018 viim.ilm.pv. 30.4.2018
20.-21.9.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

Henkilöstön edustajana työyhteisössä, TP-tes, SOS-tes

Kohderyhmä: kaikki henkilöstön edustajat.

1. osa, 26.-28.2.2018 viim.ilm.pv. 15.1.2018
2. osa, 23.-25.4.2018 viim.ilm.pv. 12.3.2018
3. osa, 6.-8.6.2018 viim.ilm.pv. 25.4.2018

Henkilöstön edustajana työyhteisössä, TP-tes, SOS-tes

Kohderyhmä: kaikki henkilöstön edustajat.

1. osa, 5.-7.9.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin
2. osa, 8.-10.10.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin
3. osa, 10.-12.12.2018 ilmoit.tiedot myöhemmin

TSN:n koulutus

TSN:n neuvottelupäivät

17.-18.5.2018, TP-tes, SOS-tes, AVAINTA viim.ilm.pv. 17.4.2018
25.-26.10.2018, TP-tes, SOS-tes ilmoit.tiedot myöhemmin

Kohderyhmä: TSN:läiset luottamusmiehet.

Molempien tilaisuuksien järjestelyistä vastaa TSN:n työryhmä. Koulutuspaikka keväällä: Sokos Hotel Presidentti ja syksyllä Hilton Strand.

Yksityissektorin pääluottamusmiesten koulutuspäivä, TP-tes, SOS-tes, AVAINTA

Kohderyhmä: Pääluottamusmiehet ja varapääluottamusmiehet.

8.3.2018 viim.ilm.pv. 8.2.2018

Paikka avoin, järjestäjä TSN

Huom! Pääluottamusmiehillä lähetetään henkilökohtainen kutsu, jossa on erilliset ilmoittautumisohjeet.

Kustannukset, ilmoittautumiset ja lisätiedot

Kuntasektorin luottamusmies- ja yhteistoimintakoulutus

Työnantaja myöntää palkallisia kursseja varten virkavapaan/työoman ja maksaa kurssin järjestäjälle ruokailukustannuksia 25€/kurssipv. SuPer maksaa kurssimaksun, majoituksen ja matkakulut.

Kuntasektorin työsuojelukoulutus

Työnantaja myöntää palkallisia kursseja varten virkavapaan/työoman ja maksaa kurssin järjestäjälle kurssikustannuksia 40€/kurssipv. SuPer maksaa kurssimaksun, majoituksen ja matkakulut.

Yksityissektori

Työnantaja myöntää palkallisen vapaan koulutustyöryhmän hyväksymille kursseille. SuPer maksaa kurssimaksun, majoituksen ja matkakulut.

Koulutukseen ilmoittautuminen

Kursseille voi ilmoittautua ainoastaan jäseniä varten sähköisen asiointijärjestelmä Weblytin kautta. Kirjautu jäseniä varten www.superliitto.fi sivun oikeassa yläreunassa olevan Kirjautu jäseniä varten -linkin kautta.

HUOM! SuPerin tilaisuuksienhallintajärjestelmä uudistuu. Siksi ilmoittautumiset syyskauden kursseille avataan vasta myöhemmin. Asiasta tiedotetaan tarkemmin SuPerin verkkosivuilla.

Lisätietoja koulutuksiin liittyvistä asioista saat SuPerin edunvalvontayksiköstä, koulutuskoordinaattori Tarja Sundqvist, p. 09 2727 9164.

HELSINKI-
TUKHOLMA-
HELSINKI

PE-SU
20.-22.4.
2018

SUPER- NUORET *Laineilla*

+ VALMISTUVIEN VARASLÄHTÖ!

SuPer-suositu SuPer-Nuoret Laineilla -koulutusristeily tulee taas! Tällä kertaa otamme mukaan myös keväällä 2018 valmistuvat opiskelijajäsenet. Lähdä mukaan oppimaan oikeuksista työelämässä, keskustelemaan nuorille ammatilaisille ajankohtaisista aiheista – ja pitämään hauskaa!

ILMOITTAUTUMINEN

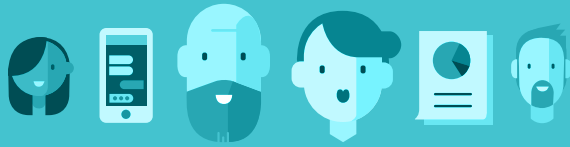
Risteily on tarkoitettu **18–35-vuotiaille** varsinaisille jäsenille ja keväällä 2018 valmistuville opiskelijajäsenille. Etusijalla ovat ne, jotka eivät ole aikaisemmin osallistuneet SuPer-Nuorten koulutuksiin. Risteilylle ilmoittaudutaan osoitteessa www.superliitto.fi ► **kirjautu jäsensivuille**. Jos risteily täyttyy ennen ilmoittautumisajan päättymistä 11.3.2018, ilmoittautuminen sulkeutuu. Ohjelma ja tarkemmat ohjeet lähetetään osallistujille noin kuukausi ennen tilaisuutta.

Omavastuuhinta SuPer-nuorille on 70 € ja opiskelijajäsenille 50 €. Hinta sisältää opetuksen, ohjelman mukaiset ruokailut ja majoituksen kahden hengen hytissä.

LISÄTIETOA SUPER-NUORTEN KOULUTUKSISTA

opiskelija-asiamies Tanja Oksanen, tanja.oksanen@superliitto.fi
puh. 09 2727 9192

Koulutusta julkisen alan eläketurvasta ay- ja työsuojelutoimijoille

Tule päivittämään tietosi julkisen alan eläketurvasta ja sen rahoituksen perusasioista. Esittelemme myös Kevan muutoksen tuen palveluja sote- ja maakuntaudistuksessa.

Ilmoittautuminen ja tarkemmat tiedot
www.keva.fi

Koulutuspäivät kuuluvat KT Kuntatyönantajien ja Valtion työmarkkinalaitoksen hyväksymiin ns. koulutussopimuksen mukaisiin ammattiyhdistyskoulutuksiin.

AY-ELÄKEPÄIVÄ

– perustietoa

6.2. Oulu
20.3. Helsinki
9.10. Kuopio

AY-ELÄKEILTAPÄIVÄ

– ajankohtaiskatsaus

13.3. Tampere
10.4. Rovaniemi
17.4. Lahti
24.4. Turku
28.8. Helsinki

4.9. Mikkeli
25.9. Kajaani
30.10. Pori
6.11. Tampere

JULKISEN ALAN TYÖELÄKEOSAAJA
PENSJONSPROFFS FÖR DEN OFFENTLIGA SEKTORN

**TÄMÄN LEHDEN
VÄLISSÄ SAAT
JÄSENETULIITTEEN
VUODELLE 2018.**

**OTA SE TALTEEN JA
NAUTI JUURI SINULLE
NEUVOTELLUISTA
SUPER-EDUISTA!**

SUPERIN JÄSENMAKSUT 2018

Huom! Ilmoita jäsenyksikköön, kun jäsenyytesi tulee muutoksia, esimerkiksi kun jätät äitiysvapaalle tai elämäntilanteesi muuttuu muutoin. Tee ilmoitus verkkosivuilla www.superliitto.fi kohdasta Kirjautu jäsensivuille tai kohdasta: Jäsenyys > Jäsentietojen päivitys. Jäsenmaksu on verotuksessa vähennyskelpoinen.

TYÖSSÄ OLEVA VARSINAINEN JÄSEN

Jäsenmaksu on 1,2 % bruttopalkasta.

ULKOMAILLA

Kun asut ulkomailla, jäsenmaksusi on 6 €/kk.

Kun työskentelet ulkomailla alle 3kk, jäsenmaksu on 1,2 % bruttopalkastasi.

OPISKELIJA

SuPerin opiskelijajäsenyys on maksuton aina valmistumiseen asti.

JATKO-OPISKELIJA

Jäsenmaksu on 6 €/kk.

Jos olet töissä opiskeluaikanas, on jäsenmaksu 1,2 % bruttopalkastasi eikä 6 €:n kuukausimaksua tarvitse erikseen suorittaa.

YRITTÄJÄ TAI YKSITYINEN PERHEPÄIVÄHOITAJA

Yrittäjänä toimivan jäsenen jäsenmaksu on 10 €/kk.

ELÄKELÄINEN

Vanhuuseläkkeellä olevan jäsenmaksu on 10 € vuodessa. Osa-aikaeläkeläisen jäsenmaksu on 1,2 % bruttopalkasta.

Toistaiseksi voimassa olevalla työkyvyttömyyseläkkeellä olevat ovat jäsenmaksuvapautettuja.

TYÖSTÄ VÄLIAIKAISESTI POISSA OLEVA/ KOTONA OLEVA JÄSEN

Jos et ole työnhakijana TE-toimistossa, on jäsenmaksusi 6 €/kk.

TYÖTÖN

Kun saat korvausta Kelasta, hae jäsenmaksuvapautusta.

Kun saat Super työttömyyskassalta ansio-päivärahaa, perii kassa jäsenmaksun suoraan päivärahasta.

ÄITIYS- TAI ISYYSVAPAA, HOITOVAPAA

Kelan maksamalta ajalta hae jäsenmaksuvapautusta.

Palkalliselta ajalta jäsenmaksu on 1,2 % bruttopalkasta.

Lue lisää jäsenmaksuvapautuksista ja jäsenmaksun maksamisesta osoitteessa www.superliitto.fi tai skanna QR-koodi. ▶

Tuula Haatainen

SDP:n presidenttiehdokas

Sydäntä sanoa.

Ei eriarvoisuudelle.
Välinpitämättömyydelle.
Vihapuheelle.

Kyllä inhimillisyydelle.
Jokanaisenoikeuksille.
Hyvinvointivaltiolle.
Kestävälle kehitykselle.

www.haatainen2018.fi

MAKSAJA: YHTEINEN PRESIDENTTI RY

HYVÄN HOIDON KRITEERISTÖ

Työkirja työyhteisöille muistisairaiden ihmisten hoidon ja elämänlaadun kehittämiseen ja arviointiin

Lue ja tilaa:
www.muistiliitto.fi

- ▶ Tuki ja palvelut
- ▶ Luettavaa ja tekemistä
- ▶ Hyvän hoidon kriteeristö

Hyvän hoidon kriteeristö

Työkirja työyhteisöille muistisairaiden ihmisten hyvän hoidon ja elämänlaadun kehittämiseen ja arviointiin

Tuettu
Veikkauksen
tuotoilla.

 Muistiliitto
Alzheimer Centralförbundet

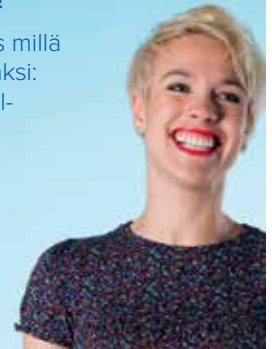
SITÄ EN UNOHDA IKINÄ!

Oletko kokenut työssäsi **unohtumattoman työpäivän tai työvuoron?**

Kerro siitä lehdelle. Kerro myös millä tavalla päivä jäi unohtumattomaksi: menikö kaikki kerrankin ihmeellisesti nappiin, sattuiiko jotain harmillisen ikävää vai oliko päivä muuten poikkeuksellinen tai unohtumaton?

super-lehti@superliitto.fi

Aihekenttään teksti:
Unohtumaton työpäivä

Suosittele SUPERIA

...ja ota uusi jäsen mukaan juhlimaan 70-vuotiasta liittoa ja viettämään jo kymmenettä kansallista lähihoitajapäivää teemalla SuPer-ammattilaisia jo 70 vuotta.

Huom! Suositteleva saa uudesta varsinaisesta jäsenestä kiitokseksi 30 euron arvoisen lahjakortin ja tammikuussa lisäksi monitoimikaulanauhan!

KATSO OHJEET SUOSITTELUUN:

www.superliitto.fi > Jäsenyys
Suosittele SuPeria 2018
tai skannaa koodi.

 #superlämpöä
#suosittelesuperia

Uusi varsinainen jäsen saa tervetuliaislahjaksi monitoimikaulanauhan sekä arvokkaan ammattimerkin.

SUPERIN LOMATUKI VUONNA 2018

Edustajisto on hyväksynyt SuPerin vuoden 2018 talousarvioon määrärahan jäsentensä vapaa-ajan vieton tukemiseen.

Jäsen varaa vähintään kolmen päivän loman kotimaan, pohjoismaiden tai Viron lomakohteeseen.

Lomatuki maksetaan jäsenelle lomavienon jälkeen kuittia vastaan. Lomatukea ei voi käyttää tuetuille lomille eikä liiton loma-asuntoihin.

Lomatuki on suuruudeltaan 200 euroa. Se on tarkoitettu SuPerin jäsenille opiskelijajäseniä lukuun ottamatta. Lomatuki jaetaan jäsenyyden kestoajan perusteella oheisen taulukon mukaan:

JÄSENYYSAIKA	TUKEA SAA
Yli 30 v.	60 jäsentä
20-29 v.	70 jäsentä
10-19 v.	40 jäsentä
Alle 10 v.	20 jäsentä
Eläkeläisjäsen	10 jäsentä

Jos jossakin ryhmässä on hakijoita enemmän kuin myönnettäviä lomatuksia, tuensajaat arvotaan.

Lomatuki haetaan lomakkeella, jonka voit täyttää SuPerin verkkosivuilla osoitteessa www.superliitto.fi ► Jäsenyys ► Jäsenedut ► SuPerin lomatuki.

Hakemus on täytettävissä 31.1.2018 asti. Lomatuen saaneille lähetetään postitse ilmoitus tuen saamisesta viimeistään viikolla 7.

Hyvinvointilomat ry:n tuetut lomat haussa vuodelle 2018

Hyvinvointilomien kautta voi hakea lomajaksoja Lomakeskus Huhmarissa, Lomakeskus Lautsiassa ja Salonsaaren lomakylässä. Lomatuki myönnetään sosiaalisiin perusteisiin ja toteutetaan sosiaali- ja terveysministeriön tuella Veikkauksen tuotoista.

Lapsiperheet

Tenavaperheet, loma pienten lasten perheille 7.–12.5. Lomakeskus Huhmarissa. Haku netissä 9.12.2017–6.2.2018.

Lapsiperheloma 9.–14.7. Salonsaaren lomakylässä.

Haku netissä 1.–30.3.

Lapsiperheloma 30.7.–4.8. Lomakeskus Huhmarissa.

Haku netissä 1.–30.3.

Tenavaperheet, loma pienten lasten perheille 29.10.–3.11. Lomakeskus Huhmarissa. Haku netissä 1.–31.8.

Työikäiset

Puhtia arkeen, loma työikäisille 23.–28.4. Lomakeskus Lautsiassa.

Haku netissä 1.11.2017–6.2.2018.

Työttömät

Työttömien lomaviikko 3.–8.9. Lomakeskus Huhmarissa.

Haku netissä 2.4.–3.6.

Majoitustiedot

Lomakeskus Huhmari: Majoitus on erillisissä loma-asunnoissa, joissa on makuuhuone, oleskelutilat, keittomahdollisuus ja wc/suihku. Pariskunnat ja perheet majoittuvat omaan loma-asuntoon. Yksin tulevat majoittuvat kaksi henkeä per loma-asunto. Monitoimitalossa on ruokailut, ravintolapalvelut, lasten leikkutilat ja laajennettu vesimaailma.

Lisätietoja: www.lomakeskushuhmari.com.

Lomakeskus Lautsia: majoitus kahden hengen huoneissa.

Lisätietoja: www.lautsia.fi.

Salonsaaren lomakylä: majoitus perhelomilla perhehuoneissa.

Lisätietoja: www.salonsaari.com.

Loman sisältö

Kaikkiin lomiin kuuluu täysihoito, joka sisältää aamiaisen, lounaan ja päivällisen sekä lomaohjauksen. Loma alkaa tulopäivänä päivällisellä ja päättyy lähtöpäivänä lounaaseen. Viikot tarjoavat liikuntavirikkeitä, luentoja sekä lapsiperheille pelejä ja leikkejä. Lapsiperheviikoilla lomaohjelmaan sisältyy 2x2 tunnin lastenhoito 3–6-vuotiaille ryhmähoitona sekä iltapala.

Kustannukset ja hakeminen

Lapsiperheiden lomasta peritään aikuiselta Lomakeskus Huhmarissa ja Lomakeskus Lautsiassa omavastuu 20 €/vrk/hlö, yhteensä 100 €, ja Salonsaaren lomakylässä 18 €/vrk/hlö, yhteensä 90 €. Alle 16-vuotiaat lomailevat veloituksetta. Työttömien viikon aikuisen omavastuuosuus on 50 €/5vrk. Työikäisten viikosta peritään omavastuu 20 €/vrk/hlö, yhteensä 100 €.

Valinnoissa huomioidaan hakijan tulot, terveydelliset tekijät ja elämäntilanne. Matkakuluista ja mahdollisten retkien kustannuksista lomalaiset vastaavat itse. Lomatuki myönnetään enintään joka toinen vuosi. Hakemuksessa on ilmoitettava kahden viimeksi kuluneen vuoden aikana saadut lomatuet. Myös muilta lomajärjestöiltä saadut lomatuet on ilmoitettava.

Jokainen hakemus käsitellään yksilöllisesti ja luottamuksellisesti. Perhettä kohden tarvitaan yksi hakemus. Puutteellisia hakemuksia ei voida käsitellä. Myös lasten henkilötunnukset tulee merkitä kaavakkeisiin täydellisinä.

Sähköinen hakulomake löytyy osoitteesta www.hyvinvointilomat.fi ► Hae lomalle ► valitse listasta hakemasi lomaviikko. Käsini täytettäviä lomakkeita voi tilata Hyvinvointilomat ry:stä puh. 010 830 3400 (arkisin klo 9–12).

f FACEBOOK

PALJON MENETETÄÄN, KUN TYÖPANOSTA EI HYÖDYNNETÄ

Sairaalan esimiehillä ja sairaanhoitajilla on ollut 25 vuotta aikaa ottaa selvää, mihin lähihoitaja pystyy. Siitä huolimatta heille on epäselvää, mitä lähihoitajat tekevät ja voisivat tehdä, kirjoitti toimittaja Antti Vanas joulukuun SuPer-lehdessä. Vanaksen samasta aiheesta kirjoittama blogi herätti Facebookissa keskustelua.

Kommenteissa kiiteltiin asian esiin nostamista ja todettiin tilanteen olevan surullinen. Superilaisten mukaan voimavaroja hukataan vain siksi, että eri ammattikunnat näkevät vain oman osaamisensa merkityksen. Joidenkin on vaikea ymmärtää, että ”pyörä tarvitsee jokaisen osan toimiakseen”, asiaa kommentoitiin.

34 vuotta erikoissairaanhoidossa, muun muassa kirurgisella osastolla, työskennellyt perushoitaja kommentoi, että hänen olisi pitänyt lähes joka päivä todistaa osaamisensa. Lääkärit ei-

vät kuitenkin kyseenalaistaneet hänen ammattitaitoaan, hän täsmensi.

Eräs asiaa kommentoinut kertoi tehneensä asian tiimoilta valtuustoaloitteen sairaanhoitopiirille ja tuoneensa esiin, kuinka paljon tehty toimintamuuutokset ovat tulleet maksamaan. Puhumattakaan siitä, kuinka paljon on menetetty, kun lähi- ja perushoitajien työpanosta ei ole hyödynnetty. Tämä kaikki tulee kalliiksi – miksi edes päättäjät eivät halua asiaa nähdä, hän kysyy.

KOSKETUS ON ENEMMÄN KUIN TUHAT SANAA

SuPer-lehden verkkosivuilla julkaistu artikkeli aiheesta kosketus hoitotyössä sai Facebookissa runsaasti näkyvyyttä. Aihetta kommentoivat tunsivat kosketuksen tärkeyden: ”Kosketus on joskus tärkeintä, mitä voi ihmiselle antaa”.

Eräs aihetta kommentoinut totesi, että kosketus on se, mikä on totta, sillä ”sanat voivat olla kauniita, mutta kos-

ketus kertoo enemmän kuin tuhat sanaa”. Myös toinen asiaa kommentoinut huomautti, että kosketus on niin todellista, ettei sen merkityksen ymmärtämiseksi tarvittaisi edes tutkimuksia. Kosketus on lempeyttä ja se rauhoittaa, kommenteissa todettiin.

TYÖAIKA-AUTONOMIA TOIMII HYVIN

SuPerin verkkosivuilla julkaistu juttu työaika-autonomiasta sai niin ikään paljon näkyvyyttä Facebookissa. Lakimies Riitta Saarikosken juttu julkaistiin alun perin SuPer-lehdessä 9/2016. tykkäyksestä ja Facebook-jaoista päätellen aihe kiinnostaa edelleen, vaikka työaika-autonomia onkin monin paikoin käytössä.

Facebookissa aihetta kommentoivat totesivat, että työaika-autonomia toimii hyvin, kunhan pelisäännöt ovat selvillä. Autonominen työaikasuunnittelu vaikuttaa hoitajien mukaan työssä viihtymiseen ja omaan jaksamiseen. Myönteistä on vapauden tunne, kun voi itse suunnitella menonsa.

Instagram

SuPer-lehden Instagram-tilillä jaettiin runsaasti kuvia lähihoitajien itsenäisyyspäivä-tunnelmista. Itsenäisyyspäivää superilaiset juhlivat vuorokauden ympäri aamuvuorosta yövuoroon. Erään hoitajan itsenäisyyspäivän perinteeseen kuului sytyttää kello kuudelta illalla kaksi kynttilää loistamaan ja viestimään turvasta ja rauhasta. Eräs yövuorossa työskennellyt hoitaja oli ehtinyt leipoa upean Suomi-kakun itsenäisyyspäivän kunniaksi.

Toinen yöhoitaja kertoi Instagram-postauksessaan silmänurkkansa kostuneen, kun hän tarjosi sotasankarille – panssarivaunu-ampujalle – aamupalan kahveineen. Asukkaan luvalla otetussa kuvassa näkyi pitkä rivi ansiomerkkejä.

Lehden Instagram-tilillä näkyvyyttä sai myös Seinäjoen sairaalan synnyttäneiden osasto. Imetyksen tuki ry nimittäin lahjoitti osastolle pussillisen virkattuja rintoja. Tämä sen ansiosta, että sairaala sai hiltajattain valtakunnallisen vauvamyönteisyssertifikaatin. Kerromme aiheesta enemmän tämän lehden sivuilla 18–22.

Seuraathan SuPer-lehteä somessa. Löydät lehden Instagramista tunnuksesta @superlehti_super ja Facebookista nimellä SuPer-lehti.

KUULUMISIA

Lue, mitä superilaisille sattuu ja tapahtuu
Koonnut Minna Lyhty

Villa Kaskimässä juhlittiin tangokuninkaallisten tahdittamana

Uudenmaan Seniorikodit Oy:n Villa Kaskimässä juhlittiin 100-vuotiasta Suomea tangon sävelien siivittämänä 22. marraskuuta. Juhlan avasi Hoivakodin johtaja Taina Airikainen, jonka jälkeen kuultiin tangokuningas Kyösti Mäkimmattilan kirjoittama ja lähettämä kaunis runo.

Villa Kaskimäki myönsi tangokuningas Jukka Hallikaiselle kunniakirjan vapaaehtoistyöstä ikäihmisten viihdyttäjänä ja liikuttajana. Sen jälkeen laulettiin Maamme-laulu, johon yhtyivät niin kuninkaalliset kuin asukkaat sekä vierailulle tulleet omaiset.

Ohjelmassa oli myös upeaa tanssia, kun kilpatanssijat Jarno Vaajoki ja Aini Minkkinen tanssivat Satumaa-tangon tahdissa. Esitys oli niin upea, että pari taputettiin vielä toistamiseen lavalle.

Tangokuningas Jukka Hallikainen ja tangokuningatar Maria

Tyyster lauloivat vanhoja tuttuja iskelmiä. Asukkaat, henkilökunta ja muut vieraat viihtyivät lattialla, oli tanssilaji mikä vain.

Asukkailta unohtivat rollaattorit sivuun, kun he pääsivät tanssin pyörteisiin. Juhlan lopuksi juotiin kakkukahvit. Tarjottavat maistuivatkin kaikille hyvin.

Tangokuninkaalliset sanoivat, että juuri tällaiset keikat antavat heille niin paljon. Jukka Hallikaisen sanoja vielä lainatakseni: "Musiikin rikkaus on siinä, että sen välityksellä on koettavissa tunteiden koko kirjo".

Omasta ja Villa Kaskimäen asukkaiden ja henkilökunnan puolesta haluan vielä kiittää Jukkaa ja Mariaa upeasta tangon tulkinnasta, kuten myös Ainia ja Jarno upeasta tanssista, seuraavia juhlia jo odotellen.

TERHI TAMMINEN

Koillis-Savon ammattiosasto 520 vietti syyskokousta ja pikkujouluja 10. marraskuuta Kuopiossa Bowl Diner -ravintolassa hyvän ruuan ja keilailun merkeissä.

JAANA HEISKANEN

Kutsut

Pirkanmaan sairaanhoito-oppilaitos apuhoitajakurssi 42! Valmistuimme 27.9.1968. Tarkoituksemme olisi kokoon-tua 50-vuotisjuhlan merkeissä Tampereella toukokuussa. Paikka avoin, ilmoitetaan myöhemmin. Olisi mukava kertoa kuulumisia, mitä elämä on tuonut tullessaan valmistumisemme jälkeen kaikille kurssilaiselle. Jos olet tulossa, ilmoita viestillä tai soitolla Pirkko Aaltoselle o.s. Päivinen 040 543 6304 tai Ritva Äijäläiselle o.s. Tuominen 040 840 6814.

NOORA KNAPP

Esikoululaiset saivat sukka Lapinlahdella

SuPer tekee hyvää -kampanja in- nosti Lapinlahden ammattiosaston neulontatalkoisiin. Kaikille Lapin- lahden kunnan esiopetuksen yli sadalle lapselle lahjoitettiin Suomi 100 -teemaiset villasukat. Projektia sponsoroiti Lapinlahden S-market. Sukkia neuloivat superilaisten lisäksi eläkeläiset sekä keittiö- ja osas- totyöntekijät.

LIISA KAUPPINEN

Lapsille Lapinlahden

Sukissa SuPer sinivalkoisten saa lapsi Lapinlahden kulkea polkua isänmaan polkua uutta oppien polkua vanhaa kunnioittaen leikkiä leikkejä lasten. Kiitän Suomea 100-vuotiaan suojele lapsia sen.

ELSA KORHONEN

SuPer-lämpö- käsityökampanja

Puheenjohtajapäivillä käynnistynyt SuPer-lämpö-käsityökampanja on saanut puikot ja virkkuukoukut vii- hamaan kautta Suomen.

Esimerkiksi Kokkolassa langoista syntyi peitto ja ihanat sukka. Lisää taidonnäytteitä löytyy Instagramista tunnuksesta #superlämpöä.

Sukkien ohje löytyy ammattiosaston verkkosivuilta:
<http://ao304.superliitto.fi/toiminta/super-villasukat/>

PÄIVI MAUNULA

Uudenmaan Eläkeläis Apuhoitajat ry järjesti Suomi100-juhlan Karjalatalossa Helsingissä 23. marraskuuta 2017. Ohjelmaan kuului puheenjohtaja Aune Ahopalon tervehdyspuhe, esityksiä, ruokailu ja mukavaa yhdessäoloa.

MARI KOIVUMÄKI

KUULUMISIA

Lue, mitä superilaisille sattuu ja tapahtuu
Koonnut Minna Lyhty

Me Oulun SuPer-seniorit teimme marraskuussa 2017 onnistuneen matkan Pasilaan SuPerin toimistolle tapaamaan puheenjohtaja Silja Paavola ja vierailimme Helmingissä uudistetussa eduskuntatalossa. Nyt mietimme, minne menisimme seuraavaksi.

SINIKA PIIPPO-TURPEINEN

Vihdin ammattiosasto 825:n puheenjohtaja Merja Lipponen, oikealla, sai 2. joulukuuta hopeisen ansiomerkin, kunniakirjan ja SuPer- ja Suomi100-teemaisen kukkakimpun kiitoksena muun muassa kymmenen vuoden aktiivina toimimisesta sekä muutaman hallituskauden ansiokkaasta puheenjohtajuudesta. Ansiomerkin hallituksen puolesta ojensi tuleva puheenjohtaja Mervi Korsström.

MERVI KORSSTRÖM

Vuoden valintoja Keski-Suomessa

Keski-Suomen sairaanhoitopiirissä vuoden 2017 työntekijäksi valittiin perushoitaja, potilaskuljettaja Tuija Korpeinen. Työkavereiden mukaan hänen vahvuuksiaan ovat potilastyö, potilaiden kohtaaminen ja työtehtävien vastuullinen hoito yli toimintarajojen. Hän osaa aidosti kuunnella potilaan ja asiakkaan tarpeita ja huomioida ne toiminnassaan. Korpeinen kohtelee kaikkia potilaita rautaisella ammattitaidolla samantavasti, ystävällisesti ja auliisti. Perusteissa Korpeista pidettiin esimerkillisenä työntekijänä.

Vuoden työyksiköksi valittiin päivystyksen toimialue.

Kuulumiset

Lähetä kutsut ja kuulumiset 14.1. mennessä osoitteeseen: super-lehti@superliitto.fi
Kuvan koko vähintään 300 kt.
Toimituksella on oikeus muokata tekstiä ja kuvia sekä valita julkaisuajankohta.

LÄHIHOITAJA KÄHÖNEN

RISTIKKORATKAISU 12/2017

URHO		LOHKO
HAAT		USEUS
RUIS		OTILA
I HRA		POJUT
A TAPIT	LAAMAT	
ALaura	ALUS	ASUT
ILAKKA	NIMI	ATSO
KIRKAS	TRIAL	UT
ANO A	IVAUS	ISSAT
E NOEL	EDEN	M
ANODI	SUAT	HAAMU
J VALOISA	KUUSET	
OMENAT	POLA	K R
SATA	USKOVA	VIKA
I OSUA	ISKE	O
ISOUS	LILL	ALAVA
RESPA	AHAA	ALAIN
IMMOT	NIAS	OIKKU
SAATAVA	RIISTEET	

SAKEPDLNIP

Joulukuun ristikkokisan voitti
Taina Uski Kannuskoskelta.
Lämpimät onnittelut!

TYÖASUSTA JO NÄKI, ETTÄ HÄN ON NÖYRÄ, NUUKA JA NUHTEETON

TEKSTI MARJO SAJANTOLA KUVA SUPER-LEHDEN ARKISTO

Ensimmäiset apuhoitajat valmistuivat vuonna 1947 ja saivat työpuvukseen Lääkintöhallituksen hyväksymän vyöllisen sinivalkoruudullisesta pumpulikankaasta tehdyn pitkähihaisen puvun. Työssä pukua käytettiin lyhythihaisena. Asuun kuului valkoinen irtokaulus, olkainesiliina, myssy sekä valkoiset sukat ja kengät tai vaihtoehtoisesti harmaat sukat ja mustat kengät.

Apuhoitajayhdistyksen ensimmäinen kamppailu työpuvuasioissa koski myssymallin muuttamista hollantilaishilkkatyyppisestä samanlaiseksi kuin sairaanhoitajien käyttämä päähine. Kun sairaanhoitajat luopuivat päähineestä 1970-luvun alkupuolella, apuhoitajakunnan keskuudessa käytiin ankaraa väittelyä myssyn tarpeellisuudesta. Historiikeissa sitä kutsuttiin myssysodaksi.

Lääkintöhallitus hyväksyi vuonna 1966 Apuhoitajayhdistyksen vuosikokouksen aloitteesta uudeksi virkapuvuksi vaaleankeltaisesta mitsagabardiinista valmistetun virkapuvun varusteineen. Juhlakäytössä puku oli pitkähihainen ja ilman esiliinaa. Samana vuonna valmistui ensimmäinen miespuolinen apuhoitaja. Hän sai työasuksi keltaisen puseron ja valkoiset housut.

Suojavaatesopimuksen mukaan siirryttiin työnantajan hankkimaan ja huoltamaan yhteiseen suojavaatteeseen vuoden 1978 loppuun mennessä. Uusi vaate oli pääasiallisesti puuvillan ja polyesterin sekoitetta, hiostava ja läpinäkyväkin. Käytettävissä oli useita väri vaihtoehtoja, mutta etenkin sairaalapuolella valitsi valkoinen väri. Eri ammattikunnat erottuivat toisistaan nimineulan perusteella. Apuhoitajan nimineula oli keltainen. ■

PAKKANEN

Maapallo, ja varsinkin Suomi ovat sattuneet hyvin kohdalleen. Jos kotimaata voisikin siirtää jonnekin suuntaan, niin jättäisin siirtämättä. Kuumaa emme oikein kauaa jaksa ja kylmää pääsee yleensä pakoon. Ainakin kesällä helpottaa. Suomessa äärimmäiset lämpötilat ovat vielä siedettäviä. Ylin mitattu lämpötila Joensuun lentoasemalla 37,5 astetta ja alin lämpötila Kittilässä -51,5 astetta. Maailman mittakaavassa tehdäänkin sitten kunnan loikka. Kuumin paikka Kalifornian Death Valley 56,7 ja kylmin Etelämantereella -93,2 astetta.

Maailman ankarimmat pakkaset ovat jotain käsittämätöntä, kun miettii, että jo kotoiset kolmenkymmenen hallat alkavat olla liian kovia ihmisen keksimälle teknikalle. Ulkoilukeleinä ne ovat vielä siedettäviä, kunhan osaa pukeutua. Luonto onkin sitten pukeutumisen mestari.

Tuntuu kummalliselta riisuutua talven pakkasille, mutta se on lehtipuiden

keino suojautua kylmältä. Imaistaan ravinteet lehdestä juuristoon varastoon ja pudotetaan lehdet maatumaan tuleviksi ravinteiksi. Havupuut eivät pudota neulasiaan, vaan korvaavat jäätyvän veden paremmin pakkasta kestäväillä aineilla.

Eläinmaailmassa yleisin pakkasilta-suojautumiskeino lienee muutto lämpimiin maisemiin. Kätevää niille, jotka pystyvät liikkumaan nopeasti, mutta hitaampien on keksittävä muuta. Karhu ja mäyrä vetäytyvät talviunille. Elin-toiminnot hidastuvat, mutta eivät yhtä paljon kuin horrostavilla eläimillä. Vaih-tolämpöiset eläimet kuten siili, sisiliskot ja käärmeet kylmähorrostavat. Niiden elintoiminnot putoavat niin alhaisiksi, että pysyvät juuri ja juuri hengissä.

Kaloista ruutana on kehittänyt oivallisen tavan selviytyä jopa umpeen jäätyneessä lammessa. Se kehittää kehoonsa alkoholia, jonka käyminen ei tarvitse hapetta.

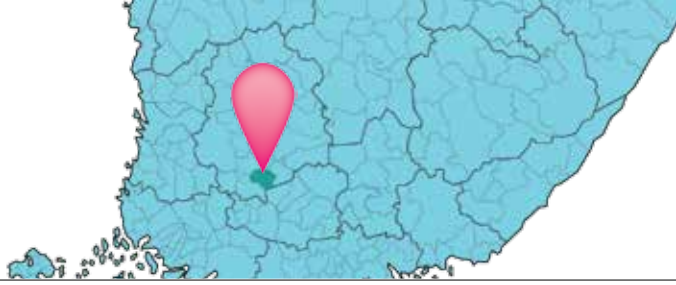
Paksu turkki suojaa pakkaselta monia eläimiä, jotka pystyvät liikkumaan

paksussakin hangessa. Hanki taas antaa suojaa pienemmille talven läpi viipeltäville eläimille.

On aika kantaa joulukuusi ulos. Mennään hyvää vauhtia kohti uutta kasvukautta. Luonnon viisas kiertokulku jatkuu ja maapallo pyörii niinkuin ennenkin. Vielä kun tulisi muutamat napakat pakkaset. ■

SUPERIN AMMATTIOSASTOJEN PUHEENJOHTAJAT ERI PUOLILTA MAATA KOMMENTOIVAT LEHDEN AIHEITA.

IHMISTEN TAPAAMISESTA SAA VIRTAA

Vietätkö tipatonta tammikuuta? ▶ s. 4

Vietän, vaikka se ei ole minulle mikään perinne. Tipattoman tammikuun lisäksi vietän tipatonta joulukuuta, sillä kuukausi menee lähinnä töitä tehdessä.

Mitä, jos lähihoitajien osuutta varhaiskasvatuksessa vähennetään? ▶ s. 12

Kuulostaa hurjalta. Lähihoitaja on kuitenkin varhaiskasvatuksen ja hoidon ammattilainen. Lähihoitajan valttikortti on se, että hän voi huolehtia myös erityishoitoa tarvitsevista lapsista.

Pidätkö ruoanlaitosta? ▶ s. 16

Tällä hetkellä en juuri nauti ruoanlaitosta. Olen sitä tehnyt riittävästi, kun lapset olivat pienempiä. Leivonkin ainoastaan silloin, kun on juhlat tiedossa.

Miten terveydenhuollon ammattilaisten lääkkeiden väärinkäyttöön tulisi puuttua? ▶ s. 24

Pitäisi puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja ohjata hakemaan apua. Siinä on suuri potilasturvallisuuden vaarantumisen riski, jos asiaan ei puututa heti.

Miten lapsen itsetuntoa voi tukea? ▶ s. 29

Itsetunto kehittyy koko elämän ajan arjen pienissä kohtaamisissa. Jo ensimmäisten kuukausien aikana vanhempi luo pohjan lapsen itsetunnolle esimerkiksi ilmeiden ja kosketuksen avulla.

Voiko hoitajalla olla mielenterveysongelmia? ▶ s. 30

Ehdottomasti voi olla, ja työurallani onkin tullut joitakin tapauksia vastaan. Hyvällä hoidolla vaikeastakin mielen-terveyden häiriöstä kärsivä voi elää tyydyttävää elämää.

Onko hygieniasta huolehtiminen

Essi Alhorinne on Toijalan seudun ammattiosaston puheenjohtaja seitsemättä vuotta. Pestin hoitaminen sujuu tänä päivänä jo rutiinilla, mutta alussa Alhorinne jännitti, miten hän selviää tehtävästä.

– Sain puheenjohtajakoulutuksesta paljon tukea. Lisäksi meillä on ammattiosastotoiminnassa ja hallituksessa mukana todella hyvää porukkaa. Nimenomaan mukavat ihmiset ovat on pitäneet minut mukana toiminnassa.

Alhorinne kertoo olevansa sosiaalinen tyyppi ja verkostoituu mielellään samoista asioista kiinnostuneiden kanssa. Puheenjohtajuuden myötä hän on saanut paljon uusia tuttavuuksia ja ystäviä, kun hän on tavannut ihmisiä puheenjohtaja- ja työmarkkinapäivillä.

– Ihmisten tapaaminen antaa uutta virtaa. Olen saanut myös sellaisia ystäviä, joiden kanssa pidän yhteyttä muisakin kuin järjestöasioissa.

Alhorinne valmistui lähihoitajaksi vuonna 1997. Uransa aikana hän on tehnyt töitä varhaiskasvatuksessa, vammaistyössä ja tällä hetkellä työskentelee vanhusten palvelukodissa.

– Olen nyt vuoden ja kolme kuukautta kokeillut yötyön tekemistä. Yötyö on tuntunut melko raskaalta ja on vienyt jonkin verran mehuja sosiaaliselta elämäältä. Jatkan sitä kuitenkin ainakin toistaiseksi.

Toijalan seudun ammattiosastossa on 120 jäsentä. Jäsenmäärä on pysynyt samana viime vuosina. Alhorinne toteaa, että pienellä paikkakunnalla etenkin nuorten saaminen mukaan ammattiosastotoimintaan on haastavaa. Ammattiosastossa on keksitty monenlaista ajanvietettä harrastuksista illanviettoihin, ja jatkuvasti pyritään keksimään jotain uutta.

– Yleensä teatterireissut houkuttelevat jäseniä ja paikat täyttyvät äkkiä. Vuoden alusta testaamme, miten yhteiset keilaillat vetävät porukkaa. ■

SONJA KÄHKÖNEN

helppoa työssäsi? ▶ s. 37

On todella helppoa. Siitä pitää jokaisen työntekijän, omaisen ja vieraan huolehtia.

Mikä on ikäihmisten suunterveyden laita työpaikallasi? ▶ s. 38

Meillä suunhoito toimii hyvin. Asiakkaistamme suurimmalla osalla on

Essi Alhorinne kertoo, että ammattiosaston Facebook-ryhmän kautta viestitään aktiivisesti jäsenten kanssa.

proteesit suussa. Ne pestään ja poistetaan yöksi. Toki joillakin on myös omia hampaita ja niistäkin huolehdimme parhaamme mukaan.

Aiotteko juhlistaa ammattiosastossa SuPerin 70-vuotista taivalta? ▶ s. 73

Kyllä. Mietimme parhaillaan, millaiset juhlat järjestämme.

SUPERIN TOIMISTO

Ratamestarinkatu 12

00520 Helsinki

Puhelinvaihe 09 2727 910, telefax 09 2727 9120w

- puheenjohtaja Silja Paavola p. 09 2727 9121
- puheenjohtajan sihteeri Sari Äikäs p. 09 2727 9122

YLEISHALLINTO

- toiminnanjohtaja Arja Niittynen p. 09 2727 9123
- järjestöpäällikkö Tiina Pendolin p. 09 2727 9297
- järjestöasiantuntija Paula Soivio p. 09 2727 9156
- järjestöasiantuntija Lauri Kämäri p. 09 2727 9184
- järjestöasiantuntija Anne Kisonen p. 09 2727 9189
- opiskelija-asiamies Tanja Oksanen p. 09 2727 9192
- opiskelija-asiamies Heli Saarinen p. 09 2727 9150
- opiskelija-asiamies Tico Svart p. 09 2727 9205
- koulutuskoordinaattori Marianne Ronkainen p. 09 2727 9124
- sihteeri Saila Uusikangas p. 09 2727 9198

VIESTINTÄ

- esimies toiminnanjohtaja Arja Niittynen p. 09 2727 9123
- sihteeri Mona Mikkola p. 09 2727 9191
- visuaalinen suunnittelija Antti Oksanen p. 09 2727 9137

SUPER-LEHTI:

- päätoimittaja Leena Lindroos p. 09 2727 9174
- taittava toimittaja Jukka Järvelä p. 09 2727 9178
- toimittaja Henriikka Hakkala p. 09 2727 9193
- toimittaja Sonja Kähkönen p. 09 2727 9175
- toimittaja Minna Lyhty p. 09 2727 9176
- toimittaja Marjo Sajantola p. 09 2727 9173
- super-lehti@superliitto.fi

TIEDOTUS:

- tiedotuspäällikkö Sari Tirronen p. 09 2727 9162
- tiedottaja Sari Järvinen p. 09 2727 9138
- tiedottaja Hanna-Mari Kuivalainen p. p. 09 2727 9203
- superviestinta@superliitto.fi

KEHITTÄMISYKSIKKÖ

- palveleva sähköposti: kera@superliitto.fi
- kehittämisjohtaja Jussi Salo p. 09 2727 9292
- ammattiasiainpäällikkö Kristina Lamberg p. 09 2727 9148
- sakkunnig/asiantuntija Sara Simberg p. 09 2727 9197
- asiantuntija Sari Erkkilä p. 09 2727 9152
- asiantuntija Leena Kaasinen p. 09 2727 9151
- asiantuntija Soili Nevala p. 09 2727 9157
- asiantuntija Elina Ottela p. 09 2727 9154
- asiantuntija Johanna Pérez p. 09 2727 9115
- asiantuntija Elina Kiuru p. 09 2727 9194
- sihteeri Raili Nurmi p. 09 2727 9172
- sihteeri Sirpa Lahtiluoma p. 09 2727 9182
- e-posttjänst på svenska: svkera@superliitto.fi

TIETOHALLINTA

- toiminnanjohtaja Arja Niittynen p. 09 2727 9123
- it-päällikkö Sakari Hulkkonen p. 09 2727 9145
- järjestelmäasiantuntija Irja Nevala p. 09 2727 9158
- sihteeri Mona Mikkola p. 09 2727 9191
- atk-tuki: atk-tuki@superliitto.fi

SOPIMUSEDUNVALVONTA

- edu@superliitto.fi
- puhelinpalvelu 09 2727 9160 ma-pe klo 9-13
- edunvalvontajohtaja Anne Sainila-Vaarno p. 09 2727 9167
- työympäristöasiantuntija Eija Kemppainen p. 09 2727 9131
- sopimusasiantuntija Anne Villman p. 09 2727 9196
- sopimusasiantuntija Teemu Hiilinen p. 09 2727 9201
- sopimusasiantuntija Jarkko Koivisto p. 09 2727 9139
- edunvalvontasihteeri Sari Kaartoaho p. 09 2727 9179
- lakimies Eeva-Sofia Anttonen p. 09 2727 9128
- lakimies Pasi Havio p. 09 2727 9132
- lakimies Merja Hyvärinen p. 09 2727 9166
- lakimies Juho Kasanen p. 09 2727 9161
- lakimies Sanna Rantala p. 09 2727 9190
- lakimies Riitta Saarikoski p. 09 2727 9114
- koulutuskoordinaattori Tarja Sundqvist p. 09 2727 9164
- sihteeri Sirpa Lahtiluoma p. 09 2727 9182

YKSITYISSEKTORI:

- puhelinpalvelu 09 2727 9171 ma-pe klo 9-13
- neuvottelupäällikkö Pia Zaerens p. 09 2727 9163
- sopimusneuvottelija Jukka Parkkola p. 09 2727 9117
- sopimusasiantuntija Marketta Vuorinen p. 09 2727 9116
- lakimies Mari Leisti p. 09 2727 9133
- lakimies Sini Siikström p. 09 2727 9136
- järjestöasiantuntija Tiina Eteläaho p. 09 2727 9134
- järjestöasiantuntija Anne Meriläinen p. 09 2727 9113

TALOUS- JA HENKILÖSTÖHALLINTO

- talous- ja henkilöstöjohtaja Anne Panttila p. 09 2727 9127
- henkilöstösihteeri Heli Utter p. 09 2727 9130
- henkilöstösuunnittelija Kirsi Kauppinen p. 09 2727 9126
- kiinteistökoordinaattori Kaarina Laintila p. 09 2727 9118
- laskentasihteeri Liisa Pääkkönen 09 2727 9181
- laskentasihteeri Ville Herttuainen p. 09 2727 9187
- laskentasihteeri Jaana Niittynen p. 09 2727 9185
- taloussihteeri Maria Hietala p. 09 2727 9129
- toimistopalvelusihteeri Mari Alakärki p. 2727 910
- toimistoapulainen Olli Hytönen p. 09 2727 910

JÄSENYYSASIA

- puhelinpalvelu 09 2727 9140 ma-pe klo 9-13
- telefax 09 2727 9155
- palveleva sähköposti: jassenrekisteri@superliitto.fi
- postiosoite: PL 112 00521 Helsinki
- johtaja Anne Panttila p. 09 2727 9127
- jäsenyksikön päällikkö Sari Kainulainen p. 09 2727 9149
- jäsenihteerit Päivi Askolin, Rita Brand, Miia Heikkonen, Noora Mikkonen, Piia Partanen, Alisa Rosti, Katja Sirkiä, Leila Ulmanen ja Paula Wirén

SUPER TYÖTTÖMYYSKASSA

- postiosoite: PL 117, 00521 Helsinki
- käyntiosoite: Kellosilta 3
- internet: nettikassa.supertk.fi
- puhelinpalvelu: 09 2727 9377 ma-pe klo 9-13
- telefax 09 278 6531
- johtaja Stefan Högnabba 09 2727 9310

SUPER MYÖS INTERNETISSÄ: WWW.SUPERLIITTO.FI

Sähköpostit: etunimi.sukunimi@superliitto.fi

SUPER-AMMATTILAISIA JO 70 VUOTTA

TEKSTIT MARJO SAJANTOLA
KUVAT SUPER-LEHDEN ARKISTO
AUNE AHOPALON KUVA MARJO KOIVUMÄKI

22 apuhoitajan perustamasta yhdistyksestä on kasvanut
90 000 jäsenen Suomen lähi- ja perushoitajaliitto ry.
Miten tähän päästiin?

PUHEENJOHTAJA ON KEULAKUVA

SuPerin kunniajäsen, apuhoitaja Aune Ahopalo, s. 1927, oli yksi Apuhoitajayhdistyksen perustajajäsenistä. Perustavasta kokouksesta lähtien hän toimi yhdistyksen hallituksessa toisena maaseutuedustajana. Yhdistyksen puheenjohtaja hän oli vuodesta 1962 aina Apuhoitajaliiton perustamiseen asti eli vuoteen 1972. Ahopalon aloittaessa puheenjohtajana oli yhdistyksen jäsenmäärä 3093. Paikallisosastoja oli 15.

Apuhoitajayhdistyksen toiminnan käynnistäminen oli todellista raivaustyötä, kaikki piti aloittaa tyhjästä.

– Oli se mielenkiintoista aikaa, ei sitä nykyaikana voi kuvitella. Hallitus teki paljon töitä talkoilla, ja innostus oli suuri. Yhdistys hoiti ihan kaikkia asioita. Kun tytöt pyysivät, otettiin työnantajaan yhteyttä ja selvitettiin asiat. Minä sanoin aina, että meille saa soittaa milloin vain, koska työpaikalta ei voinut soittaa.

Ahopalo muistaa hyvin myös sen valtavan työmäärän, minkä yhdistyksen

muuttaminen liitoksi vaati. Esimerkiksi paikallisosastot piti ensin rekisteröidä yhdistyksiksi.

– Minä kiersin kaikki paikallisosastot läpi auttamassa rekisteröinnissä ja paperitöissä. Nukuin matkoilla siskonpedissä aina jonkun jäsenen kotona, ei silloin voinut kuvitellaan hotelliyöpymistä.

Aune Ahopalo jatkaa, että hän kävi usein keskustelemassa yhdistyksen asioista ja apuhoitajakoulutuksesta Lääkintöhallituksen tarkastaja Kerttu Lyytikäisen kanssa.

– Yhdistyksestä oli kuitenkin hyvä asia, että sairaanhoitohenkilöstön koulutus siirrettiin vuonna 1968 Ammattikasvatushallitukselle. Pystyimme entistä paremmin selvittämään asioita ja saimme paljon apua ja ohjeita.

Kun Apuhoitajaliiton perustava kokous pidettiin 27.2.1972 Kauppakorkeakoulussa Helsingissä, jäsenmäärä oli jo yli 10 000. Paikallisosastojen tilalle perustettujen yhdistysten määrä oli 22. Aune Ahopalo ilmoitti vetäytyvänsä syrjään, eikä suostunut monista pyynnöis-

tä huolimatta asettumaan uuden liiton puheenjohtajaehdokkaaksi.

TYÖ ON OLLUT AINA TÄRKEÄÄ

– Minusta on ollut onnellista, että olen voinut seurata historian ilot ja surut. Kiinnostuin jo pikkutyttönä hoitajan työstä. Kahdeksanvuotiaana liityin pikkulottiin, jossa opin jo ensiaputaitoja ja 19-vuotiaana lähdin lääkintälottakoulutuksen jälkeen jatkosodassa kenttäsairaalaan töihin. Halusin palvella isänmaata. Lotat olivat sodan jälkeen poliittisesti paha asia, ei niistä ajoista saanut puhuaakaan, mutta onneksi nykyisin on jo toisin.

Sodan jälkeen Aune Ahopalo haki äitinsä kehotuksesta Turun ensimmäiselle apuhoitajakurssille.

– Hakuun kuului mennä esittäytymään Turun lääninsairaalan ylihoitajalle ja kolmen kuukauden sairaalaharjoittelu piti olla suoritettuna. Ylihoitaja tivasi, miten minä luulen pääseväni kouluun, kun minulla sitä sairaalaharjoittelua ei ollut, eikä suositusta. Kun hän kuuli, että on minulla jotain tajua sairaanhoidosta, hän kysyi, kuka oli kenttäsairaalani ylihoitaja, jolta saisi suositukset. Kun hän kuuli tämän olevan hänen kurssikaverinsa, hän muuttui ystävällisemmäksi.

Ahopalo jatkaa, että lääkintälottana palveltu aika ei kuitenkaan antanut mitään helpotusta opintoihin. Kaikki aloittivat alkeista. Opiskeltiin ja työskenneltiin kiivaaseen tahtiin.

– Ajattelimme, että ei veljet, miten tämä on tämmöistä. Olimme ihan väsyneitä. Mutta koulutus oli hyvä ja meidän oli kova. Jos joku ei syystä tai toisesta pysynyt mukana, häntä kehoitettiin hakeutumaan muualle. Sairaanhoidon hoito on vakava ammatti ja tärkeä työ, jossa pienikin asia voi olla yllettävän suuri.

Yksi asia ei hoitotyössä ole seitsemässäkymmenessä vuodessa kuitenkaan muuttunut: ihmisläheisyyden ja potilaan kohtaamisen merkitys. ■

Aune Ahopalo hankki apuhoitajaopin-
tojen vaatiman sairaalakokemuksen
kenttäsairaalassa lääkintälottana.

PUHEENJOHTAJA PALOMÄEN VAELLUSVUODET

SuPerin kunniajäsen, järjestöneuvos, perushoitaja Juhani Palomäki, s. 1950, toimi SuPerin puheenjohtajana vuodet 2000-2012. Jäsenmäärä kasvoi 12 vuodessa 51 500:sta yli 82 000:een.

Puheenjohtajaksi valintansa jälkeen Palomäki sai selittää medialle moneen kertaan, miten mies voi olla naisvaltaisen liiton keulakuva.

– Sanoin, että miksi en voisi. Olen tehnyt aina samaa työtä superilaisten naisten kanssa ja aina yrittänyt ajaa yhteisiä asioita. Tykkäsin hoitajan työstä, se oli varmaan minulle ihan oikea ala. Minulla on vain positiivisia muistoja Seinäjoen sairaalan ortopediselta osastolta, jossa pääasiassa tein urani.

Ensimmäiset hoitotyökokemukset Palomäki sai armeijasta, kun hänet tiukkojen karsintojen kautta hyväksyttiin lääkintäaliupseerikouluun. Armeijan jälkeen hän meni Isokyrön vanhainkotiin kysymään harjoittelupaikkaa.

– Ei minua meinattu ottaa, koska olin mies! Sanoin, että voisivatko he viikon katsoa työtäni ja heittää sitten pelolle, jos en kelpaa. Sain jäädä ja tykkäsin olla. Apuhoitajakouluun menin Tampereelle.

Palomäen puheenjohtajavuosien aikana liiton haasteet kasvoivat sosiaali- ja terveydenhuollon suurten muutosten myötä. Liitosta tuli merkittävä vaikuttaja, yhteistyökumppani ja neuvottelija.

Noista vuosista päällimmäisenä Palomäen mieleen nousevat jäsenten ahdinko kentällä, lähihoitajakoulutuksen kehittäminen ja julkisuuden merkityksen kasvu.

– Ajat olivat huonot, oli aika lailla samanlaista kuin nytkin. Sairaaloissa perushoitajien virkoja muutettiin sairaanhoitajiksi ja itse asiassa jo pääluottamusmiehenä vuonna 1982 tappelin virkamutoksia vastaan.

Liiton toiminta oli puheenjohtajaksi valitulle ennestään tuttua, sillä hän oli ollut SuPerin liittovaltuuston jäsen vuosina 1975-2000 ja niistä valtuuston puheenjohtajana 1978-1984 sekä 1990-2000.

– Koko puheenjohtajakauteni kiersin ympäri Suomea tapaamassa ammattiosastojen edustajia, jäseniä ja työnantajia. Vierailujen yhteydessä kävin oppilaitoksissa, osallistuin jäseniltaan ja osal-

listuin toimittajille järjestettyyn tiedotustilaisuuteen.

Palomäki haluaa kiittää kaikkia liiton luottamushenkilöitä. Hänen mielestään he ovat todellisia supernaisia ja -miehiä. Neuvottelut ovat kentällä tiukkoja tilanteita ja neuvottelijat ovat melkein aina kolmivuorotyöntekijöitä ja perheellisiä.

– Noina vuosina tehtiin paljon lobausta, tavattiin eduskuntaryhmiä ja ministereitä. Eri puolilla maata järjestettiin mielenosoituksia ja ulosmarsseja. Kyllä siltäkin oli vaikutusta, kun tiedotusvälineet kertoivat meidän asioistamme. Vaikka asioita olisi mukava värittää, median kanssa on oltava äärimmäisen rehellinen. Jos luottamus menee, ei ole paluuta.

Hän jatkaa, että puheenjohtajana oli hyvä olla, koska SuPerin hallitus ja edustajisto olivat innostuneita tehtävästään. Toimistossa oli iloinen fiilinki ja osaava henkilökunta. Työn ainoa haittapuoli oli se, että piti olla viikot erossa kotiväestä.

Juhani Palomäki oli jo nuorena hyvin kiinnostunut yhteiskunnallisista asioista ja halusi päästä myös vaikuttamaan niihin.

– Sen 12 vuotta olin aina henkisesti töissä, enkä oikein vapaalla ollut koskaan. Kuitenkin jos SuPerin toimisto olisi Seinäjoella, en ikinä olisi halunnut jäädä eläkkeelle, Palomäki tunnustaa. ■

PUHEENJOHTAJAT

Etel Söderlund	1948–1951
Gurli Svinhufvud	1952–1962
Aune Ahopalo	1962–1972
Mirjam Timonen	1972–1981
Salme Pihl	1981–1990
Kaarina Muhli	1990–2000
Juhani Palomäki	2000–2012
Silja Paavola	2012–

APUHOITAJAYHDISTYKSESTÄ SUPERLIITOKSI

Suomen Apuhoitajayhdistyksen perustava kokous pidettiin 27. tammikuuta 1948 Naistenklinikalla Helsingissä. Kokouksen puheenjohtajana toimi Etel Söderlund, joka valittiin myös uuden yhdistyksen ensimmäiseksi puheenjohtajaksi. Alun 280 jäsenen yhdistys kasvoi 70 vuodessa nykyisen 90 000 jäsenen liitoksi.

ALOITTEELLISET OPISKELIJAT

Oman yhdistyksen perustaminen oli ollut jo ensimmäisten apuhoitajakursseilaiden mielessä. Helsingissä marraskuussa 1946 päivätty kokousmerkintä oli luettelo asioista, joihin haluttiin Lääkintöhallitukselta selvennystä. Kysymykset koski-

Apuhoitajayhdistyksen vuosikokous 20.2.1966 NMKY:n salissa. Paikallisosastojen edustajat nauhoittivat kokouksen ja opintopäivät kelanauhureilla. Tallenteita kuunneltiin paikallisosastojen illanvietoissa ja kokouksissa.

vat apuhoitajatarille suunniteltua tehtäväkuva ja työpaikkoja sekä palkkaus- ja vuosilomaetuja. Myös oma kurssimerkki ja apuhoitaja-nimen muuttaminen alisairaanhoidajaksi sekä työasu, etenkin myssynkäyttöoikeus, olivat nousseet keskustelussa esiin.

Helmikuussa 1947 päivättyssä johtajatar Snellmanille Lääkintöhallitukseen osoitetussa kirjeessä apuhoitajakurssit anoivat oikeutta käyttää yleistä hoitajatarpäähinettä. Sairaanhoidajat olivat ehdotusta vastaan. Aloitteellisuudesta rangaistiin. Sairaanhoidajakoulutuksen tarkastaja Venny Snellman kiersi kaikilla apuhoitajakursseilla puhuttelemassa opiskelijoita. Tämän jälkeen jokainen kurssi lähetti tarkastajalle vuolassanaisen anteeksipyyntökirjeen.

ALUSTA ASTI AKTIIVISESTI

Ensimmäinen vuosikokous 1949 päätti yksimielisesti, että Suomen Punaisen Ristin kouluttamat apusisaret voivat halutessaan liittyä Apuhoitajayhdistykseen.

Ensimmäisen vuosikokouksen yhteydessä pidettiin myös ensimmäiset ammattitaitoa kohottavat luentopäivät.

Sääntöjen mukaan yhdistyksen tuli valvoa jäsentensä ja ammattikuntansa etuja ja kehitystä. Tässä riitti yhdistykselle töitä, sillä apuhoitajien tehtävät, kesälomat ja palkkaus poikkesivat suuresti toisistaan eri laitoksissa. Yhdistys hoiti virkanimeä, koulutusta ja palkkausta koskevia asioita lähettämällä kirjelmiä ja lausuntoja muun muassa Lääkintöhallitukseen, sosiaaliministeriöön, sisäasiainministeriöön ja valtiovarainvaliokuntaan, Maalaiskuntien Liittoon, Kaupunkiliittoon ja Helsingin kaupungin palkkalautakuntaan. Eläkekysymyksetkin työllistivät yhdistystä jo vuodesta 1950 lähtien.

ITSENÄINEN YHDISTYS

Apuhoitajayhdistyksellä ei ollut neuvottelu-oikeutta, joten se pyysi vuonna 1954 siinä onnistumatta saada apuhoitajien asiat hoidettua Sairaanhoidajaliiton kaut-

ta. Halutun yhteistyön kariuduttua Apuhoitajayhdistys liittyi yhdistyksenä Virkamiesliittoon ja kehotti kuntien, kaupunkien ja kauppaloitten palveluksessa olevia apuhoitajia liittymään paikallisiin Kunnallisvirkamiesyhdistyksiin.

Vuonna 1958 Suomen Apuhoitajayhdistys sai valtioneuvoston myöntämän neuvottelu-oikeuden kuntien ja kuntayhtymien kanssa ja seuraavana vuonna myös Lääkintöhallituksen kanssa.

Vuonna 1962 Apuhoitajayhdistys liittyi ryhmäjäsenenä Kunnallisvirkamiesliittoon ja valtion palveluksessa olevien apuhoitajien osalta yhdistys oli edelleen Virkamiesliiton jäsenjärjestö.

Kentän ja Apuhoitajayhdistyksen yhdyssiteeksi vuonna 1960 perustetun Neuvottelukunnan rooli oli merkittävä. Nykyisen edustajiston edeltäjän muodostivat yhdistyksen puheenjohtaja ja sihteeri sekä paikallisosastojen ehdottamat ja vuosikokouksen hyväksymät edustajat. Se kokoontui kaksi kertaa vuodessa käsittelemään tärkeimpiä asioita, mutta päätösvalta oli yhdistyksen vuosikokouksella ja hallituksella. Toiminta lakkautettiin organisaatiouudistuksen myötä vuonna 1972.

PAIKALLISOSASTOT AMMATTIOSASTOJEN ALKU

Vuonna 1953 ryhdyttiin pohtimaan kerhojen perustamista maaseutulaisille. Vuosikokouksessa 1955 päätettiin myöntää oikeus paikallisosastojen perustamiseen ja hyväksyttiin niille sääntöluonnos. Paikallisosastot rahoittivat toimintaansa järjestämällä ompeluiltoja ja myyjäisiä tai permällä pientä jäsenmaksua. Apuhoitajayhdistys myönsi myös avustusta, mutta valvoi tarkkaan rahankäyttöä.

Paikallisosastojen toimintaan kuuluivat opintopäivät ja -retket, askartelu-, ompelu- ja keskusteluilto sekä järjestötietoustunnit apuhoitajaoppilaille. 1960-luvulla osastot alkoivat osallistua myös edunvalvontaan yhdistyksen valtakirjalla. Apuhoitajayhdistyksen toimintaan ne vaikuttivat yhdistyksen hallituksen ja neuvottelukunnan kautta.

Apuhoitajaliiton perustamista edelsi paikallisosastojen muuttaminen rekisteröidyiksi yhdistyksiksi. 1970-luvun ajan ne huolehtivat paikallisesta edunvalvonnasta, neuvotteluista, luottamusmiestoi-

Vuoden 2016 SuPerin liittokokous järjestettiin 8.–9.6. Helsingissä.

minnasta ja TVK-V:n paikallisesta yhteistyöstä.

Vuoden 1978 liittokokous kehotti paikallisyhdistyksiä perustamaan toimialueelleen ammattiosastot, joiden toimintarat olisivat joko työntäjä- tai aluekohtaisia. 1980 syysvaltuusto teki periaatepäätöksen, että ammattiosastot otetaan suoraan Apuhoitajaliiton jäseniksi. Liiton organisaatio perustui koko maan kattavalle ammattiosastoverkostolle. Osastoja kokoava ja tukeva piiriorganisaatio käynnistyi kahdeksan piiriyhdistyksen voimin vuonna 1983, mutta se lakkautettiin jo vuonna 1987 ammattiosastojen koettua niiden toiminnan raskaaksi. Piirit jäivät teknisiksi vaalipiireiksi. Ammattiosastojen yhteistyö suunniteltiin hoidettavan yhteisten tapaamisten avulla.

YHDISTYKSESTÄ LIITOKSI

Terveystieteiden alan palkka- ja työolosuhteisiin liittyvien erityisongelmien kasvaessa Apuhoitajayhdistyksen piti tehostaa toimintaansa. Suomen Apuhoitajaliiton perustava kokous pidettiin 27.2.1972. Liiton organisaatio perustui koko maan kattavalle ammattiosastoverkostolle. Jäsenmäärä oli 10 000.

Apuhoitajaliitto erosi Kunnallisvirkamiesliitosta ja liittyi vuoden 1974 alusta jäseneksi Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliittoon, TVK, ja sen julkisen alan neuvottelujärjes-

töön, TVK-V. Kun TVK ajautui vuonna 1992 konkurssiin, SuPerista tuli Toimihenkilökeskusjärjestö STTK:n jäsen 1.5.1993.

Suomen Apuhoitajaliitosta tuli Suomen Perushoitajaliitto vuonna 1984 ja myös lyhenne SuPer rekisteröitiin. Jäsenmäärä oli tuolloin noin 22 500. Vuonna 1992 liitto ennakoiki lähihoitaja-nimikkeen hyväksymistä sosiaali- ja terveydenhoitoalan toisen asteen tutkintonimikkeeksi. Liiton nimeksi tuli Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry. Jäseniä oli noin 38 000.

Kunta-alan koulutettu hoitohenkilöstö KoHo ry perustettiin 27.2.2014. Se neuvottelee ja solmii kuntasektorin virka- ja työehtosopimukset. SuPerin lisäksi KoHoon kuuluvat Suomen Pالمiesliitto SPAL ja Tehy.

SuPerin ammattiosastot ovat edelleen liiton toiminnan kivijalka. Soteuudistus lisää paineita myös paikalliseen edunvalvontaan. Aktiivisten ammattiosastojen ansiosta jäsenten edunvalvonta on tehokasta ja liiton palvelut lähellä asuinpaikasta riippumatta. Ammattiosastoja on 210.

Vuoden 2018 alussa liiton jäsenmäärä on noin 90 000 jäsentä. SuPer on Suomessa ainoa ammattiliitto, jossa päätösvalta on lähi- ja perushoitajilla. ■

Apuhoitajakursseilla opiskeltiin käytännön työn ohella. Yövalvonnankin jälkeen piti osallistua oppitunneille.

Apusisarista lähihoitajiin –

KOULUTUS ON VASTANNUT AINA TARPEISIIN

SPR:n apusisarkoulutusta pidetään apuhoitajakoulutuksen esivaiheena. Koulutus kesti opiskelijan lähtökohtien mukaan kahdesta viikosta puoleen vuoteen. Nykyinen nuorisoasteen sosiaali- ja terveysalan tai kasvatustieteiden toisen asteen tutkinto suoritetaan keskimäärin kolmessa vuodessa.

Sotavuodet 1939–1945 kärjistiivät sairaanhoitajapulaa. Jo talvisodassa vapaaehtoisen kouluttamattoman hoitohenkilökunnan työpanos huomattiin tarpeelliseksi. Lotta Svärd -järjestö oli aloittanut lääkintälöytien kouluttamisen vuonna 1922, mutta talvisodan aikana heitä ei kuitenkaan ollut riittävästi. Sairaaloissa jouduttiin käyttämään myös täysin kouluttamatonta työvoimaa tai ensiapukursin käyneitä partiolaisia.

Jatkosodan alkamispäivänä 25. kesäkuuta 1941 perustettiin marsalkka Man-

nerheimin käskystä SPR:n alainen Apusisarjärjestö kouluttamaan apusisaria sotasairaaloiden tarvetta varten. Jatkosodassa työskenteli yli 3500 apusisarta. He toimivat sodassa vapaaehtoisena lääkin-
täapuhenkilökuntana tehden samanlaisia, tarkkaan rajattuja tehtäviä kuin lääkintälöytät. Vasta sodan loppupuolella sisaret alkoivat saada päivärahaa.

Apusisarjärjestö ja koulutus lakkautettiin vuonna 1951, kun valtion järjestämä apuhoitajakoulutus oli päässyt vauhtiin.

HOITOTYÖHÖN SOPIVAT APUHOITAJAT

Ensimmäiset valtion järjestämät apuhoitajakurssit alkoivat kesäkuussa 1946. Koulutuksen pituus oli kahdeksan kuukautta. Osa opetuksesta annettiin käytännön työharjoittelun ohella. Yövalvonnankin jälkeen oli osallistuttava opetuksen koulussa.

Vaikka koulutus suunniteltiin alun perin tilapäiseksi lieventämään sodan

seurauksista ja uuden työaikalain soveltamisesta aiheutunutta sairaanhoitajapulaa, kuka tahansa ei kurssille päässyt. Opiskelijalta edellytettiin hyvää terveyttä ja mainetta, 19–30 vuoden ikää, kansakoulun oppimäärää ja kolmen kuukauden sairaalaharjoittelua. Suunnitelmassa painotettiin, että työn laadun vuoksi vain henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan hoitotyöhön sopivat nuoret naiset olisi otettava kurssille.

Apuhoitajakurssit järjestettiin läänin- ja yleisten sairaaloiden yhteyteen. Ensimmäiset apuhoitajat valmistuivat helmikuussa 1947 Helsingin sairaanhoito-oppilaitoksesta. Vuonna 1950 Lääkintöhallitus teki päätöksen koulutuksen jatkamisesta.

Suomen Apuhoitajayhdistys seurasi valppaasti koulutuksen kehittymistä ja teki useita esityksiä koulutuksen pidentämisestä yhden vuoden pituiseksi. Yhdistys piti vuonna 1955 käyttöön otettua sisäänpääsyttutkintoa suurena edistysaskeleena. ▶

KOULUTUSTA MUOKATAAN TARPEIDEN MUKAAN

Vuonna 1961 uuden opetussuunnitelman mukaan apuhoitajakoulutuksen pituus oli 12 kuukautta. Samalla luovuttiin kolmen kuukauden sairaalaharjoittelusta ennen kurssille pääsyä, jotta opiskelijoilla ei olisi ollut opittuja rutiineja koulutukseen tullessaan. Vain Diakonissalaitos säilytti työharjoitteluvaatimuksen.

Apuhoitajaliitto osallistui aktiivisesti terveydenhuollon koulutuksen suunnitteluun. Liiton edustajat olivat asiantuntijajäseninä monissa komiteoissa. Syksyllä 1978 apuhoitajakoulutus pidentettiin valtioneuvoston päätöksellä kolme lukukautta kestäväksi. Päätökseen vaikutti apuhoitajien vaikeutunut työllisyysilanne sekä lisääntyneiden tehtävien aiheuttama paine.

Apuhoitajaliittoon liittyi uusi ammattiryhmä, kun Suomen Vastaanottoavustajat ry liittyi liiton jäsenyhdistykseksi vuonna 1976. Keskiasteen koulunuudistuksen myötä vastaanotto-osastoavustajakoulutus kuitenkin loppui. Viimeinen kurssi valmistui vuonna 1988. Lähihoitajatutkinnon asiakaspalvelu- ja tietohallinnan osaamisala korvasi lopetetun koulutuksen.

PERUSHOITAJAT JA LÄHIHOITAJAT

1980-luvulla ammatillista koulutusta leimasi keskiasteen koulunuudistuksen valmistelu, kokeilu ja aloittaminen. Apu-

Lähihoitajat työskentelevät niin sosiaali- kuin terveydenhuoltoalan tehtävissä. Aina lähellä ihmistä.

hoitajaliitto oli rässä työssä tiiviisti mukana. Perushoitajakoulutus aloitettiin ensin kokeiluna vuonna 1984 Turun ja Pohjois-Karjalan sairaanhoito-oppilaitoksissa. Keskiasteen koulunuudistuksen mukainen ylioppilaspohjainen perushoitajakoulutus alkoi vuoden 1987 alusta ja peruskoulupohjainen syksyllä 1987 lähes kaikissa sairaanhoito-oppilaitoksissa.

Apuhoitajan virkanimike muuttui perushoitajaksi vuonna 1988.

Lähihoitajakoulutus alkoi kokeiluluontoisesti syksyllä 1992 sosiaali- ja terveyspalveluiden rakenneuudistuksen myötä. Koulutus oli alussa kahden ja puolen vuoden mittainen, mutta peruskoulupohjainen koulutus muuttui pian kolmevuotiseksi.

Lähihoitajakoulutus korvasi perushoitajan, lastenhoitajan, hammashoitajan, jalkojenhoitajan, kuntohoitajan, mielenterveyshoitajan ja lääkintävahtimestari-sairaankuljettajakoulutukset sekä kehitysvammaistenhoitajan, kodinhoitajan ja päivähoitajan koulutukset.

Tänä päivänä sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon suorittaneella on laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin sekä erikoistuneempi osaaminen ja työelämän edellyttämä ammattitaito vähintään yhdellä osa-alueella. ■

AMMATILLINEN EDUNVALVONTA

Apuhoitajayhdistyksestä alkaen yhtenä SuPerin toiminnan tärkeimmistä tavoitteista on ollut jäsenten laadukkaasti koulutuksen turvaaminen ja ammattiosaamisen vahvistaminen vastaamaan työelämän muuttuva tarpeita. Yhtä tärkeää on ollut se, että jäsenet saavat käyttäen työssään laajasti osaamistaan.

Apuhoitajayhdistyksen alkuvuotena ammatillinen edunvalvonta keskittyi apuhoitajien tehtäviin ja asemaan hoitolaitoksissa. Jo tuolloin nähtiin ammatillisen täydennyskoulutuksen merkitys

niin jäsenen työhyvinvoinnin kuin hänen ammatillisen osaamisensa arvostuksen kannalta. Tavoitteena oli myös apuhoitajakoulutuksen pidentäminen vuoden mittaiseksi ja täydennyskoulutuksen saaminen jo pitkään hoitolaitoksissa työskennelleille.

NIMIKE JA PUKU PUHUTTIVAT

Ammattinimike ja virkapuku luovat yhteenkuuluvuutta, mutta apuhoitajat eivät olleet kumpaankaan täysin tyytyväisiä. Alusta asti keskusteltiin siitä, kuvaaiko ammattinimike apuhoitajien koko tehtäväkenttää. Jo vuonna 1948 anottiin Lääkintöhallitukselta nimikkeen muut-

tamista alisairaanhoitajaksi. Aika ajoin nimikeasia nousi keskusteluun. Vuosikokous 1970 päätti säilyttää apuhoitajanimikkeen toistaiseksi.

Keskiasteen koulunuudistuksen myötä Apuhoitajaliitto muutti vuonna 1984 nimensä Perushoitajaliitoksi ja ajoi voimakkaasti ammattinimikkeen muutosta. Apu-liite ei tehnyt oikeutta ammattikuvalle ja se vaikutti myös ammatin arvostukseen ja alalla pysymiseen. Perushoitaja-nimike sai vahvistuksen vuonna 1986 sairaanhoitotoimen harjoittamisesta annetun lain myötä.

Virkapuku asusteineen oli jäsenille oleellinen osa työn tekemistä ja työssä viihtymistä vielä 1980-luvulla. Kantaa

on otettu puvun malliin, väriin ja kankaan laatuun, myssyn ja essun käyttöön, sukkiin ja kenkiin sekä hiussolkiin asti.

Apuhoitajayhdistys aloitti virkapukujen välityksen jäsenille jo 1950-luvun alussa. Virkavarustevälitys oli olennainen osa yhdistyksen ja vielä Apuhoitajaliitonkin toimintaa.

ULOSMARSSIEJA VIRKAMUUTOKSISTA

Apu- ja perushoitajien virkojen muuttaminen sairaanhoitajan viroiksi alkoi sairaaloissa 1980-luvulla. Muutoksia perusteltiin yleensä sillä, että työhön tarvittiin lisää erikoiskoulutettua hoitohenkilöstöä ja etteivät apu- ja perushoitajat pystyneet erikoistehtäviin.

SuPer katsoi perusteluiden olevan vailla pohjaa, ja ammattiosastot kävivät neuvotteluja virkamuutosten estämiseksi. Liitto vaati virkamuutosesityksiltä tarkkoja työyksikkötason perusteluita.

Vuosina 1997-99 toteutettiin sairaalaprojekti, jolla liitto tuki ammattiosastojen virkamuutosneuvotteluja ja pyrki tekemään superilaista osaamista näkyviksi. Myös lähihoitajaopiskelijoille haluttiin taata harjoittelupaikat sairaalatoimintaan työhön.

Jorvin superilaisten ulosmarssi syksyllä 1988 oli ensimmäinen mielenilmaisuus virkamuutoksia vastaan. Ulosmarssieja oli myös Mikkelin keskussairaalassa, HUS Peijaksessa, Helsingin Koskelan sairaalassa ja TYKS:ssä.

Maaliskuussa 2005 voimaan tullut hoitotakuu poisti vastaanotto-osastovastuut terveyskeskusten vastaanotoilta. Työnantajat tulkitsivat uutta lainsäädäntöä niin, etteivät he voineet enää toimia tehtävissä, joihin liittyi hoidon tarpeen arviointia. Sitä ei huomioitu, että työntekijä oli tehnyt juuri tätä työtä pitkäaikaan. SuPer yritti saada muutoksia säädöksiin vaikuttamalla ministeriön, eduskunnan ja julkisuuden kautta tässä onnistumatta.

RIITTÄMÄTTÖMÄT MITOITUKSET

Vanhusten hoidon ja kotihoidon henkilöstömitoitukset ovat olleet SuPerin tarkkailun alla koko 2000-luvun. Myös varhaiskasvatuksen tilannetta seurataan. Liitto on tehnyt useita selvityksiä superilaisten työoloista ja jaksamisesta ja antanut lukuisia muun muassa mitoitukseen liittyviä lausuntoja.

STM:n ja Kuntaliiton antama Ikäihmisten hoito- ja palveluja koskeva laatusuositus vuodelta 2001 oli pitkään

Jorvin superilaiset tekevät historiaa syksyn 1988 ulosmarssilla virkamuutoksia vastaan.

keskeinen asiakirja SuPerin vanhustyön edunvalvonnassa. Siinä annettu henkilöstön hyvä mitoitus 0.80 sekä keskiverto 0.50–0.60 ja välttävä mitoitus 0.32 toimivat yhtenä kriteerinä, kun arvioitiin hoidon laatua. Uudet laatusuositukset on saatu vuosina 2008, 2013 ja 2017.

Vuonna 2016 maan hallitus pyrki säästöihin myös vanhustalpalveluissa. Tehostetun palveluasumisen ja vanhainkodin mitoituksiksi katsottiin riittävän 0.4. SuPer järjesti Vanhustenviikolla Helsingissä mielenilmauksen mitoituksen heikentämistä vastaan. Tämän jälkeen hallitus luopui vähennysvaatimuksesta ja minimimitoitukset jäi 0.5:n tasolle.

NIMIKKEET TUTUKSI

Vuonna 1988 Perushoitajaliitto SuPer järjesti *Perushoitajan tuntee* -kampanjan. SuPer-viesti kulki Ivalosta Helsinkiin pitkin nelostietä kaikkien sen varrella olevien ammattiosastojen saattamana. Kampanjaviikolla ammattiosastot järjestivät monenlaisia tempauksia ja kaikki tuotto lahjoitettiin Arvo ja Lea Ylppö Säätiölle.

Uudistetussa sosiaali- ja terveysalan perustutkinnossa lähihoitaja oli vasta epävirallinen tutkintonimike. Nimitettä, koulutusta ja tehtäväkuvaa tuotiin näyttävästi esiin vuonna 1993 *SuPer osaa, uskaltaa, välittää* -teemalla.

Koko lähihoitajakoulutuksen ajan

SuPer on osallistunut valtakunnallisten opetussuunnitelmien sekä tutkintovaatimusten laatimiseen. Liiton linjaus on, että lähihoitajakoulutus antaa erinomaiset valmiudet työskennellä laaja-alaisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä kasvatusalalla. Erittäin tärkeänä nähdään myös lähihoitajatutkinnon antama jatko-opintokelpoisuus.

TYÖNKUVAA EI SAA KAVENTAA

SuPer on nostanut aina vahvasti esiin jäsenistön koulutusta ja ammattitaitoa ja vaatinut heille oikeutta käyttää osaamistaan laajasti tehtävissään. Varhaiskasvatuksen puolella liitto on muun muassa ajanut voimakkaasti lähihoitajien ja lastenhoitajien oikeutta varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen.

Liitto on vaatinut myös pakollista lääkehoidon koulutusta kaikille sosiaali- ja terveydenhuoltoalan ammattilaisille. Lisäksi liiton kanta on se, että lähihoitaja vastaa terveydenhuollon ammattihenkilönä lääkehoidosta ja toteuttaa sitä.

Lähihoitajien ammatti-identiteetti on vahva. Työn tekeminen tunnetuksi niin asiakkaille, potilaille kuin päätäjille on ollut yksi SuPerin tärkeimmistä tehtävistä viimeisten 25 vuoden ajan. Työ jatkuu, sillä tietämättömyyttä on edelleen, eikä lähihoitajien osamista tunnusteta vielä kaikkialla sote-sektorilla. Tämä ilmeni erittäin hyvin myös Päivi Lavanderin Oulun yliopis- ▶

tolle vuonna 2017 tekemässä väitöstutkimuksessa.

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto uudistuu elokuussa 2018. Tutkinon osien nimet vaihtuvat samoin kuin osaamisalojen määrä, nimet ja sisällöt. Myös rakenne uudistuu. Lähiopetus-tunnit vähenevät ja omaehtoinen opiskelu lisääntyy. SuPer haluaa koulutuksen laadun säilyvän tasokkaana. ■

Vanhustenviikolla 2016 SuPer järjesti mielenilmaisun henkilöstömitoituksen heikentämistä vastaan.

AMMATILLINEN TÄYDENNYSKOULUTUS

on myös ammatillista edunvalvontaa

SuPerin oma ammatillinen täydennyskoulutustarjonta on kehittynyt Apuhoitajayhdistyksen luentopäivistä nykyisiin opintopäiviin ja koulutuspäiviin eri teemoilla. Suurta suosiota ovat saaneet myös ulkomaille suunnatut opintomatkat. Ensimmäinen tehtiin vuonna 1997 Lontooseen ja siitä alkaen muualle Englantiin sekä Ruotsiin, Viroon, Unkariin ja Hollantiin.

AMMATILLISET OPINTOPÄIVÄT

Vastaperustetun Apuhoitajayhdistyksen johtokunnan merkittävimpiä päätöksiä oli järjestää luentopäivät ensimmäisen vuosikokouksen 10.1.1949 yhteydessä Tieteellisten Seurojen talossa Helsingissä. Luentopäivät kestivät ensin kaksi päivää ja myöhemmin kolme. Kolmas päivä, sunnuntai, aloitettiin jumalanpalveluksella. Yhteinen illanvietto kuului myös ohjelmaan.

1970- ja 1980-luvuilla kokoonnuttiin Finlandia-talossa Helsingissä. 1990-luvulta alkaen järjestämispaikkakuntana on ollut Helsinki tai Tampere.

Ensimmäiset ruotsinkieliset opintopäivät järjestettiin kaksipäiväisenä vuonna 1955 Pietarsaareissa Östanlidin sairaalassa.

TÄYDENNYSKOULUTUS LAKISÄÄTEISEKSI

Kun Lääkintöhallitus kieltäytyi 1950-luvun alussa Apuhoitajayhdistyksen ano-

muksesta kertauskurssien järjestämisestä kauan sairaanhoitolaitoksissa työskennelleille apuhoitajille, yhdistys tarttui toimeen itse. Sosiaaliministeriön tuella se järjesti vuosina 1955 ja 1956 kertauskurssit vähintään kolme vuotta kunnalliskodeissa työskennelleille apuhoitajille. Ohjelmassa oli luentoja ja potilasaskartelua. Kokeiluluontoisesti järjestettiin vuonna 1957 viikon mittainen potilasaskartelukoulutus. Yhdistyksen myötävaikutuksella kesäyliopistoissa järjestettiin muun muassa lääkeaineopin ja hoitotyön kursseja.

Vihdoin Ammatikasvatushallitus alkoi 1960-luvun loppupuolella järjestää kuuden viikon mittaisia täydennysopintopäiviä eri puolilla maata, koska apuhoitajat tarvitsivat tehtävissään yhä enemmän monipuolista osaamista.

Apuhoitajaliitto vaati apuhoitajille annettavaksi toimipaikkakoulutusta aina, kun heille siirtyi tehtäviä sairaanhoitajilta. Lääkintöhallitus antoi vuonna 1975 uudet ohjeet töiden järjestelystä sairaanhoito- ja huoltolaitoksissa ja vähän myöhemmin ohjeet tehtäväsiirtoihin liittyvän koulutuksen järjestämisestä. Muutenkin liitto pyrki jatkuvasti vaikuttamaan täydennyskoulutuksen tarjontaan ja sisältöön ja ajoi täydennyskoulutuksen saamista lakisääteiseksi myös sairaaloissa työskenteleville.

Tänä päivänä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö on velvollinen ylläpitämään ja kehittämään ammattitoiminnan edellyttämää ammattitaitoaan. Vuosittaisen täydennyskoulutuksen

määrä riippuu peruskoulutuksen pituudesta, toimenkuvasta ja sen muuttumisesta, työn vaativuudesta ja ammatillisista kehittymistarpeista.

SuPer osallistuu edelleen aktiivisesti sosiaali- ja terveydenhuoltoalan koulutuksen kehittämiseen yhteiskunnan muuttuvia tarpeita varten. Esimerkiksi SuPer on ainoana ammattiliittona ajanut pakollista lääkehoidon koulutusta kaikille alan ammatilaisille. ■

Vuoden 2016 Ammatilliset opintopäivät järjestettiin Tampereella. Apuhoitajayhdistyksen aikana koulutuspäivät järjestettiin aina vuosikokouksen yhteydessä.

Apuhoitajayhdistyksen alkuvuosina apuhoitajien palkkaluokitus saatiin korjattua, kun asiat käytiin selvittämässä ja perustelemassa valtiovarainministeriön palkkajaostolle. SuPer on työnantajapuolelle annettujen perusteluiden lisäksi käynyt tiukkoja neuvotteluja tavoitteiden saavuttamiseksi ja kaksi kertaa on ollut pakko käydä työtaistelua.

Yhdistyksen alkuaikoina vuonna 1952 puheenjohtajaksi valittu Gurli Svinhufvud oli presidentti Svinhufvudin miniä. Hän pystyi edistämään yhdistyksen asioita henkilökohtaisten suhteiden avulla, mutta neuvoteltavaa jäi myös yhdistykselle. Eri työnantajavirastojen ja laitosten kanssa käytiin neuvotteluja varsinkin palkka-, eläke-, ylityökorvaus-, yötyöraha- ja lomakysymyksistä.

Palkkausasia oli yhdistyksessä vireillä jo vuodesta 1950 ja toimintakertomuksen mukaan Valtiovarain palkkajaostos oli harhakäsitys siitä, että apuhoitajat kuuluisivat alempaan palkkausluokkaan kuin lastenhoitajat. Kun asia selitettiin palkkajaoston jäsenille perusteellisesti ja tosiseikkoihin nojaten, luokitus korjattiin.

Vuonna 1957 yhdistyksen vuosikertomus totesi, että Maalaiskuntien Liiton ja Suomen Kaupunkiliiton palkkaohjeita ei ole kaikkialla noudatettu. Yhdistys kävi neuvotteluja myös Helsingin verolautakunnan kanssa työpöyvän hankintakustannusten vähentämismahdollisuudesta.

VETOAPUA PALKKANEUVOTTELUIHIN

Apuhoitajayhdistys liittyi vuonna 1955 Virkamiesliittoon, koska se ajoi valtion viroissa olevien etuja ja kaupungit, kauppalat, kunnat ja puolustuslaitos seurasivat valtion palkkauslinjaa. Virkamiesliitto sai läpi vaatimuksen yhden palkkaluokan korotuksesta lastenhoitajille ja apuhoitajille, ja tavoitteena oli päästä mielisairaanhoidattarien kanssa samaan palkkaluokkaan.

Palkka- ja neuvottelutoiminnan laajentuessa 1960-luvulla Apuhoitajayhdistys näki tarpeelliseksi liittyä ryhmäjäsenenä Kunnallisvirkamiesliittoon. Yhdistyksellä oli edustus KVL:n hallituksessa, liittovaltuustossa ja muissa toimielimissä samoin kuin KVL:n

paikallisyhdistysten johtelimissä. Apuhoitajayhdistys keskittyi ammatilliseen edunvalvontaan ja KVL pääasiassa palkkaneuvotteluihin.

Apuhoitajayhdistys ajoi palkka- ja työaikakysymyksiä myös yhteistyössä muiden terveydenhuoltoalan järjestöjen kanssa. Terveydenhuoltoalan työtaisteluun vuonna 1968 yhdistys ei kuitenkaan osallistunut, koska apuhoitajan palkkaluokkatavoitteesta ei päästy yksimielisyyteen muiden hoitohenkilöjärjestöjen kanssa.

Kun lyhennettyyn työaikaan siirryttiin vuonna 1968, yritettiin sairaalahenkilökunnalle sen vastustelusta huolimatta järjestää työvuoroon pakollinen lepotaiko tai ruokailutaiko, jota ei olisi luttu varsinaiseen työaikaan. Tällöin työajan reaalityhenitys olisi ollut olematon. Vuonna 1970 voimaan astunut uusittu virkasääntö, sopimus kunnallisten viranhaltijain työajoista ja suositussopimus työaikajärjestelyistä, sisälsivät periaatteessa viisipäiväiselle työviikolle pohjautuvan työaikajärjestelmän. Lepotaiko ei ollut pakollinen ja ruokailutaiko oli mahdollista pitää työaikaan sisältyvänä.

EI OLLUT LUOTTAMUSMIEHIÄ

Ennen keskitettyä neuvottelujärjestelmää työnantajapuolen keskusliitot antoivat palkkasuosituksensa neuvoteltuaan työntekijäjärjestöjen kanssa. Apuhoitajien kohdalla suositukset noudattivat useimmiten valtion linjaa ja käytäntöön soveltaminen oli kirjavaa.

1960-luvulla Apuhoitajayhdistys neuvotteli edunvalvontakysymyksistä joko KVL:n kautta tai suoraan eri viranomaisten, työnantajajärjestöjen, kuntien ja valtion kanssa. Jäsenistö tiedotti paikallisista epäkohdista Apuhoitajayhdistykselle, joka teki korjausesityksiä paikallisten työnantajien edustajille. Lisäksi työnantajia kehoitettiin noudattamaan vähintään keskusliittojen palkkasuosituksia. Koska luottamusmiesjärjestelmää ei ollut, yksityiset jäsenet valtuutettiin käymään paikallisia neuvotteluja.

Virkaehtolainsäädäntö ja luottamusmiesjärjestelmä saatiin toimintaan vasta 1970-luvun alkupuolella. Vuoden 1970 toimintakertomuksessa ennakoitiin, etteivät kuntien ja kuntaliittojen viranomaisten yksipuoliset ratkaisut palkka- ja palvelusehdoissa enää ole mahdollisia.

Apuhoitajaliiton paikallisyhdistykset huolehtivat paikallisesta edunvalvonnasta, neuvotteluista, luottamusmies-toiminnasta ja TVK-V:n paikallisesta yhteistyöstä.

ITSENÄINEN AMMATTILIITTO

Yhteistyötä muiden terveydenhuoltoalan järjestöjen kanssa tehostettiin, kun Apuhoitajaliiton kevätkuultuusto hyväksyi vuonna 1974 liittymisen TVK:n terveydenhuoltoalan yhteistoimikuntaan, silloiseen Tehyyn. Toimikunnan tavoitteena oli muun muassa neuvotella sopimustavoitteet yhteisesti.

Kun yhteistyötoimikunnasta alettiin muodostaa Terveydenhuoltoalan ammattijärjestöä, Apuhoitajaliiton liittovaltuusto päätti yksimielisesti vuonna 1980 jäädä sen ulkopuolelle. Vuoden 1981 liittokokous vahvisti päätöksen säilyä itsenäisenä liittona.

Tehy perustettiin vuonna 1982, ja Apuhoitajaliitto jatkoi yhteistyötä ammattiliittojen kesken. Yhteisvoimin käytiin myös työtaistelut: vuonna 1983 Apuhoitajaliitto, Tehy ja Kunnallisvirkamiesliitto ja vuonna 1995 SuPer ja Tehy yhdessä TNJ:nä.

TNJ eli Toimihenkilöiden Neuvottelujärjestö muodostui TVK-V:stä vuonna 1992, kun TVK meni konkurssiin. Sen puitteissa SuPer ja Tehy neuvottelivat kuntasektorin virka- ja työehtosopimuksista aina syksyyn 2007 saakka. Tehyn erottua TNJ:stä SuPer jatkoi muiden pääsopijajärjestöjen kanssa yhteistyötä TNJ:nä yhtenä pääsopijajärjestönä.

SuPer purki TNJ:n ja perusti 27.2.2014 yhdessä Tehyn ja Suomen Palomiesliitto SPALin kanssa Kuntalan koulutettu hoitohenkilöstö KoHory:n, joka neuvottelee ja solmii kuntasektorin virka- ja työehtosopimukset.

Yksityisten työnantajien palveluksessa olevien jäsenten edunvalvontaa SuPer hoitaa yhteistyössä Erillisalojen toimihenkilöliitto ERTOn ja Tehyn kanssa Terveys- ja sosiaalialan neuvottelujärjestö TSN ry:ssä.

YKSITYISSEKTORIN SUPERILAISET

Vuonna 1991 yksityissektorilla työskenteli 1799 superilaista. Vuonna 1998 lukumäärä oli 4627, joka oli silloin 8,7 prosenttia liiton koko jäsenmäärästä. ▶

Apuhoitajaliiton edustajien ryhmä neuvottelee TVK-V:n valtuuskunnan kokoustuolla.

Vuonna 2017 yksityissektorilla työskenteli jo joka kolmas superilainen.

Jäsenmäärän nousun myötä kasvoivat sektorin edunvalvonnan haasteet. Vuosikertomus vuodelta 2004 kertoo, että ensimmäisen kerran pyydettiin ammattiosastoilta sopimustavoitteet myös yksityisille sopimusaloille.

SuPerilla oli yksityissektorin ammattiosastoja vuonna 1988 vain kolme. Vuonna 2017 niitä oli 18. Kuntaulkoi-
tusten myötä on ammattiosastoja, joissa kaikki tai suurin osa jäsenistä työskentelee yksityissektorilla, vaikka osatot alun perin olivat niin sanottuja sekaosastoja. Erityinen ratkaisu ammattiosaston perustamiseksi tehtiin vuonna 2009. Innovatiivinen SuPerMehi oli Mehiläisessä työskentelevien superilaisten virtuaalinen valtakunnallinen ammattiosasto.

Yksityissektorin kasvuun vastattiin liitossa lisäämällä asiamiehiä. 1980-luvun lopulla toimistossa yksi lakimies hoiti yksityissektorin sopimusasioita. Vuonna 2014 toimistoon perustettiin jo yksityissektorin oma yksikkö toiminnan tehostamiseksi. Yksikkö vastaa yksityissektorin neuvottelutoiminnasta, edunvalvontakoulutuksesta, yksityissektorin ammattiosastojen ohjauksesta sekä luottamusmiestoiminnasta. Lisäksi yksikön vastuualueelle kuuluu TSN-yhteistyö.

OMA SOPIMUS?

Sosiaali- ja terveydenhuoltoalan omaa sopimusta on väläytelty aika ajoin. Asiaa selvittelemään perustettiin vuonna 1990 toimikunta, jossa oli mukana edustus SuPerista, Tehystä, Sosiaalityöntekijöiden Liitosta ja Terveydenhoitajaliitosta. SuPer ja Tehy neuvottelivat myös Lääkäriliiton kanssa.

Tammikuussa 1993 allekirjoitetussa pääsopimuksessa lääkärit saivat alakoh-
taisen sopimuksen, mutta TNJ ei. Vuon-

na 1999 SuPerin kevätedustajistossa todettiin, että Tehy oli esittänyt kuntasektorille omaa terveydenhuoltoalan sopimusta. SuPerin edustajisto asetti sopimuksen edellytykseksi, että sen piiriin saadaan terveydenhuollon ohella myös sosiaalialalla työskentelevät jäsenet.

SuPer ja Tehy jatkoivat oman sopimuksen tavoittelua, kunnes vuoden 2007 sopimuskierröksellä SuPer hyväksyi Kunnallisen työmarkkinalaitoksen sopimusesityksen, mutta Tehy hylkäsi sen ja erosi TNJ:stä. Se havitteli omaa sopimusta tavoitteessa onnistumatta.

VALTAKUNNALLISET HANKKEET TYÖLLISTÄVÄT

Kunta- ja palvelurakennemuudistus eli Paras-hanke käynnistettiin vuonna 2006. Sen myötä olemassa olevia kuntia lakkautettiin, liitettiin yhteen ja muodostettiin uusia. Paras-hanke lopetettiin vuonna 2011, kun maan hallitus alkoi sorvata maakunta- ja sote-uudistusta. Seurauksena on, että monien superilaisten työpai-
kat ja työsuhteen ehdot muuttuvat sitä mukaa, kun kunnat valmistautuvat tule-
viin muutoksiin.

SuPer ennakoi edunvalvontatoiminnan muutoksia perustamalla vuonna

2015 luottamusmiesten muutostyöryh-
män, johon kuului luottamusmiehiä eri puolilta maata. SuPer on myös ottanut voimakkaasti kantaa ja puuttunut epäkohtiin uudistusten valmisteluvaiheissa, tiedottanut jäsenistölle ja kouluttanut aktiivijäseniä toimimaan muutok-
sessa kentällä.

OIKEUDELLINEN EDUNVALVONTA

SuPerin oikeudellinen apu jäsenille koski 1980–90-luvuilla pääasiassa virka- ja työehtosopimusten sisällön selvittämistä. Myös eläkeasiat työllistivät. Vuonna 1988 tehtiin 12 valitusta muun muassa lääninoikeudelle, eläkelautakunnalle ja vakuutusosastolle ja käytiin neljä keskusneuvottelua kunnallisen virkaehtosopimuksen tulkinnasta.

Vuoden 2016 aikana sopimusedunvalvonnan päättyneistä toimeksiannoista noin 41 prosenttia koski palkkaepäselvyyksiä. Tämän lisäksi selvitettävänä oli muun muassa lainvastaisia määräaikaisten työsuhteiden ketjutuksia, työsuhteen päättymiseen liittyneitä erimielisyyksiä kuten irtisanomisia, purkuja ja koeaikapurkuja, työtapaturma-asioita, työaika-asioita, lomautuksiin sekä liikkeenluovutuksiin liittyviä ongelmia ja syrjintätilanteita.

Jäsenille saatiin korvauksia vuonna 2016 noin miljoonan euron edestä. Korvaukset perustuvat edunvalvonnan lakimiesten, sopimusasiantuntijoiden ja asianajajien tekemiin sovintoihin sekä tuomioistuinten antamiin tuomioihin. ■

KoHo ry:n perustamispyötykirjan allekirjoittivat SPALin puheenjohtaja Kim Nikula, SuPerin puheenjohtaja Silja Paavola, Tehyn puheenjohtaja Rauno Vesivalo ja toinen varapuheenjohtaja Anna-Leena Brax sekä SuPerin varapuheenjohtaja Tiia Rautpalo.

KIRJEKURSSEISTA LÄHIOPETUKSEN KAUTTA VERKKO-OPISKELUUN

Apuhoitajayhdistyksen ensimmäisen paikallisosastoille suunnatun järjestötietouskurssin opetusmenetelmä oli kirjekurssi. Tämän päivän SuPer-aktiivit saavat tietoa netissä ja voivat keskustella omilla verkkosivuilla. Vuoden 2017 lopussa SuPerilla oli 5 500 jossain ammattiyhdistystoiminnan luottamustehtävässä toimivaa aktiivia.

Entisaikojen etäopiskelu, kirjekurssi, oli Apuhoitajayhdistyksen ensimmäisen paikallisosastoille suunnatun järjestötietouskurssin opetusmenetelmä vuonna 1964. Varsinaisen ammattiyhdistys- ja järjestökoulutuksen yhdistys aloitti 1960-luvulla.

Edunvalvontatyön kasvu ja järjestötoiminnan laajeneminen edellyttivät jäsenistön ja luottamushenkilöiden tiedon tason kohottamista. Yhdistys lähetti osallistujia Virkamiesliiton ja Kunnallisvirkamiesliiton koulutustilaisuuksiin.

Vuoden 1961 toimintakertomuksessa mainitaan, että Virkamiesliiton järjestämille järjestösihteerikursseille osallistui seitsemän apuhoitajaa ja noin 40 apuhoitajaa opiskelee kirjeopistossa.

Yhdistys järjesti ensimmäisen oman sihteerikurssin vuonna 1969 ja puheenjohtajien neuvottelupäivät vuonna 1970. Yhdysjäsenverkoston ja luotta-

musmiesjärjestelmän syntymisen myötä 1970-luvun alkupuolella alkoi myös yhdysjäsenten ja luottamusmiesten kouluttaminen.

1980-luvulla jäsenet muodostivat opintokerhoja, joissa opiskeltiin esimerkiksi henkistä hyvinvointia ja yhdistystoimintaa. Kerhot hakivat toimintaansa valtionapua TJS-Opintokeskuksen kautta ja liitto myönsi apurahaa valtionavun ulkopuolisiin menoihin.

2000-luvulla järjestö- ja edunvalvontakoulutus oli monipuolista ja monimuotoista. Sitä kehitettiin ja kehitetään jatkuvasti kentän tarpeiden mukaan. Liitto järjestää myös tapahtumia, joilla kannustetaan kaikkia mukaan ammattiosastotoimintaan.

LUOTTAMUSMIESKOULUTUS ALKAA

Apuhoitajayhdistys järjesti luottamusmiestoiminnan alkeiskurssin vuonna 1971. Seuraavana vuonna kutsuttiin lähes 90 pääluottamusmiestä ja luottamusmiestä eri puolilta maata kolmepäiväiselle luottamusmieskursseille Helsinkiin. Luottamusmiehiä koulutettiin myös Kunnallisvirkamiesliiton, Virkamiesliiton ja TVK:n järjestämällä kursseilla.

Vuonna 1975 aloitettiin TVK:n terveydenhuoltoalan yhteistoimikunnan, silloisen Tehyn puitteissa yhteinen luottamusmies- ja työsuojelukoulutus. Jäsenjärjestöt järjestivät kurssseja vuorotellen aina vuoteen 1982 asti.

Tämän jälkeen SuPer järjesti itse kuntapuolen luottamusmieskurssit ja yksityisalojen neuvottelupäiviä. Valtion ja toimiehtosopimuspuolen luottamusmiehet koulutettiin yhteistyösopimuk-

sen mukaisesti Tehyn luottamusmieskursseilla.

Vuosikymmenen 1980-90 vaihteessa SuPer ja Tehy järjestivät yhteisen järjestönsä TNJ:n nimissä sopimusten selostustilaisuuksia ja edunvalvontapäiviä.

Palkkausjärjestelmät ja työn vaativuuden arviointi tulivat tärkeäksi koulutusaiheeksi 1990-luvun puolesta välistä alkaen.

VERKOSTOITUMALLA JA VERKOSSA

SuPer kouluttaa luottamusmiesten ja työsuojelutehtävissä toimivien lisäksi ammattiosastojen aktiivit joko omilla tai Aktiivinstituutin kursseilla. Työmarkkinapäivillä voidaan verkostoitua muiden aktiivien kanssa. Myös SuPer-Opoille, SuPer-Nuorille ja liiton opiskelijajäsenille on suunnattu omaa koulutusta, joissa järjestö- ja sopimusasioita käydään läpi. Jäseniltoja järjestetään niin ajankohtaisiltoina kuin eri edunvalvontateemojen pohjalta.

Edunvalvontaan kuuluvat hyvät viestintävalmiudet. SuPer kouluttaa puheenjohtajat, luottamusmiehet ja muut ammattiosastojen viestijät. Ammattiosastojen omat sivut ja some-yhteisöt välittävät nopeasti ajankohtaistietoa.

SuPerilla on aktiivijäsenille omat verkkosivut, joilla julkaistaan myös koulutusmateriaalia. Keskustelupalstat tarjoavat vertaistuen lisäksi paikan jakaa hyväksi havaittuja käytäntöjä. ■

Syksyisin järjestettävät Työmarkkinapäivät ovat SuPerin suurin edunvalvontakoulutustapahtuma.

Paikallisosastojen puheenjohtajapäivät järjestettiin vuonna 1970 Apuhoitajayhdistyksen toimistossa.

OPISKELIJA TUTUSTUU LIITON TARJONTAAN

Apuhoitajaoppilaat keksivät itse perustaa oman yhdistyksen, johon järjestäytyä. Tänä päivänä sosiaali- ja terveysalan toisen asteen tutkinnon suorittajilla on jo monta jäseneksi ottajaa.

Apuhoitajayhdistyksen opiskelijatyö alkoi jo yhdistyksen alkuvuosina, kun nähtiin tarpeelliseksi tiedottaa yhdistyksen toiminnasta kaikille valmistuville apuhoitajille ja näin myös saada heidät liittymään jäseniksi. Yhdistyksen hallitus pyysi keväällä 1953 apuhoitajakurssien johtajattaria selostamaan valmistuville apuhoitajille yhdistyksen ja jäsenten välistä suhdetta, erityisesti jäsenmaksujen suorittamisen ja osoitteiden ilmoittamisen tärkeyttä. Seuraavina vuosina kursseille lähetettiin tietoa kirjeitse. Vuodesta 1955 apuhoitajakurssien ohjelmaan sisällytettiin järjestötietoutta.

Vuonna 1975 perustettiin työryhmä suunnittelemaan oppilastyön kehittämistä ja vuonna 1976 opiskelijajasto alkoi suunnitella, ohjata ja yhtenäistää liiton ja jäsenyhdistysten opiskelijatoimintaa.

Vuodesta 1987 alkaen apuhoitaja-, perushoitaja- ja vastaanotto-osastoavustajaopiskelijat otettiin jo opiskeluaikana liiton jäseniksi opiskelijajäseninä.

SuPer-Opot pitävät oppilaitoksis-

Helsingin sairaanhoito-oppilaitoksen apuhoitajaoppilaiden vuonna 1979 järjestämässä näyttelyssä tuotiin jo esille lähihoitaja-käsite.

sa järjestötietoustunteja, aulainfoja ja merkkienjakotilaisuuksia. Opojen työ on ollut aina vaikuttavaa. Sen tuloksena valmistuneet apu- ja perushoitajat liittyivät aikoinaan lähes sataprosenttisesti liittoon. Esimerkiksi vuonna 1999 liityneitä oli 99 prosenttia valmistuneista.

Lähihoitajakoulutuksen myötä alkoi kilpailu uusista jäsenistä niiden liittojen kesken, joihin oli aiemmin liittynyt sosiaali- ja terveysalan koulutason tutkinnon suorittaneita. Syksyllä 2008 STTK:n kentässä jäsenkilpailu lähihoitajista sai piirteitä, joita SuPer ei hyväksynyt. Liitto jättäytyi toiminnallisesti pois STTK:n toiminnasta muutamaksi viikoksi, kunnes SuPerin, Jyryn ja Tehyn kesken sovittiin pelisäännöt jäsenhankintaan.

SuPer vastasi kilpailutilanteeseen uudistamalla opiskelijatoimintaansa. Vuonna 2017 SuPer-Opoja oli 250.

IDEARIKKAAT SUPER NUORET

Vuosi 1985 oli YK:n julistama kansainvälinen nuorisovuosi. SuPer otti silloin haasteeksi nuorten ja opiskelijoiden innostamisen liiton toimintaan ja on jatkanut työtä eri keinoin muun muassa järjestämällä erilaisia nuorisotapahtumia.

Nuorisotoiminta sai uutta puhtia vuonna 2005, kun SuPer-Nuorten toiminta käynnistettiin perustamalla nuorten oma valtakunnallinen työryhmä SuNu. Seuraavana vuonna järjestettiin jo viisi valtakunnallista *Nuori lähihoitaja*

-koulutusviikonloppua ja *Nuoret Lähihoitajat Laineilla* -koulutusta.

Vuonna 2008 SuNu aloitti yhteistyön Rakennusliiton nuorten kanssa.

Vuoden 2011 alusta SuPer-Nuorten ikäraja nostettiin 35-vuoteen. Liitto alkoi myöntää ammattiosastoille toimintataraa nuorille suunnattuihin tapahtumiin.

AMMATIN MARKKINOINTIA

SuPer osallistuu vuosittain erilaisiin messutapahtumiin, joissa se jakaa tietoa sosiaali- ja terveydenhoitoalan toisen asteen tutkinnosta ja superilaisuudesta. Ammattiosastot järjestävät monenlaisia tempauksia, joissa SuPeria ja lähihoitajan työtä markkinoidaan.

SuPer on myös järjestänyt *Lähihoitajatapahtuman* jo vuodesta 1998. Luentojen lisäksi tarjolla on tietoa SuPerista ja eri näyttelyleasettajien esiin tuomista asioista. Vuosittain tapahtumaan osallistuu yli tuhat opiskelijaa ja opettajaa tai ammatista kiinnostunutta eri puolilta Suomea.

Lähihoitajalaji on ollut Taitaja-kisoissa vuodesta 2001 alkaen. SuPer on ollut alusta lähtien sponsorina ja liiton toimihenkilö on ollut yksi tuomareista. ■

SuNu järjestää alle 35-vuotiaille superilaisille monipuolista toimintaa.

KIERTOKIRJEISTÄ SOSIAALISEEN MEDIAAN

Tietoa liitosta ja sen toiminnasta, ammatista, koulutuksesta ja jäsen-ten työstä on jaettu jo 70 vuotta. Viestinnällä ja kampanjoimalla on vaikutettu päättäjiin ja yleiseen mielipiteeseen. Myös SuPer-lehti on tärkeä osa liiton viestintää.

Kiertokirjeet olivat Apuhoitajayhdistyksen alkuvuosien tiedotusväylä. Apuhoitajakurssit saivat niissä järjestötietoutta ja paikallisosastot tietoa ajankoh-raisasioista. Esimerkiksi vuonna 1955 yhdistys kehotti kiertokirjeellä apuhoitajia lojaalisuuteen sairaanhoitajahenkilökuntaa kohtaan sairaanhoitajien mahdollisen lakon alkaessa.

Kiertokirjeitä seurasivat tiedotteet ja vuonna 1970 yhdistyksen organisaatio- ta tehostettiin luomalla maanlaajuinen yhdysjäsenverkosto. Yhdysjäsenen teh- tävänä on toimia tiedonvälittäjänä lii- ton, yhdistyksen sekä jäsenen välillä.

1980-luvulla liitto lähetti tiedottei- ta jäsenistölle, apuhoitajaopiskelijoille, paikallisyhdistyksille, ammattiosastoil- le ja luottamusmiehille, keskusjärjestöl- le ja työmarkkinajärjestöille. Säännölliset luottamusmies- ja yleiskirjeet alkoi- vat kulkea vuodesta 1982. SuPerin tas- kupalenteria alettiin toimittaa vuodesta 1981. Se postitetaan edelleen jäsenetu- na kaikille jäsenille.

KEKSELIÄITÄ KAMPANJOITA

1980-luvulla ryhdyttiin panostamaan myös ulkoiseen tiedotukseen. Medialle järjestettiin tiedotustilaisuuksia ja lähetetiin Apuhoitajalehteä. Hyväntekeväisyys- kampanjat toivat liitolle paljon positiivista julkisuutta. Vuosina 1984-85 vapaavuo- rolla olevat hoitajat tekivät vapaaehtoisen työvuoron vanhainkodissa kerrankin ilman kiirettä *Sydämellä ja ammattitaidolla* -kampanjan aikana. Paljon mediatilaa sai- vat myös vuoden 1986 *Operaatio Kulta- tuoli* ja 1988 *Perushoitajan tuntee*.

Suuren yleisön ja päättäjien huomi- ota hoitotyön mitoituksiin haettiin jo vuonna 1982 *Enemmän aikaa potilaalle* -kampanjalla, joka jatkui vielä seuraava- nakin vuonna. Vanhusten hyvän hoidon puolesta on järjestetty lukuisia kampan- joita ja tempauksia.

Liitto on ottanut julkisuudessa voi- makkaasti kantaa myös muiden kuin vanhuspalveluissa työskentelevien su- perilaisten puolesta. Esimerkiksi päivä- hoidon ja varhaiskasvatuksen tilannetta seurataan aktiivisesti.

Vuonna 2011 aloitettiin eduskun- tavaaleihin valmistautuminen teemalla *Älä valita. Ala valita*. Superilaisten työ- hyvinvointia on haluttu lisätä erilaisilla työhyvinvointikampanjoilla kuten *On- nitonni* ja *Kimpassa on kivempaa*. Myös jäsenhankintaa on tehostettu monenlai- sin kampanjoin.

Monissa kampanjoissa on hyödyn- netty SuPerin tekemiä selvityksiä, joil- la on tuotu esiin jäsenien kokemuksia ammatista, koulutuksesta, työstä ja sen vaativuudesta sekä työhyvinvoinnista.

NETTI JA SOSIAALINEN MEDIA

SuPer hyödyntää nettimaailmaa monel- la eri tavalla. Ammattiosastoilla on omat verkkosivut ja liiton jäsensivuilla on eri-

tisesti aktiivijäsenille suunnattua tietoa ja keskustelupalstoja.

Kampanjoissa on myös hyödynnetty internetin mahdollisuuksia. Esimerkiksi vuoden 2007 *Tänään en saanut hoitajaa isälleni* haastoi päättäjät ottamaan van- huksensa töihin mukaan ja huolehti- maan omasta virtuaalihoidokistaan, jo- ka kuihtui ilman hyvää hoitoa. Sote-uu- distuksen vaikutuksesta kuntien päätös- valtaan tuotiin esiin vuonna 2017 eri- tyisellä laskurilla.

SuPerilla ja ammattiosastoilla on Fa- cebookissa useita avoimia ja suljettu- ja ryhmiä. Twitter ja Instagram ovat myös käytössä. Uusi viestintäväylä on SuPer-ruutu YouTubessa. Myös SuPer- lehti on näköislehtenä ollut luettavissa verkossa linkkien, lisäkuvien ja vide- oiden rikastamana marraskuusta 2015 alkaen. ▶

Vuoden 1953 jäsentiedotteessa on paljon asiaa.

Kaikille Apuhoitajille tiedoksi.

Toimisto:

1. Suomen Apuhoitajayhdistyksen toimisto on 1.5.1953 siir- tynyt uuteen paikkaan. Osoite on Helsinki, Mäntytie 12.B.21. Neiti Hilka Pohjola. Puhelin: 481934.

Toimistonhoitaja Hilka Pohjola on tavattavissa puhe- limitse arkipäivinä klo 7.30 - 8.00 ja toimiston aukioloai- kana maantaisin ja torstaisin klo 18.00- 20.00 i.p.

2. Jatkuva työvälytystoiminta vaatii, että apuhoitajan, jol- le on tarjottu paikka, on heti ilmoitettava toimistoon ottaa- ko hän toimen vastaan vai ei. Pyydämme myös ilmoituksia apuhoitajien mahdollisuudesta ottaa vastaan kesälomasijaisuuksia, tilapäisluontoista- ja osa- päivätöitä.

3. Kehotamme vielä apuhoitajia maksamaan jäsenmaksunsa oma-aloitteisesti 30.6. mennessä postisiirtotilille N 18872.

4. Yhdistyksen hallitus pyytää kaikkia apuhoitajia ilmoit- tamaan työpaikkansa, tai olinpaikkansa, tarkan osoitteensa ja mahdollisesti muuttuneet sukunimensä uudella toimisto- osoitteella tilastotietojen laatimista varten. Asia on tärkeä ja kiireellinen. Ed.olevien tietojen muuttumisesta on jatku- vasti ilmoitettava.

Lehtiasia:

1. Apuhoitajalehden näyttenumeroa á 50:- on vielä saatavis- sa toimistosta. Tämän lehden menekistä riippuu joululehden painattaminen. Siis, jokainen apuhoitaja myyköön 2 kpl. leh- tiasiamme eteenpäin viemiseksi. Joululehti-tilauksia (hinta 100:-) otetaan vastaan 1.10.1953 saakka.

Pukukaavat:

1. "Sorjan" kaavapalvelu on luvannut valmistaa apuhoita- jier virkapukukaavoja (siis: puku, esiliina ja kauluskaavat). Tilaus on tehtävä yhdistyksen toimiston välityksellä 20 päi- vään toukokuuta mennessä, mainiten koon (38,40,42 ja 44). Kaavojen hinta on 200:- ynnä postikulut. Myöhemmin voi kaavo- ja tilata puku y.m. tilausten yhteydessä syyskuussa ja hel- mikuussa.

"OLE USKOLLINEN VÄHÄSIMMÄSSÄKIN "

SUOSITTU SUPER-LEHTI

Jäsenkyselyissä aina arvokkaaksi jäseneduksi koettu SuPer-lehti täyttää 65 vuotta vuonna 2018. Lehden ensimmäinen numero toimitettiin luentopäiville helmikuussa 1953 nimellä Suomen Apuhoitaja. Näytenumeroa asetettiin myyntiin viidenkymmenen markan kappalehinnalla ja toivomus oli, että jokainen apuhoitaja myisi kaksi lehteä. Joulunumeron kohtalo riippui menekistä. Vuodesta 1955 lehti on lähetetty jäsenetuna jokaiselle jäsenelle.

Lehden nimi muuttui Apuhoitajalehdeksi vuonna 1965 ulkoasu-uudistuksen myötä. Lehti ilmestyi tuolloin kuusi kertaa vuodessa. Vuonna 1983

nimi lyheni Apuhoitajaksi ja muuttui Perushoitajaksi vuonna 1985. SuPerina lehti alkoi ilmestyä jo vuonna 1988.

Vuonna 2017 lehteä julkaistiin 11 numeroa, joista yksi tuplanumerona. Joulukuun lehden painosmäärä oli 93 200. Jäsenten lisäksi lehteä postitetaan maksutta yhteistyökumppaneille ja jonkin verran lehdellä on myös tilaajia.

Lehden ulkoasua, sisältöä ja julkaisu- muotoa on kehitetty vuosikymmenten aikana ja kehitystyö jatkuu. ■

Lehti on muuttanut nimeään ja muotoaan muutaman kerran 65 vuoden aikana.

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Apuhoitajaliittojen yhteistoiminta on laajentunut pohjoismaisesta kanssakäymisestä Euroopan ja koko maailman järjestöjen väliseksi edunvalvontatoiminnaksi. EU:n organisaatiossa on SuPerin edustajille monia vaikutuskanavia.

Apuhoitajayhdistys alkoi hakea vaikutteita ulkomailta jo 1950-luvulla, kun puheenjohtaja Gurli Svinhufvud kävi tutustumassa Englannin Assistenttihoitajayhdistyksen toimintaan ja hoitajien koulutukseen sekä sosiaalialan Vaeltavaan Seminaarin Yhdysvalloissa ja Kanadassa.

Norjan Apuhoitajayhdistyksen kanssa tiivis yhteistyö alkoi 1960-luvulla ja vuonna 1972 norjalaiset hakivat vierailu-

laan suomalaisia apuhoitajapukuja malliksi omaa uutta virkapukuaan varten.

Yhteistyötä tehtiin myös Islannin, Englannin ja Sveitsin apuhoitajayhdistysten kanssa. Näiden maiden ja Tanskan kanssa suunniteltiin yhteistoimintaelimen perustamista. Apuhoitajien Euroopan neuvoston perustava kokous pidettiin marraskuussa 1980 Dipolissa Espoossa. Perustamisasiakirjan allekirjoittivat Norja, Islanti ja Suomi. Färösaaret ja Luxemburg tulivat mukaan myöhemmin. Suomen Perushoitajaliitto järjesti vuonna 1984 EAN:n kongressin, johon osallistui noin 240 apuhoitajaa eri maista.

Yhteistoimintaelimestä muodostui nykyinen Euroopan Perushoitajaneuvosto EPN. Neuvostoliittoon ja muihin sosialistisiin maihin kansainväliset suh-

teet hoidettiin 1970-luvulta alkaen lähinnä TVK:n kautta.

Perushoitajaliitto hyväksyttiin vuonna 1989 Julkisen alan ammattiliittojen maailmanjärjestö PSI:n jäseneksi. Vuonna 1993 PSI:n konferenssi järjestettiin Helsingissä. Osanottajia oli sadasta eri maasta.

Euroopan unionin myötä SuPerin vaikuttamistyö on laajentunut entisestään. Vuosien varrella liitto on osallistunut erilaisiin hankkeisiin, joilla on edistetty työntekijöiden liikkuvuutta ja kehitetty oppimateriaalia lähihoitajakoulutukseen.

EU-edunvalvonnassa SuPerille on keskeistä lähihoitajien koulutuksen ja aseman vahvistaminen. Yhdessä komission työntekijä- ja työnantajajärjestöjen kanssa pohditaan sote-alan tulevaisuutta. Tätä virallista sosiaalidialogia on käyty vuodesta 2005.

Eurooppa-tasolla tarvitaan liiton asiantuntemusta ja asiantuntijoita. Esimerkiksi vuonna 2017 Euroopan ammatillinen yhteisjärjestö EAY pyysi SuPerin asiantuntija Leena Kaasista Euroopan vanhustalveluiden standardointiryhmään. SuPerin kannalta osallistuminen työhön on tärkeää myös työntekijöiden näkökulmasta. ■

Euroopan Perushoitajaneuvoston kokouksen iltajuhlaan pukeudutaan kansallispukuun, jos sellainen on. Vuonna 2008 SuPerin edustajilla oli upeita pukuja.

GOTT NYTT ÅR TILL ALLA SUPER-MEDLEMMAR

ORDFÖRANDE SILJA PAAVOLA

Det nya året är en början på Finlands följande hundra år och en fin fortsättning för 70-åriga SuPer. En fortsättning och framtid! Vi är på många sätt nästan i världstopp. Om vi ser på vad Finland kan och gör genom SuPer-medlemmarnas arbete handlar det om hela livscykeln. Medlemmarna arbetar inom social- och hälsovården samt inom fostran. Vi stöder människans utveckling, behandlar sjukdomar, främjar hälsa och vårdar. Arbetet kräver att vi underhåller och förnyar vår yrkeskunskap.

Se på småbarnsfostran. Den har i många studier och uppföljningar visat sig vara bra och fungerande, och föräldrarna har varit nöjda. Arbetet, där var och en får arbeta för barnets bästa, är uppskattat. Det ska vi inte förstöra. Vi ska fortsätta så, men också utveckla arbetet i tid. Arbetet utgår från barnens behov av vård, utveckling och fostran, så att barnet har möjlighet att lära sig nytt och vara nyfiken. Vi skapar en vårdrelation som tillåter ett individuellt bemötande av barnet, så att föräldrarna vet att barnet mår bra.

Då går man gärna till skolan, som också får beröm av omvärlden. Vår bästa investering i framtiden har varit utbildning. Lärarna lär sig nya undervisningsmetoder så att eleverna ska lära sig. Ibland finns det barn som behöver mer hjälp i lärandet. Som tur finns det skolgångshandledare som med sin egen yrkeskunskap leder och lär eleven, både i skolan och i eftis. Behovet av handledare tar inte slut med grundskolan, utan de finns också i yrkesundervisningen för dem som behöver särskilt stöd.

Allt kan hända under livets gång. En människa kan insjukna akut, allvarligt, få en långvarig eller en mental sjukdom, en olycka kan förändra livet tillfälligt eller bestående. Lyckligtvis har medicinen och vården utvecklats så att livet för många fortsätter ganska normalt trots behandlingar. Döden ingår också i sjukhusvärlden, både plötslig och väntad. I alla skeenden är superiten med och vårdar, stöder, leder, ger konkreta råd, hjälper patienten att klara sig ur situationen eller att fortsätta livet. SuPer-medlemmarna vet att livet är värdefullt ända tills döden inträder. Därför vårdar vi med hjärta och yrkeskunskap.

Finländarnas förväntade livstid har stigit stadigt, tack vare ökad välfärd, utbildning och medicin. Samhället har satsat på välfärden, på att människorna ska vara medvetna om hur man ska leva och ta hand om sig själv. Allt har inte gått som önskat, men helhetsbilden duger. Det finns mycket kunskap, men man orkar inte alltid följa den. Därför har vi många folksjukdomar. Nu har vi en tid med många äldre som behöver vård för sjukdomar och hjälp med dagliga funktioner. Också här finns en superit som vårdar, hjälper, rehabiliterar och ger omsorg. Helt enligt äldreservicelagen. De social- och hälsotjänster som tryggar långvarig vård och omsorg ska ges så att en äldre person kan uppleva att livet är tryggt, viktigt och värdefullt.

Vi ska inte glömma de superiter som jobbar med annat. De utvecklingsstörda behöver hjälp, stöd och vård under hela livet, också här stöder SuPer-medlemmarna etiskt. I tandvården är det en superit som hjälper och vårdar. Vi har alltid arbetat nära människan. Vi styrs av lagar, förordningar och etiska anvisningar med grund i respekten för människovärdet. Det ska vi fortsätta med. ■

Silja

LEDARE

REGISTRERINGEN AVGJORDES

Lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården ändrades i början av året. Med den nya lagen för Valvira in alla närvårdare som varit i Terhikki, registret för yrkespersoner inom hälso- och sjukvården, sedan början av mars 2016 direkt i registret över yrkespersoner inom socialvården Suosikki. Valvira återsänder också den ena registreringsavgiften till dem i den här gruppen som redan hunnit registrera sig i båda registren. Men märk väl att de närvårdare som har examinerats efter den 1 mars 2016 ska sköta sin registrering själv både i Terhikki och i Suosikki. Det enklaste är att göra det via läroinrättningen redan under studietiden. Läs mera i nyheten på sidan 9.

SuPers jubileumsår har startat. Finlands Hjälpkörtärförening höll sitt konstituerande möte den 27 januari 1948 på Kvinnokliniken i Helsingfors. Föreningen grundades av 22 hjälpkörtare och snart var redan 280 medlemmar anslutna. År 2009 utnämnde SuPer den 27 januari till Nationell närvårdardag. Under 70 år har den lilla föreningen vuxit till ett fackförbund med 90 000 medlemmar och riksomfattande påverkare. Alla beslut om verksamhet och riktlinjer fattas i det här närvårdar- och primärskötarförbundet av närvårdare och primärskötare som valts av medlemmarna. Förbundet har vuxit och befäst sin plats genom att ta hand om de egna och påverka frågor som det är insatt i.

Vi har fräschat upp SuPer-tidningens layout och startar nya serier. Tidningen är fortfarande gammal och bekant, men vi beslöt att ge mera rum åt en presentation av innehållet och åt aktuella fenomen. I de nya serierna ska vi berätta mer om bland annat segrar som förbundet uppnått, initiativ som förbundet tagit och uppmärksamhet som tidningens teman ger upphov till i elektroniska medier. Nya artikelserier som stöder yrket utlovas, i det här numret inleder vi infonuttar om primärvård.

Ett gott jubileumsår 2018 till alla! ■

leena.lindroos@superliitto.fi

Enkäten avslöjade krisen

TEXT HENRIIKKA HAKKALA

Problemen i ledarskapet och SuPer-vårdarnas upplevelse av bristande uppskattning tar sig uttryck i att arbetsgemenskapen mår dåligt på Esperri.

På grund av den rikliga respons som kommit till SuPer gjorde vi i september en elektronisk enkät bland alla superiter som arbetar på Esperis enheter. Vi fick många svar och de vittnade om problem på många nivåer när det gäller organiseringen av arbetet och samarbetet.

– Dimensioneringarna är för låga och vårdarna städar, tvättar och lagar mat flera timmar under ett arbetspass. Tiden räcker inte till för anteckningar och rapporter, för att inte tala om utevistelse och stimulerande sysselsättningar för de boende. Kvaliteten i vården och omsorgen har enligt enkäten hamnat i bakgrunden, konstaterar SuPers ordförande Silja Paavola.

Chefernas beteende, som upplevs som osakligt, kritiserar i synnerhet. De anställda berättar att de bara får negativ respons, till och med hotelser och påtryckningar. Bristen på uppskattning frestar på motivationen och viljan att fortsätta i vårdarbetet.

Många av dem som svarade berättar att försök att gripa tag i missförhållanden leder till otrevliga arbetsskift eller till alltför få timmar med tanke på en hygglig utkomst.

– Det finns ett klart problem i ledarskapet. Även om allt verkar fungera på koncernnivå är de lokala chefernas kompetens inte på en sådan nivå som den bör vara, säger SuPers förhandlingschef inom den privata sektorn Pia Zaerens.

LÖSNINGARNA MÅSTE HITTAS I SAMARBETE

Pia Zaerens ser ett erkännande av problemen och en utveckling av det lokala chefsarbetet som en nyckel som kan lösa situationen inom hela privatsektorn. Det är exempelvis viktigt att bättre förankra kunskanndet i fråga om kollektivavtal på lokal nivå.

Ett fungerande förtroendemannasystem är viktigt för att problemen ska kunna lösas. Tills vidare finns det få förtroendemän inom den privata sektorn, men systemet utvecklas kontinuerligt.

Silja Paavola och Pia Zaerens har träffat ledningen för Esperri. Det är meningen att i fortsättningen reda ut situationen genom regelbundna träffar.

– Vi ser här en bättre vilja till samarbete, konstaterar Zaerens. ■

Kollektivavtalen under förhandling

TEXT ELINA KUJALA BILD HANNA-MARI KUIVALAINEN

SuPer kräver bättre lön för vårdarna både inom kommunsektorn och inom den privata sektorn.

Lönehöjning för alla vårdare och ersättning för skärningen i semesterpengen åt vårdarna som arbetar inom det offentliga. De här är SuPers viktigaste mål i kollektivavtalsförhandlingarna, som nu pågår.

– Kravet på lönehöjning gäller alla SuPermedlemmar, oberoende av om de arbetar privat eller offentligt, inom småbarnsfostran eller på fängelser. Kompensationen för nedskärningen av semesterpengen gäller de kommunalt anställda vars semesterpeng skars ned med 30 procent i samband med konkurrenskraftsavtalet, säger SuPers ordförande Silja Paavola.

Paavola påpekar att det inte är rättvist att kräva talkoanda av de lågavlönade under dåliga tider, och sedan låta situationen kvarstå när tiderna blir bättre. Den finländska ekonomin har börjat växa och det måste också synas i vårdarens börs. Ekonomin i hela landet drar nytta av en bättre köpkraft.

SuPers tredje förhandlingsmål gäller de lokala förhandlingarna. Arbetsgivarna önskar att man oftare kunde förhandla om avtal lokalt: på arbetsplatsen mellan arbetsgivare och arbetstagare.

– Det finns sådant som man kan avtala om lokalt, men för att det ska fungera måste tillgången till information och tidsanvändningen vara i skick. Det kan inte kallas att förhandla ifall arbetsplatsens förtroendeman eller arbetarskyddsfullmäktige inte har möjlighet att sätta sig in i saken ordentligt. De måste ges tillräckligt med tid för sitt arbete. Det är vårt tredje viktiga mål i förhandlingarna. Det finns också andra, men vi ska se hur de här sakerna framskrider.

Alla SuPers viktigaste förhandlingsmål har sin grund i medlemskårens var-

dag. Det är sådant som vårdarna talar om i kafferummen på arbetsplatserna och på fackavdelningarnas möten. Vårdarna är stolta över sitt arbete och upplever det som viktigt och värdefullt. Belastningen i arbetet har emellertid ökat och närvårdarnas lön är inte den rätta med tanke på utbildningen och arbetets kravnivå. De lågavlönade inom den offentliga sektorn har fått betala för nedgången.

Alla behöver social- och hälsovårdstjänster. Utan en utbildad och kunnig vårdpersonal existerar inte de här tjänsterna. Därför måste lönerna sättas i skick nu.

Silja Paavola säger att förhandlingsomgången blir en utmaning.

– Jag har emellertid alltid brukat säga att människorna skapar problemen, men människorna kan också lösa dem. ■

SuPers ordförande Silja Paavola och Tehys ordförande Millariikka Rytönen kräver tillsammans att vårdarnas löner nu fås i skick.

SUPER-YRKESUTBILDADE REDAN I 70 ÅR

TEXT MARJO SAJANTOLA BILDER SUPER-TIDNINGENS ARKIV

Föreningen som grundades av 22 hjälpskötare har vuxit till Finlands
närvårdar- och primärskötarförbund rf med 90 000 medlemmar.

70 år av intressebevakning

FRÅN HJÄLPSKÖTARFÖRENING TILL SUPERFÖRBUND

Finlands Hjälpsskötarförening höll sitt konstituerande möte den 27 januari 1948 på Kvinnokliniken i Helsingfors. Föreningen med sina ursprungligen 280 medlemmar växte under 70 år till ett förbund med 90 000 medlemmar.

Hjälpsskötarföreningens första årsmöte 1949 beslutade enhälligt att hjälpsystrarna som utbildats av Finlands Röda Kors kunde ansluta sig till föreningen om de ville. I samband med mötet hölls också de första föreläsningdagarna för att höja yrkeskunskapen, idag finskspråkiga studiedagar. De första svenskspråkiga studiedagarna ordnades under två dagar på Östanlid sjukhus i Jakobstad 1955.

Finlands Hjälpsskötarförbund höll sitt konstituerande möte den 27 februari 1972. Förbundets organisation grundade sig på ett riksomfattande nätverk av fackavdelningar. Medlemsantalet var 10 000.

Hjälpsskötarförbundet anslöt sig i början av 1974 som medlem av Tjänstemannaorganisationernas centralförbund TOC och till dess förhandlingsorganisation. När TOC gick i konkurs 1992 blev SuPer medlem av Tjänstemannacentralorganisationen FTFC den 1 maj 1993.

Finlands Hjälpsskötarförbund blev Finlands Primärskötarförbund 1984 och förkortningen SuPer registrerades också. Medlemsantalet var då ca 22 500. År 1992 förutsåg förbundet att be-

nämningen närvårdare skulle godkännas som examensbeteckning på andra stadiet inom social- och hälsoområdet. Förbundets namn blev Finlands närvårdar- och primärskötarförbund SuPer. Antalet medlemmar var ca 38 000.

Kommunsektorns utbildade vårdpersonal KoHo ry grundades den 27 februari 2014. Den förhandlar och ingår tjänste- och arbetskollektivavtal inom kommunsektorn. Utöver SuPer hör också Finlands Brandmannaförbund SPAL och Tehy till KoHo.

I början av 2018 är antalet medlemmar i förbundet ca 90 000. SuPer är det enda fackförbundet i Finland där närvårdarna och primärskötarna har beslutsmakt.

FRÅN HJÄLPSYSTRAR TILL NÄRVÅRDARE

Den 25 juni 1941, dagen då fortsättningskriget inleddes, grundades en hjälpsysterorganisation inom Röda Korset på order av marskalk Mannerheim. Dess syfte var att utbilda hjälpsystrar till krigssjukhusen. Under fortsättningskriget arbetade över 3 500 hjälpsystrar. De fungerade som frivillig sjukvårdspersonal och utförde samma, noggrant avgränsade uppgifter som sjukvårdslottorna. Hjälpssysterorganisationen och utbildningen lades ned 1951 när statens hjälpsskötartutbildning hade tagit fart.

De första statligt organiserade hjälpsskötarkurserna inleddes i juni 1946.

Utbildningens längd var åtta månader. En del av undervisningen skedde vid sidan av arbetspraktiken. Man måste också delta i undervisningen efter ett nattvak. De första hjälpsskötarna examinerades i februari 1947 från Helsingfors sjukvårdsläroanstalt.

Finlands Hjälpsskötarförening följde aktivt utbildningens utveckling och gjorde flera framställningar om att förlänga utbildningen till ett år. Föreningen såg inträdesexamen som togs i bruk 1955 som ett stort framsteg.

I början av 1961 var hjälpsskötartutbildningen enligt den nya läroplanen 12 månader lång. Hösten 1978 förlängdes hjälpsskötartutbildningen genom ett beslut av statsrådet till tre terminer.

Primärskötartutbildningen inleddes först som ett experiment 1984 vid sjukvårdsläroanstalterna i Åbo och Kuopio. Den studentbaserade primärskötartutbildningen i enlighet med skolreformen på mellanstadiet inleddes 1987 och den grundskolebaserade hösten 1987 vid så gott som alla sjukvårdsläroanstalter.

Närvårdartutbildningen inleddes försöksvis hösten 1992 i samband med strukturförändringen inom social- och hälsovården.

Idag har de som avlagt grundexamen inom social- och hälsoområdet breda yrkesmässiga grundläggande färdigheter för olika uppgifter inom branschen samt mer specialiserad kompetens och en yrkeskunskap som krävs i arbetslivet inom minst ett delområde. ■

YRKESINRIKTAD PÅBYGGNADSUTBILDNING

ett av de mest betydande beslut direktionen för den nyinrättade Hjälpkötarföreningen fattade var att ordna föreläsningss dagar i samband med det första årsmötet den 10 januari 1949 på Vetenskapliga samfundens hus. Föreläsningssdagarna pågick i två dagar och senare i tre. Den tredje dagen, en söndag, inleddes med en gudstjänst. En gemensam kvällssitts hörde också till programmet.

På 1970- och 1980-talen samlades man på Finlandiahuset i Helsingfors. Sedan 1990-talet har dagarna ordnats i Helsingfors eller Tammerfors.

De första svenskspråkiga studiedagarna ordnades under två dagar på Öst-anlid sjukhus i Jakobstad 1955.

När Medicinalstyrelsen på anhållan av Hjälpkötarföreningen i början av 1950-talet vägrade ordna repetitionskurser för hjälpkötare som länge arbetat på sjukvårdsinrättningar, tog föreningen tag i saken själv. Med stöd av Socialministeriet ordnade föreningen 1955 och 1956 repetitionskurser för hjälpkötare som arbetat minst tre år på kommunalhem. Under medverkan av föreningen ordnades kurser bland

Hjälpkötarföreningen ordnade också påbyggnadsutbildning för sina svenskspråkiga medlemmar. Till höger kursledaren Gurlu Svinhufvud. Bilden är tagen i september 1963. På baksidan finns texten: Hälsning till ordföranden!

annat i läkemedelslära och vårdarbete på sommaruniversitetet.

I slutet av 1960-talet började Yrkesutbildningsstyrelsen äntligen ordna påbyggnadsstudieperioder på sex veckor på olika håll i landet, eftersom hjälpkötarna behövde mer mångsidigt kunskande i sina uppgifter.

SuPers eget utbud av yrkesinriktad påbyggnadsutbildning har sedan

Hjälpkötarföreningens föreläsningss dagar utvecklats till de nuvarande studiedagarna och utbildningsdagarna med varierande teman. Studieresor utomlands har också rönt stor popularitet. Den första gjordes 1997 till London och senare till andra platser i England och till Sverige, Estland, Ungern och Nederländerna.

SuPer deltar fortfarande aktivt i utvecklingen av utbildningen inom social- och hälsovårdsbranschen för att möta förändrade behov i samhället. SuPer har exempelvis som enda fackförbund arbetat för en obligatorisk utbildning i läkemedelsbehandling för alla yrkesutbildade inom branschen. ■

Hjälpkötare behövdes också på andra håll än inom långvården.

Vad är valfriheten i vårdreformen om

Alla inte har råd att välja

TEXT SONJA KÄHKÖNEN

Regeringens förslag till valfrihetslag höjer andelarna som klienterna betalar för servicen och försämrar anställningsvillkoren för vårdarna. SuPer presenterade i mitten av december sin egen syn på lagförslaget som var på remiss.

Vi kan säga adjö till de planerade besparingarna inom vårdsektorn ifall valfrihetslagen träder i kraft, säger SuPers utvecklingsdirektör Jussi Salo. Enligt honom kommer kostnaderna närmast att öka, och det behövs allt mer pengar för hälso- och sjukvård.

Enligt Salo kommer också de avgifter som klienterna betalar och priserna på de nödvändiga extra tjänsterna att stiga om lagen går igenom. Enligt lagförslaget betalar klienten för en tjänst som ges mot klientsedel enbart en klientavgift för social- och hälsovård. Det finns emellertid en skrivning i lagen om att klienten kan använda egna pengar och själv betala för de extra tjänster hen behöver.

Salo förutspår att klientsedlarna och de personliga budgetarna underdimensioneras på grund av kommande penningbrist i landskapen. Då måste klienterna använda egna medel för att skaffa sig tillräckliga och nödvändiga tjänster.

– Det är fullständigt oklart var gränsen mellan den basservice som klienten erbjuds och den extra service som klienten själv betalar går.

Valfriheten fungerar enligt Salo endast i teorin. I praktiken försämras klientens möjligheter att själv påverka sin service ifall det inte finns egna pengar att köpa extra tjänster för.

– De extra tjänster som man ska skaffa för egna pengar, med tanke på

både klientsedlarna och den personliga budgeten, försätter medborgarna i olikvärdig ställning på basis av deras förmögenhet. De här riktlinjerna strider då mot grundlagen.

LÄKARBRIST OCH UNDERVÅRD HOTAR

På de sjukhus som blir på landskapens ansvar uppstår det en allvarlig läkarbrist ifall valfriheten också gäller tjänster inom den specialiserade sjukvården, säger Jussi Salo. Orsaken är den att de privata vårdcentralerna köper upp toppexperterna. Eftersom det inte blir några experter över för den offentliga sidan har de här sjukhusen stora svårigheter i att klara av sina lagstadgade uppgifter.

Om valfrihetslagen går igenom finns det också risk för undervård av klienterna. Enligt Salo är det kostnadseffektivt för de privata vårdcentralerna att skicka klienten vidare till den specialiserade sjukvården.

– Det lönar sig inte för läkarna att använda tid på att undersöka en klient om företaget får största delen av finansieringen genom att patienten skrivs in som dess klient. Då lönar det sig bättre att skicka patienten vidare till den specialiserade sjukvården, säger Salo.

Med tanke på samhällets bästa överlag kan en remiss vara helt onödig och ta resurser från annan verksamhet inom social- och hälsosektorn.

– Det kan hända att till och med åtgärder inom den specialiserade sjukvården, såsom cancerbehandlingar, äventyras på grund av penningbrist.

ANDELEN ATYPISKA ANSTÄLLNINGAR ÖKAR

Om valfrihetslagen träder i kraft i sin nuvarande form kommer arbetsgivaren för ca 200 000 anställda inom social-, hälso- och sjukvården att bytas ut. Följden av den här förändringen är klara försämringar i närvårdarnas och primärskötarens kollektivavtal, när löner och andra anställningsvillkor försämraras. Atypiska arbetsavtal och nolltimmesavtal blir vanligare och är till och med de huvudsakliga avtalen för vårdarna i framtiden.

SuPer understöder en fortsättning av beredningen av landskaps- och vårdreformen, men föreslår längre övergångstider än vad nu planeras för att genomföra reformen. Enligt SuPer bör vårdreformen ordnas på samma sätt som den nuvarande specialiserade sjukvården.

– En fungerande och rättvis vårdreform får vi om vi baserar systemet på de stora samkommunerna. Dessutom bör de här aktörerna ges beskattningsrätt. Ekonomiskt svagare områden bör stödas via systemet med statsandelar, på samma sätt som nu, säger Jussi Salo. ■

SUPER

SUPERS SVENSKSPRÅKIGA

Studie- dagar

13.–14.2.2018
TAMMERFORS

Kom med på studiedagarna på Tammerforshuset. Där kan du bekanta dig med andra vårdare och skapa nätverk! Kom parfymfri.

Tisdag 13.2.2018

- Anmälan och morgonkaffe
- Öppnande av studiedagarna
- La Carita-stiftelsens hederspris
- Gott arbetsliv i framtiden
- Välfärdsteknologi
- Förändringar i tillsynen
- Lunch
- Känslor och språk i klientarbete
- Handledning i läkemedelsbehandling
- Kaffe
- Hälsofrämjande skrattmuskelvård med **Christoffer Strandberg**

Onsdag 14.2.2018

- Förändringar i dataskyddet
- Självbestämmanderätt, integritet och gränser
- Interkulturell vård – utmaningar och möjligheter
- Lunch
- Beröringens betydelse i vården
- Kaffe
- Signmark

Temat för studiedagarna är framtidens vård.
Välkommen till distansvårdarens mottagning:
[youtube.com/superliitto](https://www.youtube.com/superliitto)

STUDIEDAGARNA AVSLUTAS MED: SIGNMARK

Begränsningar blir möjligheter när vi byter infallsvinkel. Signmark föddes ur en oväntad kombination: döva och musik. Marko Vuoriheimo är artist, talare och ambassadör för Finlands World Vision jämställdhetsarbete.

Den sista anmälningdagen är 14 januari 2018. [my.surveypal.com/svdagar18](https://www.surveypal.com/svdagar18)

Antalet närvårdare inom småbarnsfostran får inte minska

TEXT MINNA LYHTY

Antalet närvårdare inom småbarnsfostran har föreslagits minska med upp till 50 procent. Förslaget om ändring av personalstrukturen har publicerats i en utredning beställd av Undervisnings- och kulturministeriet med namnet Varhaiskasvatuksen kehittäminen tielkarta vuosille 2017–2030 (Väggkarta för småbarns-pedagogiken för 2017–2030).

Enligt förslaget ska det bland personalen inom småbarnsfost-
ran finnas 40 procent universitetsutbildade barnträdgårdslä-
rare, 20–25 procent socionomer och 35–40 procent närvård-
dare och barnskötare.

Idag är närvårdarnas och barnskötarnas andel av persona-
len inom småbarnsfostran två tredjedelar. Enligt SuPers ex-
pert på småbarnspedagogik Johanna Pérez fungerar det här
bra.

– Småbarnspedagogiken är uppskattad och håller hög kva-
litet. Den nuvarande personalstrukturen har inte varit till för-
fång, utan tvärtom, kvaliteten garanteras av ett starkt mång-
professionellt samarbete. Varför korrigeras något som funge-
rar bra? Det är klart att småbarnspedagogiken ska utvecklas,
men den här förändringen behöver vi inte. Det framgår in-
te av utredningen vad den föreslagna personalstrukturen ba-
serar sig på.

ALTERNATIV TILL VÄGGKARTAN

SuPer har tillsammans med fyra andra organisationer berett
en alternativ väggkarta för att utveckla småbarnspedagogiken.

– Vi sökte ett mer realistiskt alternativ. Vi har bland annat
gjort kontrollräkningar. I undervisnings- och kulturministe-
riets uträkning har förskolegrupperna exempelvis inte alls be-
aktats, och där finns det mycket barnträdgårdslärare. Med det
här räknesättet har man fått det att se ut som om det verk-
ligen finns väldigt få lärare inom småbarnspedagogiken, sä-
ger Johanna Pérez.

SuPer har ensamt och tillsammans med de övriga organi-
sationerna utfört opinionsarbete under hela hösten och för-
vintern. När förslaget om tillägg i lagen om småbarnspeda-
gogik sänds för utlåtanden kommer SuPer inte att godkän-
na allt som föreslås i Väggkarta för småbarnspedagogiken
som sådant.

– Till SuPer hör över 6 000 närvårdare och barnskötare
som arbetar med småbarnspedagogik. Vi gör allt för att när-
vårdarna och barnskötarna ska få fortsätta arbeta inom små-
barnspedagogiken. ■

SUPERS SEMESTERSTÖD ÅR 2018

Representantskapet har i budgeten för nästa år godkänt
ett anslag för semesterstöd till medlemmarna.

Semesterstöd kan beviljas för medlemmarnas semester-
resor i antingen Finland, Norden eller Estland. Längden
på semesterresan ska vara minst tre dagar (två övernatt-
ningar) och semesterstödet betalas ut efter resan mot
kvitton.

Semesterstöd beviljas inte för semester i förbundets
semesterbostäder eller för semester som på något an-
nat sätt är subventionerade.

Semesterstödet är värt 200 euro. Det är avsett för alla
medlemmar i SuPer förutom studerandemedlemmarna.
Antalet medlemmar som beviljas semesterstöd framgår
i tabellen nedan.

MEDLEMSKAPSTID	SEMESTERSTÖDET BEVILJATS TILL
Över 30 år	60 medlemmar
20-29 år	70 medlemmar
10-19 år	40 medlemmar
Under 10 år	20 medlemmar
Pensionärsmedlem	10 medlemmar

Om antalet sökande i någon av grupperna är större än
antalet personer som kan få semesterstöd lottar man ut
semesterstöden bland de sökande.

Man ansöker semesterstöd med en blankett som kan
fyllas i på SuPers webbplats på www.superliitto.fi ► Etu-
sivu ► På svenska ► Medlemskap ► Medlemsförmåner ►
SuPers semesterstöd.

Ansökningstiden för semesterstödet är fram till och
med 31.1.2018. Alla som beviljats semesterstöd medde-
las per post senast under vecka 7.

